Bosboom,
De Infanterie van het
Indische leger

LEMBAGA KEBUDAJAAN
INDONESIA

VI - 22

164 Hal

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

VI-22

DE INFANTERIE

VAN HET

INDISCHE LEGER,

DOOR

W. J. N. BOSBOOM,

Luitenant der Infanterie.

BATAVIA,

BRUINING & WIJT.

1871.

BAT. GENOOTSCHAP VAN
PERPUSTAKAAN NASIONAL RI.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Aan

DE OFFICIEREN VAN HET NEDERLANDSCH INDISCHE LEGER

WORDT DIT WERKJE

met hoogachting opgedragen

DOOR

den Schrijver.

PERPUSTAKAAN NASIONAL R.I.
Tanggal : 29-06-2010
Nomor induk : 493/PN-MUSEUM/10
DIB-ID : 81255 60
ITEM-ID :
Asal : Museum Pusat
PERPUSTAKAAN NASIONAL

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Als U het hart tot spreken dringt,
zoo spreek.
(DE GENESTET.)

Er is verrotting in den staat.
(MULTATULI.)

Lang, zeer lang hebben wij er over nagedacht, eer het besluit bij ons rijpte om hetgeen wij aan onze schrijftafel gezeten opstelden, publiek te maken. 't Is nog zoo lang niet geleden, dat het in Indië zeer gevaarlijk was een eigen opinie te uiten; die tijden beginnen voorbij te gaan, sommige door dit legerbestuur uitgevaardigde orders, o. a. de uitgeschreven vragen op wetenschappelijk militair gebied kunnen daarvoor ten bewijze strekken. Wij vertrouwen dan ook, dat men het ons niet ten kwade zal duiden, al hebben wij soms van het een of ander eene verkeerde opvatting, want juist daarom besloten wij onze meening te uiten, opdat, mogten we falen, men ons daarop zou kunnen wijzen; te meer daar wij met onze denkbeelden niet alleen staan, maar velen over de punten, die wij bespreken zullen eenstemmig denken.

Wij vragen toegevendheid wanneer taal of stijl te wenschen overlaten; — 't is de eerste maal, dat wij voor 't publiek optreden, — wat er in die opzigten aan ontbreekt zal de aard van het onderwerp vergoeden; want ons onderwerp is belangrijk, het is onze levenskwestie.

Tot voor weinige jaren was het doel van de Nederlandsche vestiging in Indië slechts het geldelijk belang van Ne-

derland. Eindelijk echter klonk daar een krachtige stem, die de gemoederen deed schudden en trillen van enthousiasme, maar ook van angst en vrees. Multatuli deed ons beseffen, dat waar Nederland de voordeelen trekt, die deze gewesten afwerpen, het daarentegen ook pligten heeft te vervullen en dat het de roeping van Nederland is orde te scheppen, waar wanorde heerscht, het despotisme den kop in te drukken en de voordeelen der beschaving te brengen daar waar armoede, ellende en knevelarijen het gevolg zijn van onkunde en bijgeloof. Bij het vervullen van die roeping steunt Nederland voornamelijk op het Indische leger.

In de eerste plaats is het de pligt van dat leger alle vreemde invasie met kracht te keeren want, al is Nederland dan ook strikt genomen wederregtelijk in het bezit van van deze landen gekomen, thans eischt het belang van de bevolking, dat te gelijk het waarachtig belang van Nederland is, dat het die bezittingen behoude. Geen vreemde magt van buiten mag den voet op deze landen zetten, want als Nederland zulks immer toeliet, zou het niet meer waardig zijn een onafhankelijken staat te vormen. Dat er mogelijkheid bestaat, dat een vreemde magt pogen zal ons deze rijke gewesten te ontnemen, blijkt, genoegzaam uit het feit dat er in Hollandsche, zoo wel als vreemde geschriften maar al te dikwerf op gewezen wordt. Het denkbeeld van enkelen wordt dikwijls de eisch der menigte. Men zal zoo lang op de mogelijkheid zinspelen, totdat eene vreemde magt, door ons zelven op het denkbeeld gebragt, zijne geoefende troepen hierheen zal zenden, en dan zal de taak van het leger moeijelijk en zwaar zijn.

Is het dus in de eerste plaats noodig elken inval met kracht te keer te gaan, zoo is het ook, wil Nederland zijne roeping vervullen, een tweede pligt van het leger overal de orde te handhaven, alle geweld te keeren en de met naburige vorsten gesloten verdragen te doen eerbiedigen; ook hierbij zal de taak van het leger moeijelijk, maar ook schoon zijn. De fakkel des oorlogs toch kan somtijds op hetzelfde

oogenblik, ten gevolge van verschillende oorzaken, op onderscheidene plaatsen ontbranden, omdat de bevolking, wel verre van het groote belang te begrijpen, dat zij zelve heeft bij de handhaving der orde en van het fnuiken van de despotieke magt der hoofden, maar al te dikwerf zich laat medeslepen door die hoofden, die nog altijd naijverig op vroegere grootheid en magt niet dan met leede oogen de beteugeling van hun onbeperkt en willekeurig gezag aanzien. Overal waar het leger is opgetreden, zijn orde en tucht gekomen in de plaats van willekeur en despotisme, maar het gevolg daarvan is geweest, dat het zich langzamerhand over een met betrekking tot zijne geringe sterkte zeer uitgebreid terrein heeft verspreid en zulks steeds zal moeten doen. Een tweede gevolg hiervan is, dat het leger ten allen tijde gereed moet zijn den strijd op onderscheidende plaatsen te gelijk op te nemen. In het belang der bevolking heeft men echter tot nu toe niet veel meer gedaan, dan de boven bedoelde orde gehandhaafd; op vele plaatsen staat de bewoner nog altijd aan den willekeur zijner hoofden bloot, zoodat er nog weinig sympathie bestaat tusschen den inboorling en den overheerscher. Zoo lang de tegenwoordige toestand blijft bestaan, waarbij de hoofden de schakel vormen tusschen de bevolking en het Europeesch bestuur, kan daar geene verandering in komen, zoo het aantal Europeanen niet beduidend vermeerdert en algemeene ontwikkeling gekomen zal zijn in de plaats van bijgeloof en slaafsch hechten aan verouderde gewoonten.

Het is de pligt van Nederland die ontwikkeling te bevorderen zoo veel als mogelijk is, maar het moet omzigtig zijn in de aanwending der middelen daartoe. De bevolking moet leeren begrijpen, dat zij regten heeft, maar dat haar daarentegen ook pligten ter vervulling zijn opgelegd; vooral moet zij inzien, dat zij dankbaarheid verschuldigd is aan Nederland, dat haar die ontwikkeling bragt. Komt het dan eenmaal tot eene scheiding, en daartoe moet het komen, als Indië eenmaal een ontwikkelde, krachtige, jonge staat zal geworden zijn, dan zal die scheiding langs geleidelijken

weg kunnen plaats hebben, zonder groote schokken, die voor beide partijen de nadeeligste gevolgen zouden kunnen hebben. Op deze wijze zal er ten allen tijde tusschen opvoeder en leerling een vriendschappelijke band blijven bestaan. Om die ontwikkeling te verkrijgen is in de eerste plaats algemeen en deugdelijk onderwijs noodig waartoe naar onze meening ook het leger krachtig moet en kan medewerken, opdat het met te meer regt „de pionier der beschaving" in deze gewesten genoemd moge worden.

In alle opzigten moet dus dat leger uitmunten, zijne taak is moeijelijk en zwaar, maar ook eervol en schoon; wij allen moeten er trotsch op zijn tot dat leger te behooren en alles in het werk stellen om te maken, dat het in staat zij die taak waardig te vervullen.

Wij willen de eischen aan dat leger gesteld bespreken, maar daarbij meer bijzonder het oog vestigen op het wapen der Infanterie waar wij zelve toe behooren; we zijn met de eischen, aan de Infanterie gesteld, beter bekend maar zij zijn met eenige wijziging, ook toepasselijk op de andere wapens. Laat ons kort die allernoodzakelijkste eischen aangeven:

I. Een uitmuntende krijgstucht vooral noodig bij een leger waar de drijfveeren, vaderlandsliefde en nationaliteit geheel ontbreken; dat uit zoovele verschillende elementen is zamengesteld, waar dus alleen gevoel van eer en pligt zamenwerking kan daarstellen, en individueele eerzucht tot groote daden kan aansporen.

II. Uitstekende geoefendheid gewijzigd naar den aard van den te bestrijden vijand en de terreinen waar gestreden zal worden.

III. Uitmuntende vorming van Officieren en Kader.

IV. Een doeltreffende organisatie, waarbij alweder het karakter der oorlogen, en de aard van het terrein in aanmerking moeten komen.

V. Een flinke bewapening, goede betaling, voeding en verpleging, practische kleeding, eenvoudige administratie en geschikte dienstregeling.

De door ons ten opzigte van deze eischen opgemerkte gebreken aan te toonen en de middelen ter verbetering daarvan aan te geven is het doel van ons schrijven.

I. De Krijgstucht.

De vraag waarin de krijgstucht bestaat kunnen we niet beter beantwoorden dan door de aanhaling van een der weinige artikelen onzer militaire wetten, die zich in eene eenigzins zuivere en begrijpelijke redactie verheugen mogen. Wij bedoelen: § 1°. van de *Inleiding* van het *Reglement van krijgstucht of discipline voor het krijgsvolk te lande*, aldus luidende:

„de krijgstucht bestaat in de hoogst mogelijke orde in de „aller spoedigste uitvoering der gegeven bevelen, zonder de „minste tegenspraak en in de onvermijdelijke bestraffing der „geringste nalatigheden of misslagen, zoo als ook der per„sonen, welke dezelve bedreven hebben, of hunnen pligt in „het nakomen der voorgeschreven orders verzuimen; terwijl „eene volstrekte lijdelijke gehoorzaamheid van den mindere „aan den meerdere de grondslag er van is.

Hoe is het op dit oogenblik met de toepassing van deze belangrijke paragraaf gesteld? Heerscht overal de zoo noodige orde? Worden gegeven orders zonder de minste tegenspraak opgevolgd? Worden begane misslagen naar behooren gestraft?

Letten we ter beantwoording van al deze vragen op hetgeen om ons heên voorvalt.

De houding van den mindere tegenover den meerdere begint langzamerhand zeer na aan oneerbiedigheid te grenzen; de voorgeschreven formaliteiten worden dikwerf niet nagekomen of soms op eene wijze, die duidelijk aantoont, dat het ware ontzag voor den meerdere niet meer bestaat. Het misbruik van sterken drank bij Europeanen, zoowel gegraduserden als minderen neemt hand over hand toe, niettegenstaande de middelen, die aangewend worden om het kwaad

te keeren, vele gevallen van insubordinatie zijn daarvan het gevolg. Het dobbelen en goedverkoopen, onder inlanders vermindert evenmin, hoewel steeds nieuwe bepalingen daartegen worden uitgevaardigd, en wanneer tegenwoordig eenige manschappen van de een of andere kompagnie lust gevoelen hier of daar een flinke hanen-bataille of rameh-rameh bij te wonen, is er spoedig de een of ander denkbeeldige grief tegen dezen of genen officier of onderofficier gevonden, het komplot wordt gemaakt en weldra zijn de feestvierenden uit het kampement verdwenen. Met iederen dag ziet men de overtredingen van bestaande orders en de misdrijven tegen de wet toenemen, getuige de menigte, die na bezetten tijd buiten de kampementen gevonden wordt, de weinige netheid in kleeding, de menigvuldige diefstallen en gevallen van insubordinatie. Men heeft een troep slechts te zien exerceren, eene wacht te zien optrekken, eene patrouille na te gaan, om maar al te duidlijk op te merken, dat allerwege slechts gemakzucht en laauwheid heerschen, zigtbaar in een volslagen gebrek aan militaire houding, aan stilte in het gelid en oplettendheid op het kommando. Hun, die ons mogten beschuldigen van overdrijving raden wij ernstig aan, naauwkeurig genoemde zaken waar te nemen. Men zou ons verder kunnen opmerken, dat het bovenstaande alleen te Batavia kon gelden, omdat wij nimmer een ander garnizoen zagen. Wat we echter van verschillende kameraden vernamen, wat ook zelfs de publieke bladen ons mededeelen, hebben ons de overtuiging geschonken, dat de verslapping der krijgstucht *algemeen* is.

Die overtuiging krijgt nog te meer grond, wanneer we de oorzaak daarvan naauwlettend nagaan.

De voorname maar indirecte oorzaak ligt in den geest des tijds. Onze eeuw predikt groote waarheden; de leuze waaronder zij geboren werd is vrijheid, gelijkheid en broederschap. Met die leus heeft de beschaafde wereld vele belangrijke regten verkregen, die haar vroeger onthouden werden, maar met die regten gaan ook pligten gepaard, die de menigte maar al te dikwerf uit het oog verliest. Onder die pligten behoort in de

eerste plaats de zorg voor individueële ontwikkeling, zoowel op wetenschappelijk, als op zedelijk gebied. De groote massa staat hierin nog zeer ten achteren, daardoor ziet zij niet altijd de noodzakelijkheid in van de vele wetten waardoor de orde in de maatschappij behouden blijft, daar zij in orde en tucht veela! niet anders ziet dan dwang ten gunste van meer bevoorregten en niet begrijpt, dat die orde ook in haar eigen belang is. Dit doet haar een tweede pligt, gehoorzaamheid aan die wetten dikwijls over het hoofd zien. De minder ontwikkelde ziet in vele daden, door de wet misdrijf genoemd, niet dat groote kwaad dat de meer ontwikkelde daarin ziet. In vele gevallen zal dus alleen het afschrikwekkende van de straf, die zeker en onmiddelijk op het misdrijf moet volgen de neiging tot het kwaad in toom kunnen houden. Naar mate de maatschappij meer ontwikkelt, moet de kracht der wet toenemen, opdat de orde bewaard blijve. In onze dagen is dit niet het geval, allerwege bespeurt men eer toegevendheid dan strengheid in de vorming en toepassing der strafwetten. De oorzaak hiervan ligt naar onze meening in de meerdere zelfkennis, die de ontwikkelde mensch langzamerhand verkregen heeft, waardoor hij heeft leeren inzien, dat alle menschen de kwade neigingen gemeen hebben, dat de aanleg voor het kwaad niet enkel bij eene bepaalde klasse aanwezig is.

Wanneer deze stellingen in het algemeen waar zijn, dan is zulks ook in Indië het geval; de inboorling toch ziet daar in vele misdrijven nog veel minder schande dan de minst ontwikkelde Europeaan. Wanneer nu de straf alleen onteerend wordt door het misdrijf waarvoor die wordt opgelegd, volgt daar van zelve uit, dat de Inlander in vele der bestaande straffen weinig onteerends ziet. Dit brengt ons tot de conclusie, dat dus in Indië vooral het afschrikwekkende der op te leggen straffen en de zekerheid van de ontdekking der misdrijven de menigte van het kwade moeten terug houden. In den laatsten tijd heeft de bovengenoemde toegevendheid en eene verkeerd begrepen filantropie in deze gewesten een zeer nadeeligen invloed gehad; — de rottingstraf werd

PERPUSTAKAAN NASIONAL

afgeschaft, geen voldoend aequivalent kwam daarvoor in de plaats, en men heeft ten gevolge hiervan de misdrijven, dikwerf op ongehoord brutale wijze bedreven, belangrijk zien vermeerderen. Het noodzakelijke gevolg van dit alles moet zijn het verlies van eerbied voor de wet, en vernietiging van het prestige der gestelde magten, voor wien het voortdurend moeijelijker zal worden de wetten te doen eerbiedigen, tot eindelijk volslagen gebrek aan persoonlijke vrijheid het gevolg zal zijn van misplaatste humaniteit en toegevendheid.

Dit alles is geheel toepasselijk op het leger, dat is uit het volk en deelt er dus de denkbeelden van; de pligten van den soldaat zijn echter nog veel uitgebreider dan die van den gewonen staatsburger; ook hij heeft zijne regten leeren kennen en weet die te eischen waar hem daarin mogt worden te kort gedaan. Ook in het leger vertoont zich eene misplaatste humaniteit in het opleggen der straffen, terwijl de eerbied voor het gezag gaandeweg vermindert. Wil onder dergelijke omstandigheden de zoo noodzakelijke krijgstucht bewaard blijven, dan moeten de drie volgende punten naauwlettend in het oog gehouden worden.

A. In de eerste plaats is moreel overwigt van den meerdere op den mindere onmisbaar.

Wien dat overwigt ontbreekt, is het handhaven der discipline op den duur onmogelijk; want de tijd is voorbij, waarin alleen de gouden band of gouden paijong het prestige daarstelde. De soldaat, zelf de Inlandsche, is geen blind werktuig meer in de handen van den meerdere, ook hij heeft leeren denken; het woord van den meerdere is niet meer een orakel, alleen omdat die meerdere het spreekt.

Om dat overwigt te verkrijgen moet de meerdere in alle opzigten boven den mindere staan, in beschaving, ontwikkeling en zedelijk gehalte; immer en onder alle omstandigheden moet hij zich zelve weten te beheerschen en steeds, moet zijn gedrag een voorbeeld voor anderen zijn Door zijne meerdere beschaving moet hij den soldaat doen gevoelen, dat hij soldaat is; door woord noch gebaar, mag hij

hem vernederen of beleedigen; een ieder in welken rang ook kan niet genoeg van dit beginsel doordrongen zijn, maar daarin ligt niet opgesloten dat men tegen soldaten, waar somtijds het schuim des volks onder gevonden wordt, altijd even zoetsappig moet zijn, en hen moet behandelen als het kruidje-roer-mij-niet. Dusdanige behandeling wordt ligt door den mindere als zwakheid beschouwd. Tegenwoordig neemt men het den meerdere hoogst kwalijk als hij een enkele maal eens een ruw woord bezigt, en vergeet dat daar wel menschen zijn die geen gevoel meer hebben voor eene fatsoendelijke behandeling. Wij zeiden, dat de meerdere ontwikkeld moet zijn; dat wil niet zeggen, dat ieder, die iets te bevelen heeft, een geleerde moet wezen, maar hij moet logisch leeren denken, alvorens te spreken, dit toch zal hem het gevaar doen ontgaan onbekookte orders te geven en dingen te zeggen of te doen, die, het bewijs in zich sluitende dat hij niet op de hoogte der zaken is of niet weet te handelen, hem de achting zijner minderen doen verliezen. Hij, die deze eigenschappen niet bezit kan op den duur geen gezag over zijne minderen uitoefenen. Eene uiterst naauwlettende zorg, moet dus besteed worden in het kiezen der personen, wien men gezag laat uitoefenen; alle gunstbetoon moet daarbij geweerd, terwijl er alleen op aanleg en bekwaamheden moet gelet worden, van de hoogste tot in de minste rangen. Wanneer zij, die het bevel voeren, 't zij in groote, 't zij in kleine zaken niet berekend zijn voor hunne taak, dan is het noodzakelijk gevolg daarvan, dat de troep, die door hem gekommandeerd wordt evenmin in staat zal zijn de opgedragen taak te vervullen.

B. Geen enkele order of bestaande bepaling mag een doode letter zijn.

Thans zijn er maar al te veel bepalingen in de verschillende reglementen, die verouderd zijn en niet, of slechts nu en dan, worden nageleeft, andere weder zijn bij latere orders gewijzigd en nogmaals gewijzigd; niettemin blijven die reglementen gewoonlijk in hun ouden vorm bestaan en maken het

dus voor een ieder zeer moeijelijk te weten hoe dit of dat nu juist moet wezen, of wat daaromtrent bij algemeene order of circulaire No.. zóó en zooveel, is voorgeschreven. Niet alleen is dit het geval met de reglementen maar zelfs met de militaire wetten waarin van tijd tot tijd verscheidene veranderingen en wijzigingen zijn gekomen, waarvan het te betwijfelen is of zij, strikt genomen, wel kracht van wet hebben; niettegenstaande die vele wijzigingen blijven er in onze wetten nog altijd groote gebreken, die het gevolg zijn van de overhaasting waarmede ze werden opgesteld in een tijd toen er onnoemelijk veel te regelen viel; hierbij komt nog, dat ze gegrond zijn op zuiver Nederlandsche regtsbegrippen en niettemin moeten toegepast worden op individuën, die geheel andere denkbeelden hebben.

Veel, zeer veel, moet in die reglementen en wetten veranderd worden, willen ze in overeenstemming zijn met den vooruitgang onzer dagen. Eene geheele herziening is noodig, maar men moet daarbij omzigtig te werk gaan en niets wijzigen vóór dat overtuigend gebleken is, dat zulks noodzakelijk is.

Ten einde het gevaar te ontgaan op nieuw in den tegenwoordigen toestand te geraken, maar integendeel met den tijd mede te gaan, zouden wij voorstanders zijn van eene periodieke jaarlijksche of tweejaarlijksche herziening van alle wetten en reglementen. Gedurende dien tusschentijd zouden, niet, dan in zeer dringende gevallen, wijzigingen daarin gebragt mogen worden. Aan ieder officier van welken rang ook moet de verpligting worden opgelegd, om wanneer bij leemten in den een of anderen tak van dienst mogt ontdekken, zijne voorstellen tot voorziening, behoorlijk gemotiveerd, langs den hierarchieken weg aan het Legerbestuur in te zenden. De chefs beoordeelen de voorgestelde wijzigingen en zenden ze alsdan, voorzien van hunne opmerkingen door. Tegen het bepaalde tijdstip der periodieke herziening wordt daartoe eene commissie benoemd, bestaande uit een tien- of twaalftal kundige officieren van alle rangen en wapens. Aan deze commissie worden de gedane voorstellen voorgelegd, die deze bediscus-

PERPUSTAKAAN NASIONAL

sieert, wijzigt of verwerpt, en zoo noodig, aan het Legerbestuur voorstelt, de gewijzigde reglementaire bepalingen in te voeren en de in de wet noodig geoordeelde veranderingen door den minister aan de vertegenwoordiging voor te leggen. Verder wenschen we na de herziening eene nieuwe uitgave van alle wetten en reglementen met de opgenomen wijzigingen, van landswege het licht te doen zien, waarin we dan niets meer willen terugvinden, dat ons aan verouderde bepalingen herinnert. Ten slotte moeten alle reglementen en wetten zóódanig zijn, dat ze algemeen zijn, zonder in al te kleine bijzonderheden te treden. Omtrent orders moeten we nog opmerken, dat er nimmer zoodanige gegeven moeten worden, die niet zijn op te volgen; vooral moet men voorzigtig zijn met het maken van verbodsbepalingen, wanneer men niet in staat is deze met kracht te handhaven, dan is het beter dergelijke bepalingen niet uit te vaardigen; worden ze niettemin gegeven, dan is strikte opvolging allernoodzakelijkst; niet of gebrekkige opvolging van bestaande bepalingen ondermijnt de krijgstucht. De stijl van orders en bepalingen moet zeer duidelijk zijn, opdat er nimmer van verschil in opvatting sprake kunne wezen.

C. Het derde punt is de *regtvaardige* en *juiste* toepassing van *gepaste* straffen.

Vooral noodig in een leger dat waarlijk niet uit de bloem der natiën bestaat, voor zoo ver de minderen betreft, waar integendeel velen in gevonden worden die tengevolge van vroegeren levensloop of andere omstandigheden, een groote mate van onverschilligheid en ongevoeligheid bezitten. Daarbij herhalen wij nogmaals dat het aantal pligten van den soldaat beduidend grooter is dan van den gewonen staatsburger, dat hij dus meer kans heeft een dier pligten uit het oog te verliezen, terwijl de verhoudingen, die in den militairen stand bestaan niet de minste oogluiking voor begane misdrijven toelaten, dat zelfs eene onvoldoend eerbiedige houding niet ongestraft mag blijven. Tegenwoordig wordt, uit een verkeerd begrip van liberaliteit aan dit laatste dikwijls

PERPUSTAKAAN NASIONAL

weinig de hand gehouden. Wij gelooven echter, dat eene stipte opvolging der voorgeschreven formaliteiten hoogst noodzakelijk is. Van het oogenblik, dat de soldaat in dienst treedt, moet hem ingeprent worden, dat hij ten allen tijde en onder de onbeduidenste omstandigheden den voorgeschreven eerbied in houding en taal tegen over den meerdere in acht behoort te nemen.

Bespreken we den aard der straffen en hare toepassing.

Even als men in de burgelijke wet naar den aard der overtredingen onderscheid maakt in misdaad, misdrijf en vergrijp, vinden we dat zelfde in de militaire wet terug. Het Crimineel Wetboek vervolgt de misdaden en misdrijven, terwijl het Reglement van Krijgstucht straffen bedreigt tegen de minder belangrijke vergrijpen.

Allereerst hebben we de Doodstraf, die op twee verschillende wijzen voltrokken wordt en waaromtrent we, na al hetgeen er in den laatsten tijd over geschreven en gesproken is, alleen opmerken, dat wij het behoud daarvan, zoo al niet in de burgerlijke dan toch in de militaire wet noodig achten. Zoolang de doodstraf nog in de wet voorkomt moet die toegepast worden om het prestige der wet te handhaven en is aanhoudend en ongemotiveerd gratie verleenen nadeelig.

De straf volgende op de doodstraf is die met den Kruiwagen voor Europeanen en Dwangarbeid in den Ketting voor Inlanders. De wijze van toepassing van de eerstgenoemde kennen we niet en zwijgen dus daarover. Eene opmerking veroorloven wij ons echter: wij begrijpen niet waarom een man waarvoor uit de koloniale kas veel geld werd betaald om in Indië van zijne diensten gebruik te maken, ingeval hij niet meer als soldaat maar in andere betrekking daarvoor behoorde te werken, naar Nederland gezonden wordt. Wij zouden de straf van Kruiwagen onder den vorm van Dwangarbeid in Indië, wenschen toegepast te zien. Het prestige van den Europeaan kan daaronder niet leiden, daar dat alleen behouden blijft door goed zedelijk gedrag en een krachtig bestuur. De toepassing der tweede straf kennen we intusschen be-

ter. Wanneer men een groot gedeelte der zoogenoemde ambtenaren 4de klasse dagelijks in den morgen, frank en vrij, dood op hun gemak langs Batavia's wegen, zich naar hun werk ziet begeven, en men daarna den aard van het werk ziet, dat zij verrigten, dan krijgt men voorwaar een zonderling begrip van de beteekenis van het woord Dwangarbeid; of daarbij de meesten zich bijzonder veel storen aan het dragen van dien schoonen halsband, betwijfelen wij; we gelooven echter, dat zij vrij wat minder gediend zouden zijn, met het dragen van een gewone hand- en voetboei. Een dergelijke toepassing heeft in onze oogen niets gemeens met een strenge straf; onze kettinggangers hebben het vrij wat beter dan menige Indische koelie of daglooner in Europa, die in het zweet huns aanschijns een schamel stuk brood moeten verdienen; het is waar, die menschen noemt men vrij, zij kunnen werken wat en voor wien zij willen maar een dergelijke vrijheid beteekent niet veel, vooral niet voor den Inlander, die toch meestal gewend is slechts voor anderen te werken. De straf van Dwangarbeid buiten den Ketting laten we na het voorgaande buiten beschouwing. Het vervallen verklaren van den militairen stand, dat deze straffen, voorafgaat, kan naar onze meening, noch voor den Europeaan, noch voor den Inlander als straf beschouwd worden, alleen de man van eer ziet daar krenking in en men zal het toch wel met ons eens zijn, dat de man, die misdrijven pleegt waar deze straffen op toegepast moeten worden alle eergevoel heeft uitgeschud. Wil men Dwangarbeid werkelijk tot eene *straf* maken, dan moet het werk, dat geleverd wordt zeer zwaar zijn, dan moet nimmer bij den vrijen arbeider het verlangen kunnen opkomen kettingganger te worden, omdat hij daar overvloedig en goed eten krijgt en er betrekkelijk weinig voor behoeft te doen. Waarom met deze aanwezige werkkrachten niet reeds lang een begin is gemaakt met den aanleg, der voor de ontwikkeling en verdediging van Java, zoo hoogst nuttige en noodzakelijke spoorwegen, is ons een raadsel; al te goed is het gebleken, dat van parti-

culiere krachten te *dien opzichte* weinig te verwachten is. Voor de werkzaamheden, die de dwangarbeider gewoonlijk presteert, als: het in orde houden van bestaande wegen, het schoonhouden van gouvernements en militaire gebouwen en kampementen zouden wel andere krachten gevonden kunnen worden; voor de civiele werkzaamheden, vrije arbeiders of wel met gevangenis gestraften, voor de militaire gebouwen en kampementen de soldaten van de 2de klasse der militaire discipline, op dit laatste komen we straks nader terug. Eindelijk vinden we eene goede voeding noodzakelijk, maar we begrijpen niet, dat nog gelden moeten worden te goed gedaan voor versnaperingen, terwijl bovendien nog vele gestraften in de gelegenheid zijn iets extra te verdienen met eenig ligt werk voor dezen of genen, wat nimmer moest toegestaan worden. De dwangarbeider heeft dus zoo doende een vrij wat onbezorgder bestaan dan vele vrije stamgenooten, wier arbeid intusschen dikwijls veel overeenkomst heeft met slavenarbeid.

Met de wet in de hand kan nog voor korteren of langeren tijd gevangenis-straf worden opgelegd, ook bij de toepassing van deze straf, maakt men er zich een gewetenszaak van om het den misdadiger toch vooral niet te onaangenaam te maken. Ook hierin zouden we meerdere strengheid noodzakelijk achten.

Uiterst nuttig zouden we het vinden, wanneer in de militaire wet ook de straf van Eenzame Opsluiting opgenomen werd; geen straf kan met meer regt werkelijk straf genoemd worden, terwijl zij tevens het overwegende voordeel heeft dat de schuldige tot nadenken gebragt wordt en er alzoo kans bestaat dat hij een beter mensch wordt.

De straf van Afneming der kokarde is na het vervallen der slagen van weinig belang geworden alleen het verminderd tractement en verlies van dienstijd kunnen in aanmerking komen als straf.

De straffen waarmede officieren bedreigd worden laten we buiten beschouwing als geheel zonder invloed op de discipline.

Van hoeveel belang een goede en doeltreffende regtsbedeeling ook is, zoo is de aard en toepassing der correctioneele middelen van veel meer invloed op het behoud eener goede discipline. Krijgsraadzaken zijn slechts uitzondering, terwijl correctiën dagelijks toegepast worden.

De aard dezer straffen moet zoodanig zijn dat bij hem, die ze ondergaat den wensch opkomt om voortaan daarvan vrij te blijven; ze moeten daartoe zoo vervelend mogelijk zijn en opgelegd worden op tijden dat de kameraden vrij van dienst zijn of zich vermaken. Zoodra iemand onverschillig onder een of andere straf is heeft die volstrekt geen waarde meer en moet eene zwaardere en daardoor onaangenamere straf toegepast worden.

Bespreken we de verschillende disciplinaire straffen om na te gaan of aan deze voorwaarden voldaan wordt.

Het Strafpeloton is eene zeer doelmatige straf wanneer het werkelijk strafexcerceeren is, dikwijls is dit niet 't geval, terwijl de tijd waarop zulks geschiedt niet altijd doelmatig gekozen is.

Strafcoveëen zijn eveneens zeer nuttig maar worden te zelden toegepast.

Het Kwartierarrest is eene zeer doelmatige straf, wanneer de kazerne zóó ingericht is, dat men daar niet dan zeer moeijelijk uit kan komen zonder de politiewacht te passeeren. In Indië zijn de kazernes gewoonlijk geheel anders gebouwd; meest overal bestaat er mogelijkheid, die ongemerkt te verlaten; zelfs al is zulks alleen te doen bij de uitgangen, dan begrijpen de aldaar geplaatste schildwachten, ten gevolge van het algemeen gebrek aan discipline, dikwerf hunne verpligtingen zóó slecht, dat de arresthebbende zich verwijdert, zonder zich in het minst aan de schildwacht te storen.

Politiekamer vinden we een zeer goede straf wanneer men die voor niet te korten tijd oplegt; één, twee of drie dagen politiekamer beduidt niets, te meer daar niettegenstaande er bepaald is dat bij alle opsluitingen het cellulaire stelsel moet toegepast worden men bitter weinig doet om daartoe te komen.

Provoost en Cachot zijn bij de meestal voorkomende inrigting der localen minder geschikt; daar vooral mag de man niet in contact met anderen komen; de provoosten toch waar men zoo als b. v. te Weltevreden en ook op andere plaatsen acht, tien, ja zelfs twaalf man te gelijk opsluit zijn zeer geschikt om hen die welligt langs anderen weg nog tot beterschap zouden komen geheel in het kwaad te verharden. Hierbij komt nog dat het dikwerf onmogelijk is amfioen, genever, tabak, kaarten enz. er buiten te houden ten gevolge van het slechte gehalte onzer schildwachten. Over 't algemeen geeft zoowel de Europeaan als de Inlander eenmaal zoo ver gekomen, niet om provooststraf; hij vindt het integendeel vrij gemakkelijk niets te doen dan te slapen; het eenige onaangename is de inhouding op het tractement, die wij nog zouden willen verhoogen, zoodat de met provoost gestrafte juist genoeg overhielt om een enkel stuk zeep te koopen tot reiniging. In de provoost presteert de man geen dienst en heeft dus geen regt op soldij. Van het in de boeijen sluiten zijn we geen voorstanders; die straf keuren we alleen goed als dwangmiddel voor hen, die onschadelijk gemaakt moeten worden of dergelijke zware misdadigers, wien men in het belang der maatschappij de mogelijkheid moet benemen meerdere misdaden te begaan. Wil men die straf echter toepassen, dan moeten de gebezigde middelen zoodanig zijn, dat een eenvoudige spijker niet voldoende is, om de sluiting te vernietigen, 't geen thans het geval is.

Heeft men eindelijk alle bovengenoemde correctiën te vergeefs toegepast, dan tracht men den man door plaatsing in de 2e Klasse van Militaire Discipline de gelegenheid te benemen zich verder aan misdrijven schuldig te maken en hem daardoor langzamerhand weder op den goeden weg te brengen. Tot nog toe is men er nog zeer zelden in geslaagd, dit doel te bereiken. De 2e Klasse moet daartoe geheel anders ingerigt worden.

Naar onze meening moeten onverbeterlijke sujetten uit de nabijheid der overige soldaten verwijderd, korps gewijze

in een afzonderlijk locaal gekazerneerd worden en onder het bevel staan van een daartoe uiterst geschikt, flink, doortastend en regtschapen officier, die voor de strengste middelen niet terugdeinst, maar evenwel altijd in het oog moet houden dat de aan hem toevertrouwde personen tot bruikbare soldaten moeten vervormd worden; hij moet daarbij ondersteund worden door een even geschikt kader. Wanneer zij in de kompagniën blijven kunnen ze door taal en handelingen slechts een nadeeligen invloed op de overige manschappen uitoefenen. Door deze afzondering zal het veel gemakkelijker worden hen binnen de kampementen te houden, waardoor hun de gelegenheid tot het bedrijven van vele overtredingen ten eenenmale ontnomen wordt. Tusschen de landaarden moet daarbij volstrekt geen onderscheid gemaakt, maar allen met elkander gelogeerd worden. Slechts de hoogst noodzakelijke kleedingstukken, moeten verstrekt worden, niet meer dan één stel; na een bepaalde draagtijd worden deze vernieuwd. Hun slecht gedrag geeft hun geen aanspraak op eenige versnapering of genot, zoodat het traktement tot een minimum gebragt moet worden, juist voldoende voor een eenvoudige menage en een *enkele* siriepruim of cigaar. Deze beide laatste maatregelen zullen hen beletten te drinken, spelen of amfioen te schuiven, de oorzaken van hun slecht gedrag. De administratie en dienstregeling is opgedragen aan den kommandant; hij is daarin geheel onafhankelijk en alleen verantwoording schuldig aan den korps-kommandant; hij beoordeelt of een man nadat hij de reglementair voorgeschreven tijd in de 2e Klasse heeft doorgebragt, weder in de kompagnie kan terugkeeren, en doet daaromtrent eene voordragt aan den chef. Gedurende het verblijf in de 2e Klasse blijven de manschappen bij de kompagniën voor memorie gevoerd. De dienst moet zoodanig ingerigt zijn, dat de man aanhoudend wordt bezig gehouden; hij doet geene excercitien mede betrekt geene wacht, omdat hij niet waard is met zijne kameraden in rij en gelid te staan, en als schildwacht geen vertrouwen verdient, terwijl de meest onaangename werkzaam-

heden, die in een kampement kunnen voorkomen, als: het in orde houden der wegen, het waterputten, het schoonhouden der sekreten, enz., aan hen worden opgedragen, de tijd, die dan nog overschiet wordt besteed met vervelende detail-exercitiën; zoodat in de enkele vrije oogenblikken hem juist genoeg tijd gelaten wordt om onder het nuttigen van zijn soberen maaltijd over zijn onaangenamen toestand na te denken. Het spreekt van zelve dat bij alle werkzaamheden uiterst streng toezigt moet gehouden worden, dat er niet geluijerd of gesproken wordt, terwijl men den man niettemin altijd als soldaat en nimmer als hond behandelen mag. De keuze der personen, die de 2e Klasse zullen moeten kommanderen zal dus niet gemakkelijk zijn. Voorkomende overtredingen zullen strenger en op andere wijze moeten gestraft worden dan bij de overige manschappen; gewone provoost op cachot is ondoelmatig; wil men echter provoost toepassen dan zouden we er voor zijn een locaal te gebruiken zooals daartoe in Pruissen gebezigd wordt, dat is een zeer beperkte ruimte, waar slechts zeer weinig licht binnendringt, waar geen brits of slaaptafel, aanwezig is, maar de vloer ten overvloede uit digt naast elkander geplaatste latten bestaat. Zeer doelmatig vinden we hier de toepassing der rottingstraf, en het is te hopen dat men er niet toe besluite deze af te schaffen. Zooals we reeds straks opmerkten heeft de Inlander weinig gevoel voor moreele straffen, maar zullen ligchamlijke veel meer indruk op zijn gemoet maken. Dit zelfde moet naar onze meening het geval zijn met den Europeaan die zoo laag zonk dat hij in de 2e Klasse kwam.

De tegenwoordig vigeerende bepalingen omtrent den tijd gedurende welken de man in de 2e Klasse van militaire discipline blijft, zouden we gevoegelijk verminderen en de eerste maal op een maand kunnen stellen, terwijl wanneer de kommandant oordeelt, dat de man na eene maand verblijf nog niet geschikt is om terug te keeren in de kompagnie hij met toestemming van den chef dien tijd verlengen kan. Op deze wijze behandeld, zal de man leeren inzien, dat het in

de kompagnie toch aangenamer en beter is dan in de 2e Klasse van Militaire Discipline en zullen zij, wier moreel nog niet geheel vernietigd is, verlangen hoe eer hoe liever onder hunne kameraden terug te keeren, daar dan werkelijk een groot onderscheid zal bestaan tusschen den oppassenden soldaat en hem, die niet deugen wil, iets dat thans zeer weinig uitkomt; we gelooven zelfs, dat het bij een dergelijke inrigting van de 2e Klasse, slechts zeer zelden zal voorkomen, dat een man voor tweede maal daarin geplaatst wordt.

Wij zijn voorstanders, van het bij de korpsen vereenigd houden van dergelijke sujetten, en niet van de vereeniging in één of meer *depôts van discipline*, omdat deze laatsten, willen ze aan hun doel beantwoorden, op plaatsen moeten opgerigt worden, waar geen ander garnizoen is, (het grootere aantal maakt het, op deze wijze alleen, mogelijk hen behoorlijk onder toezigt te hebben), hierdoor verliest de 2e Klasse van Militaire Discipline het voordeel een waarschuwend voorbeeld voor anderen te zijn, iets dat van zeer veel belang is. Het tegenwoordig bestaande Strafdetachement te Klatten houden wij voor minder doeltreffend, en zouden het dus doen opheffen.

De voorgestelde regeling zou, naar onze meening een zeer heilzamen invloed hebben, doordien een ieder afgeschrikt zou worden van door verkeerde gedragingen gevaar te loopen, in de 2e Klasse geplaatst te worden. Dat zulks de beste gevolgen zou hebben op de discipline in het algemeen is natuurlijk. Blijft een man in de 2e Klasse van discipline zich aanhoudend aan grove vergrijpen schuldig maken, dan is hij ongeschikt voor de militaire dienst en moet daarvan vervallen worden verklaard, doch als dwangarbeider in dienst van het gouvernement blijven zoolang hij nog dienen moet, anders zou de 2e Klasse een goed middel zijn om van de dienst vrij te komen.

Over het geheel zijn dus, de straffen zelve niet zoo als zij wezen moesten. Hoewel dit reeds zeer nadeelig is, zoo zou de wijze van oplegging der correctionele straffen dit nadeel kunnen opheffen, wanneer men daarbij verstandig handelde.

Het opleggen van straffen is echter geen gemakkelijke taak; wanneer men daarbij regtvaardig en billijk wil te werk gaan, moet er op zeer vele omstandigheden gelet worden en zal men zeer dikwijls in tweestrijd zijn of er zwaar dan wel ligt gestraft moet worden. Behalve de meerdere of mindere grootte van het misdrijf, behoort bij het opleggen van straffen vooral de aard van den persoon, die het beging en de omstandigheden waaronder zulks geschiedde en aanmerking te worden genomen.

Wij kennen geen minder doelmatige manier van straffen dan de, als het ware bij tarief vastgestelde correctiën. De een zal men veel beter tot het besef van zijne begane fout brengen door eene waarschuwing, terwijl men den ander voor hetzelfde feit zwaar zal moeten straffen, om hetzelfde resultaat te verkrijgen. Hieruit volgt, dat men zijne ondergeschikten in hun doen en laten goed moet kennen, wil men bij het opleggen van straf altijd regtvaardig te werk gaan; het inzien van het strafregister is daartoe geheel onvoldoende. De kennis van het gehalte der minderen laat dikwerf veel te wenschen over, bij de personen die de bevoegdheid hebben straffen op te leggen; de oorzaken hiervan liggen in de menigvuldig voorkomende veranderingen van personeel en in eene dienstregeling, waardoor zij zelden met hunne minderen in aanraking komen.

Bij het opleggen van straffen moet in 't algemeen het volgende in acht genomen worden; de *oppassende* soldaat moet men niet te hard vallen, wanneer hij eens een *enkele* maal te laat op een appel verschijnt of op de inspectie een *enkele* stuk slecht gepoetst heeft. In een dergelijk geval zal het dikwerf voldoende zijn hem eenvoudig teregt te wijzen. Iets anders is het echter met dengene die altijd onoplettend in dienst is, en voortdurend het weinige dat hij te doen heeft met tegenzin en slecht blijft verrigten, dergelijke personen moeten nimmer gespaard worden, ten einde daardoor het onderscheid tusschen den braven en den slechten soldaat nog des te meer te doen uitkomen.

Tegenwoordig is in het opleggen van straffen een naar onze meening zeer misplaatste humaniteit en zoogenaamde liberaliteit merkbaar. Hoeveel wordt er door de vingers gezien; hoevelen worden gespaard; de dronkenschap der Europeanen geldt veelal als verschooning de dikwijls insubordinate toon en handelwijze der Inlanders wordt over het hoofd gezien; hoevelen, die reeds lang provoost of cachot verdiend hadden, hebben wij strafexerceren of arrest zien opleggen; hoevelen die reeds lang rijp waren voor de 2e Klasse zagen we voor de zooveelste maal met provoost straffen; hoevele gegradueerden, wier gedragingen reeds maanden lang ergernis wekten hebben we uit medelijden, nog altijd hunne strepen zien behouden? Zou men meenen dat dergelijke sujetten nog eenig gezag over hunne onderhebbenden kunnen uitoefenen?

Maar niet alleen wordt er veelal te ligt gestraft, dikwerf gebeurt zulks in het geheel niet. Maar al te veel wordt de gegradueerde in het ongelijk gesteld tegenover den mindere; wanneer iemand rapport maakt en hij toevallig geene getuigen kan aanwijzen, wordt de schuldige, die natuurlijk ontkent, gewoonlijk eenvoudig weggezonden, of krijgt hoogstens eene vermaning; niet alleen gebeurt zulks met onder-officieren of korporaals, maar zelfs met officieren; hoe menigmaal hebben we onze collegas hooren zeggen; „ik maak geen rapport meer, er wordt toch niet gestraft." Dat het gezag daaronder lijdt behoeft geen betoog.

Is het onder dergelijke omstandigheden niet te begrijpen dat de mindere geen ontzag meer kent, dat hij zijne pligten uit het oog verliest, doch des te meer op zijne regten leert staan en zulks dikwerf doet, op ongehoord brutale wijs, te meer daar dit laatste nog in de hand gewerkt wordt door de overdreven wijze waarop tegenwoordig de belangen van den soldaat behartigd worden; niet dat wij de pogingen afkeuren, die in het werk worden gesteld, om het lot van den soldaat, zijne huisvesting en voeding te verbeteren; verre van daar; maar dat aanhoudend proefnemen, dat gedurige onderzoek doen, dat telkens vragen of dit of dat toch wel degelijk

goed is, kan niet anders dan nadeelig werken, omdat daardoor de soldaat het vertrouwen verliest in zijne onmiddelijke chefs, de officieren der kompagnie. Wat moet er van het leger worden zoo dat vertrouwen verdwijnt. Tot die officieren heeft de soldaat zich te wenden als iets door hem anders gewenscht wordt, geen andere weg mag gevolgd worden; geloof mij de soldaat durft in onze dagen wel voor zijne belangen opkomen, men behoeft hem daartoe niet op te wekken.

Het lust ons niet de talrijke voorbeelden op te noemen die wij uit onze naaste omgeving zouden kunnen bijeenbrengen van gevallen, waarin door het niet of veel te ligt straffen, of wel het verongelijken van meerderen tegenover minderen, de krijgstucht geknakt werd, want dan zouden wij personeel worden, en dat willen wij niet, omdat het kwaad niet aan enkelen kan geweten worden; algemeen heerscht laauwheid en toegevendheid, omdat men vreest bij het betoonen van eenige fermiteit en strengheid zelve in het ongelijk te worden gesteld; reclamezaken zijn aan de orde van den dag, en de wijze waarop die meermalen werden uitgemaakt, doet de lust tot reclameren toenemen. Het staat zoo flink tegenden kompagnies-kommandant te zeggen: „ik verzoek voor die straf bij den Majoor of Kolonel op het rapport te gaan." Er behoorde naauwlettender onderzocht te worden, welke redenen er toe geleid hebben deze of gene straf toe te passen, en niet dan in noodzakelijke gevallen de kapitein in het ongelijk te worden gesteld. Het is voor het behoud der discipline vrij wat minder verderfelijk dat er een enkele maal te zwaar, ja zelfs onregtvaardig gestraft wordt, dan dat telkens voor het oog van den mindere, de handelingen van den onmiddelijken chef of meerdere worden afgekeurd, zelfs het corrigeren van een onderofficier of korporaal in het bijzijn der soldaten keuren wij ten hoogste af. Bij dit alles komt nog dat men veelal tegenover de officieren een geheel ander systeem volgt, omdat men vergeet, dat waar een officier eene fout begaat zulks gewoonlijk tengevolge van de een of andere ongelukkig

tusschenkomende omstandigheid geschiedt, terwijl het bij den mindere meestal onverschilligheid of onwil is, als hij herhaaldelijk zijne dienst slecht waarneemt. Wij nu worden bij een of ander verzuim maar zelden gespaard, al is het van nog zoo weinig beteekenis; wij verlangen geen toegevendheid, al is onze meening dat men officieren zoo min mogelijk moet straffen, maar wij gelooven dat waar den Luitenant, die een *enkele* maal een *enkele* minuut te laat komt, twee ja zelfs vier dagen arrest daarvoor worden opgelegd, de soldaat, die in de kazerne woont, en dus den geheelen dag de signalen der kazerne hoort blazen en op het appel mankeert, niet aanhoudend met een waarschuwing mag vrijkomen; eindelijk komt het op inspectiën ook dikwijls voor, dat men den man, wien het zelve toch het meeste aangaat, niet straft als zijn wapens bij voorbeeld niet in orde zijn, maar wel den sectie-kommandant, als of deze zijn baboe was. Alleen dan als men overtuigd is dat die sectie-kommandant geen moeite heeft gedaan den man te leeren den boel in orde te hebben, mag men hem straffen, zonder ooit den man zelve te verschoonen. Dergelijke feiten komen zeer algemeen hoewel niet overal voor.

Wanneer men de tegenwoordige wijze van handhaving of liever vernietiging der discipline blijft volgen, dan gaan wij een duistere toekomst te gemoet, de eerbied voor het gezag zal hoe langer hoe minder worden, de voorgeschreven formaliteiten zullen gaandeweg minder in acht genomen worden, totdat ten slotte de toestand van dien aard zal worden, dat zelfs de oningewijde, de verkeerde verhouding zal opmerken, die tusschen meerderen en minderen bestaat.

Dan zullen de oogen te laat geopend worden; dan zal men zien wat men reeds lang had behooren op te merken, en eerst dan zal men anders gaan handelen, dan zal strengheid komen in plaats van laauwheid, maar dan zal het te laat, en zullen de gevolgen niet meer te berekenen zijn.

De een of ander meent welligt dat wij pessimistisch zijn, maar Officieren, hebt ge dan nog niet opgemerkt, wanneer ge ook maar een enkele maal een order gaf die buiten den gewonen sleur viel, dat ge minstens een verwonderd gezigt zaagt, en veelal onwil ondervond bij de uitvoering daarvan?

hebt ge nog niet waargenomen, dat de soldaat maar al te goed weet gebruik te maken van de algemeene vigerende humaniteit te zijnen opzigte?

hebt ge nog niet gezien dat men willens en wetens bestaande orders niet nakomt of verbodsbepalingen met de meeste onbeschaamdheid overtreedt?

Maar reeds meer dan voldoende hebben wij aangetoond, dat de discipline slecht, zeer slecht is; daar *moet* een einde aankomen. Wij herinneren u alleen het voor eenige jaren in Engelsch Indië voorgevallene, toen geheele regementen hunne vanen verlieten.

Met vaste hand moet de verdwenen krijgstucht hersteld worden; stipte opvolging der voorgeschreven formaliteiten en bepalingen, zonder een misslag daartegen onopgemerkt te laten, is daartoe allereerst noodig. Slechte pligtsbetrachting, zooals we dat tegenwoordig maar al te dikwijls bij wacht- en patrouille-kommandanten bij sergeanten en korporaals der week, enz, waarnemen, moeten steeds gestraft worden.

Geen misplaatst medelijden met, of vrees voor het individue moet de straffende hand verlammen; niet gewacht met degradatie als een gegradueerde toont zijnen graad onwaardig te zijn, in de hoop dat hij zich beteren, of uit vrees dat hij reclamaren zal. Een onderofficier die zich liederlijk gedraagt, bederft een groot aantal soldaten.

Wil men het misbruik van sterken drank uitroeijen, dan zal men daarin niet slagen door vrijgevige bepalingen, maar alleen door strengheid, door dronkenschap *nimmer* als verschooning te doen strekken, zooals de wet voorschrijft; door *nimmer* te tolereren dat dronkaards zich vrijelijk door de kampementen of langs de groote wegen bewegen; door onvermijdelijke plaatsing in de 2e Klasse van discipline wegens

driemalen herhaalde dronkenschap binnen zekeren tijd, door onmiddelijke degradatie, wanneer een Onderofficier of Korporaal voor de tweede maal ongeschikt is zijn dienst te doen, ten gevolge van misbruik van sterken drank.

Drie maanden of een half jaar volgehouden en wij gelooven wel dat er nog gedronken zal worden maar niet dat we ons langer zullen ergeren aan allerlei walgelijke gedragingen op den publieken weg, die tegenwoordig dag aan dag voorkomen, waartegen men weinig of liever niets doen kan; wilde men zich daartegen verzetten dan zouden vechtpartijen en insubordinatie het gevolg zijn, en hij die gehandeld had zou veel kans hebben, in het ongelijk te worden gesteld, omdat hij niet met „de noodige zachtheid gehandeld had."

Wil men een eind maken aan het goedverkoopen, welnu, dan plaatse men een ieder die zich daaraan schuldig maakt onmiddelijk in de 2e. Klasse (altijd een 2e. Klasse zoo als wij die bedoelen). Het uitbetalen van de indemniteit voor de kleeding in eens, kan niet anders dan het spelen en dus het goedverkoopen in de hand werken. Een ieder zal met ons eens zijn dat het spelen in de Inlandsche kompagniën onmogelijk kan belet worden tenzij iemand aanhoudend in de kompagnie aanwezig ware om daar tegen te waken; we weten allen dat het Inlandsche kader, ten gevolge van meerdere inkomsten zeer gaarne een partijtje mede maakt. Het beste ware dunkt ons de verbodsbepalingen tegen het spelen op te heffen en het toe te staan; in den beginne zal er dan enorm gespeeld worden, halve kompagniën zullen misschien wegens goedverkoopen in de 2e. Klasse komen, maar na drie maanden zal de schrik in den troep zijn, en zal er alleen gespeeld worden door hen die het kunnen betalen.

Maar niet alleen door strenge straffen moet de discipline gehandhaafd worden. Een uitmuntend voorbeeld van de Officieren zal van grooten invloed zijn; de Officier moet ten allen tijde doordrongen zijn van het besef, dat bijaldien hij gehoorzaamheid en pligtsbetrachting vordert, hij zelve moet voorgaan, iedere order onmiddelijk en stipt te vervullen en geen

enkele formaliteit uit het oog te verliezen; of meent ge, dat het een goeden indruk op den troep maakt als de Luitenant in het bijzijn der minderen een nonchalante houding tegenover den Kapitein aanneemt of eene opgedragen dienst, niet of slechts ten halve uitvoert, feiten die niet zelden voorkomen om niet te spreken van het veelvuldig voorkomend beoordeelen van de handelingen van chefs, in het bijzijn van minderen. Allen moeten wij in den uitgestreksten zin het beginsel huldigen, stipte pligtsbetrachting in de onbeduidendste omstandigheden, dan zullen we ook meer regt krijgen op vertrouwen van de zijde onzer meerderen waaruit noodwendig zal volgen, dat de verantwoordelijkheid van hen, die bevel voeren niet langer in schijn, maar werkelijk zal bestaan.

Hoewel in alle reglementen is voorgeschreven, dat de Kapitein verantwoordelijk is voor zijne kompagnie, de Majoor voor het bataillon dat hij kommandeert, is zulks tegenwoordig volstrekt niet het geval. De chefs treden in de bevoegdheid hunner minderen, en willen zelve alle zaken, tot in de kleinste bijzonderheden nagaan, terwijl groote zaken daardoor over het hoofd worden gezien; zij worden daarin door sommige bestaande bepalingen en orders gesteund. Wij hebben eene geheel andere opvatting van de verantwoordelijkheid; de Kapitein moet zijne manschappen kennen en behoort te weten wanneer een man in de 2e. Klasse moet geplaatst worden, wanneer een waarschuwing voldoende is. Het ontzag voor hem moet verloren gaan, als de Majoor ieder oogenblik, zonder den man of de omstandigheden te kennen, straffen vermindert of wijzigt, en dat zonder zelfs de gronden van den Kapitein aan te hooren waarop deze laatste handelde. Het prestige van den Majoor verdwijnt wanneer hij altijd op nieuw aanschrijvingen ontvangt om in die en die bijzondere gevallen zoo of zoo te handelen. Het gezag van den Luitenant wordt geheel vernietigd, wanneer de Kapitein zich dagelijks met alle kleinigheden in zijn peloton afgeeft. Van gezag der Onderofficieren is

niets te ontdekken. Het weinigje overwigt, dat sommigen ten gevolge van meerdere ontwikkeling of fermiteit zouden hebben, gaat verloren door het gedrag der overigen, en de behandeling die zij dikwerf van hunne meerderen moeten ondergaan, in het bijzijn der minderen. In plaats dat ieder Officier zich beijvert, de onderofficiersstand, die kern van het leger zooveel mogelijk te verheffen, hebben wij gegradueerden dikwijls op zeer onbeschofte wijze zien behandelen. Evenzoo keuren wij het af, dat de Inlandsche Onderofficieren in vele opzigten geheel gelijk worden gesteld met hunne ondergeschikten; waarom moeten zij in hetzelfde locaal logeren, waarom dragen zij geen onderofficierskleeding, dit zijn de middelen niet om zich de leeren verheffen boven de minderen.

De Kapitein behoort geheel vrij te zijn in het opleggen der straffen.

Meent de chef dat de Kapitein onbillijk gestraft heeft dan behoort hij hem ter verantwoording te roepen, en dan eerst, wanneer die verantwoording onvoldoende is, kan er sprake zijn van wijziging der straf.

Meent de man dat hij onregtvaardig gestraft is, de weg ter reclame staat hem open; nimmer moet echter de zucht tot reclameren aangewakkerd worden, door op onvoldoende gronden den Kapitein in het ongelijk te stellen.

Naar onze meening zou het zeer nuttig zijn, dat ook de Officieren, als Pelotons-Kommandanten, of wanneer zij de week hebben, het regt werd toegekend, zelve onmiddelijk straffen op te leggen wegens kleine overtredingen b. v. te laat komen op een appel, malpropreteit of onoplettendheid, behoudens de verpligting daarvan op het rapport melding te maken, met duidelijke omschrijving der strafrede. Dit duidelijk omschrijven van strafredenen is ten allen tijde noodzakelijk, te dikwerf wordt daaraan onvoldoende zorg besteed en daardoor den reclameergrage een wapen in de hand gegeven. Het spreekt van zelve dat die bevoegdheid der Luitenants zich niet verder kan uitstrekken, dan tot het opleggen van enkele dagen arrest of toeren strafpeloton. Wanneer daar

feiten voorvallen die van ernstigen aard zijn moet het rapport dat daarvan aan den Kapitein wordt gemaakt, mondeling worden overgebragt door den persoon zelve die de fout opmerkte of wel duidelijk omschreven worden. Zulk een rapport moet logisch in elkander zitten, hij die rapport maakt moet eerst de zaak onderzoeken. Wanneer aldus gehandeld wordt dan zal de Kapitein in de meeste gevallen een oordeel kunnen vellen, is er echter iets nog duister dan onderzoekt hij *zelve*, alleen wanneer vele getuigen zouden moeten gehoord worden, kan hij een gedeelte van dat onderzoek aan de Luitenants opdragen. Tegenwoordig wordt er veel te veel onderzocht; zoodra de schuldige ontkent, en dat gebeurt meestal is men huiverig om te straffen en dekt zich achter een onderteekend stuk papier.

Wij zijn daarom zulke tegenstanders van noodelooze en langdurige onderzoeken, omdat naar onze meening een straf, als is die nog zoo gering veel meer uitwerking heeft, wanneer die onmiddelijk volgt op het vergrijp, dan wanneer daar één of soms twee dagen tusschen verloopen, dan is men langzamerhand gemeenzaam geworden met het denkbeeld gestraft te worden, en maakt die minder effect dan wanneer men b. v., zich niets kwaads bewust, op het morgenappel verschijnt, en 's middags moet exerceeren omdat het „geweer niet goed schoon was." Ik geloof dat hij die zulks eenmaal trof, een volgende maal zijn geweer nog wel even zou nakijken, voor hij op het appel verscheen. Blijkt het intusschen dat een Officier rapport maakt zonder behoorlijk de zaak onderzocht te hebben, of geeft hij zich niet de minste moeite zijn peloton in orde te hebben; of wel blijkt het dat de Kapitein uit antipathie of eenige andere oorzaak misbruik van gezag heeft gemaakt, of wel heeft hij zich handelingen tegenover minderen veroorloofd, die nadeelig op den troep zouden werken, dan moeten dergelijke personen ernstig gecorrigeerd, en als deze feiten bij herhaling voorkomen, zonder aanzien des persoons, of misplaatst medelijden uit de gelederen verwijderd worden daar zij alsdan blijken geheel ongeschikt voor hunne taak te zijn.

Naar onze meening moet er geen oogenblik langer gewacht het bovenstaande in toepassing te brengen; thans is het nog tijd, over een jaar welligt niet meer. Nog vele oudgedienden zijn in het leger, die onder strenger krijgstucht gediend hebben, en wier karakter niet van dien aard is dat zij zich reeds hebben laten medeslepen door den geest des tijds, maar ook op hen heeft die invloed, en hun aantal vermindert met den dag, terwijl het jongere element voortdurend vermeerdert, deze laatsten komen in aanraking met de slechte sujetten, die wel lang in dienst zijn, maar er niet uitgaan, en het is dus niet te verwonderen, dat zij het kwade overnemen en men met hen de meeste moeite heeft.

Wij kunnen niet genoeg aandringen op eene strengere toepassing der bestaande strafbepalingen, maar die toepassing moet algemeen en gelijkmatig zijn, anders zou het middel erger zijn dan de kwaal, het spreekt toch van zelve, dat als men op de eene plaats streng, en op de andere toegevend is, dit geheel verkeerde gevolgen zou hebben. Wij wanhopen nog niet aan een beteren toestand, mits met wijze bedachtzaamheid de hand aan het werk geslagen wordt; men meene echter niet dat de kanker, die jaren noodig had om zich te vestigen binnen weinige dagen uitgeroeid kan worden, er zal daar wel langer tijd voor noodig zijn.

Zooals wij straks reeds met een enkel woord opmerkten moet de zucht om een goed soldaat te zijn aangewakkerd worden, door een scherp begrensd onderscheid te maken tusschen den goeden en den slechten soldaat. Waar en wanneer het mogelijk is den eersten boven den tweeden te begunstigen mag dat niet nagelaten worden, waar het kwade gestraft wordt, moet het goede beloond worden, hierdoor wordt het bewijs geleverd dat goede soldaten op prijs gesteld worden en den naijver opgewekt, van de uit hun aard onverschilligen.

Onderscheidingen nu zijn in ons leger tamelijk schaars; de bevordering tot eenigen graad is slechts voor enkelen weggelegd, alleen de alleruitstekendste soldaten, die daarbij

PERPUSTAKAAN NASIONAL

aanleg bezitten gezag uit te oefenen mogen daarvoor in aanmerking komen. Maar men kan zeer goed een uitnemend soldaat zijn, zonder nu juist onder de acht eersten te behooren. Voor hen hebben we als onderscheiding eigenlijk alleen de benoeming tot Infanterist 1e Klasse, wier aantal tot een zevental per kompagnie beperkt is. De teekenen voor langdurige dienst, als chevrons en medailles kunnen minder als onderscheiding gelden, daar de middelmatigste soldaat als hij zich niet aan grove overtredingen schuldig maakt deze op zijn tijd verkrijgt. Het vrijlaten van inspectiën, en het geven van enkele permisiën zijn van geringe beteekenis.

Deze onderscheidingen zouden wij laten bestaan, maar het aantal Infanteristen 1e Klasse tot een dertig-à veertigtal per kompagnie willen brengen, en dezen graad ook bij de Europeesche kompagniën ingevoerd wenschen te zien. Ten einde aanspraak te hebben tot dien graad bevorderd te worden, zouden behalve uitstekend gedrag, eenige eischen moeten gesteld worden, die we nader zullen bespreken (*). Aan die eischen voldoende zouden deze Infanteristen 1e Klasse zeer geschikte leiders zijn van de tirailleurgroepen, of als kommandanten der bij de veiligheidsdienst meermalen voorkomende gedetacheerde of zoogenoemde kozakkenposten, kunnen optreden. Uit hun midden zouden we verder de Korporaals en Onderofficieren kiezen, die dezen graad niet mogen verkrijgen zonder een examen, zoowel voor Europeanen als Inlanders; het programma van dat examen zullen we later behandelen. Voor Infanteristen 1e Klasse die hoewel door mindere ontwikkeling niet in de termen kunnen vallen voor eenigen graad, maar toch steeds hun pligt trouw en ijverig vervullen, zouden we den graad van Keursoldaat weder wenschen ingevoerd te zien, hun aantal zou echter niet meer dan een zes of achttal per kompagnie kunnen bedragen. Het meerdere tractement der Infanteristen 1e Klasse en Keursoldaten zou hetzelfde of iets meer dan thans kunnen zijn, terwijl men tevens deze gegradueerden

(*) Zie: III Vorming van Kader en Officieren.

PERPUSTAKAAN NASIONAL

van enkele onaangename corvëen zou kunnen vrijlaten, maar daarentegen enkele werkzaamheden van vertrouwen aan hen zou kunnen opdragen. Op deze wijze zal men een tegenstelling van de 2e Klasse van Discipline vormen en zal aan de middelmatigen de keus vrijstaan tot welke categorie zij willen behooren, het meerendeel zal in die keuze niet lang wijfelen.

De belooningen voor bijzondere daden te velde, zijn evenmin talrijk en bestaan in de *Eervolle meldig* bij *dagorder* en de *Militaire Willemsorde*, voor Inlanders vervangen door de onaanzienlijke *Medaille voor Moed en Trouw*. Het *Eereteeken voor belangrijke krijgsverrigtingen*, hoewel wij met de instelling daarvan zeer ingenomen zijn, is geen onderscheiding voor bijzondere daden; wij hadden liever gezien dat met de eervolle melding een of ander zigtbaar teeken werd uitgereikt in den vorm van een medaille of kruis, de soldaat hecht eenmaal aan uiterlijkheden, en eene dagorder is spoedig vergeten. Eindelijk wordt het tijd dat men den Inlander of Afrikaan niet langer het eerlijk verdiende ridderkruis onthoude, we hopen dat het dragen van de *Medaille voor Moed en Trouw* aan het ridderlint, de overgang zij geweest en dat we weldra de borst onzer trouwe bruine soldaten met en woorden *Voor Moed, Beleid en Trouw* versierd zullen zien.

Door belooningen prikkelt men de eerzucht, de eenige drijfveer tot het verrigten van groote daden; een leger waar de eerzucht is uitgedoofd, kan wanneer daar strenge discipline heerscht misschien een lijdelijke verdediging voeren, maar zal bij den aanval nimmer een goeden uitslag verkrijgen.

Hiermede eindigen we onze opmerkingen over de krijgstucht, hebben we hier en daar harde waarheden doen hooren, en teêre punten aangetast, wij konden niet anders; de rustige sluimering heeft lang genoeg geduurd, en al is het ontwaken daaruit niet aangenaam, er is nog tijd om te herstellen wat een jaren lange sleur bedorven heeft. Wij hopen dat men ons heeft begrepen en ons schrijven niet verkeerd zal uitleggen.

PERPUSTAKAAN NASIONAL

II. De Oefening.

Oefening en Discipline hangen naauw zamen, wij kunnen ons moeijelijk eene geoefende-ongedisciplineerde of eene gedisciplineerde-ongeoefende troep voorstellen; al is nu een leger met de beste achterlaadgeweren bewapend, al voert het tal van mitrailleuses met zich, al is het uitmuntend gekleed en gevoed, als het beide bovenbedoelde eigenschappen mist, dan is al dat overige nutteloos.

De Infanterie is nog altijd het hoofdwapen, en zal zulks immer blijven; de beslissing zal steeds door haar moeten aangebragt worden, want zoolang de Infanterie nog stand houdt kunnen we niet zeggen dat een leger verslagen is. Die beslissing zal zij moeten verkrijgen door een goed gebruik harer vuurwapenen, en ten slotte door een stouten, onversaagden, doorgezetten aanval; de meening van sommigen dat de bajonetaanval in den tegenwoordigen tijd niet meer zal voorkomen, deelen wij volstrekt niet; het vuurgevecht kan een troep in aantal verminderen maar niet verslaan.

Bij die aanval treden de individuele krachten der soldaten meer op den voorgrond, en we moeten dus, willen we kans van slagen hebben, het daarheen leiden dat al die krachten *harmonisch zamenwerken* tot het beoogde doel; daartoe is Oefening noodig. Dat dus de *Oefening der Infanterie* wel waard is nader besproken te worden behoeft geen betoog.

De verbetering der vuurwapenen heeft in de Taktiek en dus ook in de Oefening groote wijzigingen gebragt, daarin bestaande, dat het verspreide gevecht onder alle omstandigheden de vroegere vechtwijze vervangen heeft, omdat door die verbetering de individueele waarde van ieder man sterk vermeerderd is, welke men door toepassing van de verspreide vechtwijze eerst in haar volle kracht aanwenden kan.

Daar het een vaste regel is dat de grondbeginselen der krijgswetenschap overal en altijd in toepassing gebragt behooren te worden, maakt ook Indië hier geene uitzondering op, hierbij behoort wel in aanmerking genomen te worden, dat

daar een zeer klein leger op een uitgebreid en zeer bedekt terrein moet ageren; dat dus ieder individue nog hooger in waarde steigt; dat dus, 't zij dan tegen een georganiseerden veel sterkeren Europeeschen vijand, 't zij tegen den in ontelbare drommen oprukkenden Indischen vijand, de verspreide vechtwijze moet toegepast en tot den hoogsten trap van volmaking moet opgevoerd worden, terwijl in het eerste geval de oorlog eene actieve verdediging zal zijn, en in het tweede, alleen de doorgezette aanval een goeden uitslag kan hebben.

Met de hand op het hart kunnen we niet zeggen, bij onze Infanterie die geoefendheid gevonden te hebben, zooals we ons dat voor onze aankomst in Indië voorstelden. Wanneer wij bij het bijwonen der Oefeningen om ons heen zagen en opmerkten hoe die Oefeningen geleid en uitgevoerd werden, dan kwam bij ons de gedachte weleens op, hoe een leger dat de eenvoudigste bewegingen zoo gebrekkig uitvoerde, tot heden toe zoovele lauweren kon plukken; maar dan kwam de vijand ons voor den geest, dien dat leger tot heden te bestrijden had, en wanneer we dan daarbij dachten dat er weleens een tijd kon komen dat het een vijand zou moeten bestrijden, die minder onder den indruk onzer moreele meerderheid, niet zou wachten totdat men hem aanviel, maar na een vernielende granaten- of pijlenregen ons overstelpen zou met een zwerm bajonet, of klewang dragende strijders, dan werden we somber te moede, en kwamen tot de overtuiging dat de tegenwoordige toestand niet langer mag blijven bestaan maar dat wij allen zooveel als in ons vermogen is moeten medewerken om daar verbetering in te brengen.

Sommigen zijn het misschien niet met ons eens, en het zal dus noodig zijn, onze bewering met bewijzen te staven; wij zullen daartoe eenvoudig nagaan hoe de Exercitie-reglementen worden toegepast. In de slechte wijze waarop zulks geschiedt, is de oorzaak van het gebrek aan geoefendheid der Infanterie gelegen, minder in den aard der Reglementen zelve,

PERPUSTAKAAN NASIONAL

hoewel deze eenigzins verouderd, en de reeds lang in Nederland ingevoerde nieuwe reglementen veel beter zijn.

Voor wij daartoe overgaan achten wij het niet ondienstig de woorden aan te halen, door een Pruissisch Officier in 1857, dus nu dertien jaren geleden gesproken, met betrekking tot het toenmalige Pruissische leger.

„De voornaamste, ja wij zouden bijna zeggen de eenige „grond, waarom eenige onderdeelen van de vorming der „Infanteristen volstrekt niet op het standpunt staan, waarop „zij staan moesten, ligt in de wijze, waarop de jaarlijksche „Inspectiën plaats hebben. Wat wordt daarbij nagegaan? „wat is de maatstaf, waarmede de geschiktheid van een troep „voor den oorlog, en de bruikbaarheid zijner aanvoerders „beoordeeld worden? Antwoord. De parademarsch en de „reglementaire uitvoering der elementairtaktische bewegin„gen op het exercitie-terrein. Het gevolg daarvan is, dat „alle andere takken van dienst, behalve het schijfschieten, „verzuimd of als bijzaak beschouwd worden. Wat helpt „het ons, dat wij een intelligent korps Officieren hebben, „dat tot alles in staat is, wat men er van verlangt, wat „helpt het ons, dat wij elkander toeroepen: het vele exer„ceren maakt den man naar ligchaam en ziel stomp; het „doodt zijne intelligentie, maakt hem onzelfstandig, besluite„loos, stijf en onwillig voor de dienst. Ieder onzer ziet „het in, en toch moeten wij onze kompagnie, ons bataillon, „enz. op de oude manier blijven vormen, want bij de In„spectie komt het er maar op aan, hoe de parademarsch, „en de reglementaire handgrepen en exercitiën worden uit„gevoerd; de moeite, de tijd, de inspanning, die de kom„mandeerende Officier tot oefening der manschappen op het „terrein als tirailleurs, als krachtige en vlugge voetgangers, „als intelligente voorposten besteedt, worden volstrekt niet „gewaardeerd; de hoofdzaak blijft altijd het exerceeren.

„Een ander, zeer gewigtig gevolg van dit systeem is „verkeerde beoordeeling van de bekwaamheden der chefs, „welke daaruit ontstaat, dat het gewoonlijk juist de beperkste

„verstanden zijn, die in het exerceeren en drillen uitmun-
„ten. Het zij verre van ons, de juiste uitvoering der exer-
„citie te miskennen of te beweeren, dat die Officieren, welke
„niets van den parademarsch en de reglementaire exercitie
„verstaan daarom de bekwaamste en intelligentste zijn. Maar
„ieder zie onbevooroordeeld om zich heen, in zijne naaste
„omgeving; zal hij daar niet talrijke voorbeelden vinden,
„dat beperkte verstanden, die reeds lang bij al hunne onder-
„geschikten als zoodanig bekend staan, bij de inspectiën den
„meesten lof moogsten, daar hunne veel intelligenter, werk-
„zamer en bekwamer kameraden niet in staat zijn „hun
„„dat na te doen."

„Wat is het resultaat van de tegenwoordige inspectiën.
„Alle kompagniën en alle bataillons van een regement, maken
„hunne kunsten op een klein onbeduidend verschil na, zeer
„goed. Hier verongelukte een opmarsch een weinig, daar
„gaat deze of gene handgreep alleruitstekendst. Hier hou-
„den de manschappen niet genoeg het bovenlijf voorover,
„daar bleef de linkervleugel bij het defileren een weinig
„achter. Bij het eerste bataillon ging bij den marsch in
„front door het zware zand de pas verloren; bij het tweede
„was de marsch door eenige gaten in het exercitie-terrein
„niet volkomen juist, en bij het derde hadden de linker
„guides bij het defileeren met divisiën de distantiën verloren.
„„Overigens moet ik in het algemeen mijne tevredenheid
„„betuigen de kompagnie (het bataillon) zoo goed onder de
„„wapens gezien te hebben. en hoop dat men in dien geest
„„zal voortgaan" enz. Dat zijn dan gewoonlijk de laatste
„woorden der kritiek.

„Of echter de kompagniën of bataillons behoorlijk voor
„den oorlog geoefend zijn, of zij het ware tirailleren, de
„voorposten- en patrouille-dienst met oordeel beoefend en
„begrepen hebben, of zij in staat zijn lange en vermoeijende
„marschen met volle bepakking en in den kortst mogelijken
„tijd uit te voeren en in het gevecht de zwarigheden van
„het terrein gemakkelijk en vlug te overwinnen; of de chefs

„in staat zijn, dergelijke oefeningen practisch en nuttig te „leiden; of de jonge Officieren in dat alles behoorlijk erva„ren zijn, daarvan krijgt de Inspecteur niets te zien" (*)

Veel van dat alles is op ons leger toepasselijk. Ook bij ons wordt bij de Inspectiën nagegaan of de handgrepen wel goed worden uitgevoerd, en of de sabelkwast van de Korporaal die of die wel genommerd is: ook bij ons worden van het reglement voornamelijk die artikelen tot in het oneindige herhaalt, die alleen op de parade toegepast worden; vooral moeten ze in geen andere volgorde worden uitgevoerd als het reglement aangeeft, want er staat, „het is de wil van „den Koning dat van dit reglement niet worde afgeweken."

Deze bepaling is met nog vele anderen een der oorzaken van de bekrompen toepassing der reglementen. doordien men steeds aan de letter bleef hangen en de verschillende onderdeelen steeds op zich zelf staande, zonder ze met elkander in verband te brengen onderwees; zoodat men om kort te gaan, de korpsen altijd bleef behandelen alsof zij uit niets anders dan recruten, bestonden, zonder ooit het geleerde naar omstandigheden te wijzigen, waarvan het gevolg is, dat er onmiddelijk verwarring ontstaat, wanneer een oneffen terrein of een ongewoon voorval, niet toelaat den gewonen sleur te volgen.

In de reglementen die sedert meer dan twee jaren in Nederland zijn ingevoerd komt deze bepaling niet meer voor, terwijl er zeer vele belangrijke wijzigingen in zijn opgenomen. De verdeeling alleen toont reeds aan dat men een geheel ander systeem van oefening daarin volgt, dan tot heden het geval was, herhaaldelijk wordt daarin gezegd, dat de Kapitein geheel alleen verantwoordelijk is voor de Oefening zijner kompagnie, altijd een of ander doel bij de exercitiën moet beoogen en die altijd zelf leiden moet. Maar wij moeten wel opmerken, dat de eerstgenoemde bepaling in het bij ons nog bestaande *Reglement op de Inwendige dienst* (*Art.* 13) ook zeer duidelijk uitgedrukt staat, maar

(*) Zie: Militaire Spectator 1858.

dat men door verloop van tijd dit voorschrift evenals zoovele anderen heeft beschouwt, als niet bestaande.

Waarom tot heden toe die nieuwe reglementen nog niet hier zijn ingevoerd, begrijpen wij niet. ons komt het voor dat twee jaren toch tijd genoeg zijn om eenige onbeduidende wijzigingen daarin te brengen. Intusschen ze zullen waarschijnlijk wel ingevoerd worden al gaat het langzaam; oppervlakkig beschouwd zou het dus minder noodig zijn nog eens op het oude terug te zien, maar de verkeerde weg waarop men langzamerhand gekomen is, doet ons vreezen, dat men, al is dat nieuwe reglement nog zoo goed en vrijzinnig ingerigt, veel kans heeft tot hetzelfde kwaad van vroeger te vervallen.

Had men zich maar stipt aan de in het reglement voorgeschreven verantwoordelijkheid gehouden, en in verband daarmede het in § 275 van het *Tweede Artikel Zesde Afdeeling Bataillonsschool*, onder 5° en 6° voorgeschrevene toegepast, dan zou het er met de Oefening wel beter uitzien.

Voor sommigen hebben wij welligt nog onvoldoende aangetoont dat het reglement op bekrompen wijze wordt toegepast, welaan beschouwen we ieder der deelen afzonderlijk.

a. De *Soldatenschool.* Hiervan valt weinig te zeggen, als alleen, dat men veel te *veel* werk maakt van het gelijktijdig en krachtig uitvoeren van de verschillende bewegingen der handgrepen, terwijl er veel te *weinig* zorg besteed wordt aan het onderrigt in de lengte en tijdmaat van den gewonen en versnelden pas; onze Inlanders kunnen niet marscheren, zoodra de trom ophoudt te slaan, is het verband en de gelijkmatige pas verbroken; ieder zal intusschen met ons een zijn dat men op den duur veel langer kan marscheren, als een geregelde pas wordt onderhouden. dan wanneer ieder zijn eigen pas er op nahoudt. Dat goed marscheren voor ieder leger een vereischte is behoeven we niet aan te toonen, en dat het een vijand al bitter weinig schelen kan of wij op de parade prachtig de geweren schouderen en overnemen, evenmin.

b. De *Pelotonsschool* Van deze school, worden de vijf eerste afdeelingen uit den treure herhaald, en de artikelen toch vooral onderwezen, in de volgorde door het reglement aangegeven, bewegingen die veel meer op het parade- dan op het slagveld te huis behooren. De zesde afdeeling, juist de nuttigste wordt zeer gebrekkig onderwezen. De *looppas en sprongen* hebben wij in twee jaren bijna nooit zien uitvoeren de oefening in het bajonetschermen wordt geleid op eene wijze, die hoogst vervelend en van zeer twijfelachtig nut is. Voor het tirailleren wordt steeds een vlak terrein gekozen, waar dan eenige bewegingen zonder doel of verband worden uitgevoerd, waarbij de soldaten als zij in beweging zijn steeds regtop marscheren en zonder zich om iets te bekommeren werktuigelijk, half slapende de signalen of kommando's opvolgen en zoodra halt geblazen wordt de knielende houding aannemen. Het blijft altijd *werktuigelijk tirailleren* terwijl er vooral gelet wordt of de distantiën juist het aantal voorgeschreven passen bedragen; jaar in jaar uit worden die oefeningen op dezelfde wijze geleid, en het gevolg is dat ze hoe langer hoe slechter gaan, dat er zelfs geen Onderofficier of Korporaal is die goed begrijpt waartoe tirailleurs dienen, en welk een groote gevolgen een uitmuntend geleid tirailleurgevecht kan hebben.

c. De *Bataillonsschool.* Hiermede gaat het al op dezelde wijze, ook hier worden eens of tweemaal per week exercerende, de achtereenvolgende artikelen doorloopen, waarbij alweder veel meer werk wordt gemaakt van de bewegingen die te velde nimmer zullen voorkomen. Noem mij de gevallen in de Indische krijgsgeschiedenis, waar een bataillon in linie attakeerde, waar de gesloten aanvalskolonne of de kolonne-op-het-midden werd geformeerd waar ooit voorwaarts- of front-achterwaarts in bataille werd geformeerd? Tegen welken vijand eindelijk 't zij dan een Europeesche of Inlandsche zal men, verstandig handelende, de bataillons in hun geheel laten ageren? (*)

(*) Men zal ons welligt wijzen op de expeditie naar *Bali* waar de batail-

Niettegenstaande nu het gezond verstand zegt, en de ondervinding ten overvloede heeft bewezen, dat in Indië het verspreide gevecht immer op uitgebreide schaal moet toegepast worden, maakt men er al zeer weinig werk van de troepen daarin goed te oefenen. Op enkele korpsen mag dit misschien minder van toepassing zijn, op het meerendeel zeker wel; overal maakt men van de oefening in het verspreide gevecht bijzaak; het artikel over de kompagnieskolonnes wordt hoogst zelden onderwezen, en dan is de uitvoering nog minder dan gebrekkig te noemen. Wij hebben zelden iets anders zien uitvoeren, dan het avanceren, en retireren met echelons en een enkele maal eene frontverandering. Tengevolge van ongewoonte kwamen de kompagniën daarbij dikwijls veel te laat op hunne plaats. Nimmer werd bij die oefeningen een of ander taktisch doel beoogd.

d. De *Linieschool.* Wanneer men deze school uitvoert zooals dit meestal geschiedt, dan is die alleen geschikt voor parades en inspectiën; in welk gevecht zal men de daarin voorkomen de kommando's kunnen doen? Zou men meenen dat in de laatste oorlogen op die wijze met brigaden geageerd werd als zulks hier geschiedt? Onderstellingen liggen bij die oefeningen nimmer ten grondslag; ten minste wij hebben altijd ons best gedaan, bij een dergelijke oefening, eenig doel te ontdekken in dat heen en weêr marscheren, frontveranderen en in kolonne zamentrekken; maar nimmer hebben wij ons een heldere voorstelling kunnen maken, wat we eigenlijk uitvoerden; wel kwam de gedachte aan artikel zooveel van deze of gene Afdeeling der *Linieschool* of aan het *Voorschrift Betreffende de Wapenschouwingen en het Defileren* bij ons op. Men zou ons welligt gebrek aan gezond begrip kunnen toeschrijven, maar wij zijn de eenigen niet die er zoo over denken, wij hebben nog niemand van onze collega's ooit hooren beweeren dat er een mooije manoeuvre was uitgevoerd; aangenomen echter dat er altijd een onderstelling bestaan heeft, dan

lons in hun geheel opmarscheerden; wij gelooven dat als men daar kolonnes van twee kompagniën gevormd had, zulks beter ware geweest.

blijft het nuttelooze van dergelijke exercitiën toch bestaan, als niemand weet wat er gedaan wordt, en dus niet kan nagaan, welke rol daarbij zijn bataillon, zijne batterij of zijne kompagnie vervullen moet. Het zou er mooi uitzien wanneer in het gevecht, de Brigade-Kommandant zijne Bataillons-Kommandanten zelfs, onkundig liet van het doel, waartoe de brigade moet worden aangewend; als de Pruissen het niet anders begrepen hadden, zouden zij nimmer zulke overwinningen behaald hebben.

Naar onze meening heeft niemand eenig nut van deze oefeningen, noch de Hoofdofficier die het geheel kommandeert, en niet veel anders doet, dan eenige reglementair voorgeschreven kommando's; noch de Bataillons- of Batterij-Kommandanten, die deze kommando's meer of minder goed uitvoeren; noch de subalterne Officieren, die eigenlijk niets doen dan met het bataillon heen en weder loopen; bij uitzondering toch wordt er per bataillon nu en dan een peloton en-tirailleur gezonden, terwijl er in de tirailleurlinie dan nog gewoonlijk niet het minste verband bestaat en zij gebruikt wordt zonder dat men er eenig nut van heeft, doordien zij immer veel te digt bij de overige troepen ageert. Van de zoo nuttige oefening, dekking der Artillerie, vinden we slechts een magere schaduw terug.

Dergelijke nuttelooze oefeningen, waarmede de soldaat dagelijks wordt *bezig* gehouden, waarbij dan nog de telkens terugkeerende eentonige inspectiën komen, zijn vermoeijend en verwekken verveling, zoowel bij Officieren als minderen, die geheel en al gevoelen, dat zij niets meer dan machinen zijn, dat hunne talenten, hun lust en ijver volstrekt niet in aanmerking komen. Verveling nu, kan groote gevolgen hebben, wij vinden dat in ons leger bewaarheid, verveling is de bakermat van ontevredenheid, ontvredenheid baart onverschilligheid, onverschilligheid wekt wanorde, en wanorde is in een leger het begin van verzet.

Wil men die geest verbeteren, wil men ijver en lust in

de plaats zien komen van luiheid en onverschilligheid, dan moet men de troep niet „bezig houden" maar *nuttig* bezig houden, dan moet de soldaat leeren inzien *waarom* hij exerceert, nimmer moet men hem nutteloos vermoeijen. Wil men daartoe komen dan dient alle paradecultuur en machinale Oefening te worden verbannen, en bij de exercitiën meer verstand gebruikt te worde.

Vooral moeten de Bataillons- en Kompagnies-Kommandanten, meer zelfstandig worden. Te velde wordt aan den Brigade-Kommandant het punt aangewezen waar hij den aanval moet doen, of waar het zwaartepunt van zijne verdediging is; hij neemt zijne dispositiën, deelt zijne Bataillons-Kommandanten mede waarheen ieder zich te rigten heeft, deze deelen hunne inzigten aan de Kommpagnies-Kommandanten mede, en ieder moet nu maar weten hoe hij het beoogde doel moet bereiken, en opwelke wijze hij met het geheel moet medewerken; dan zullen er omstandigheden zich voordoen dat er snel een besluit zal moeten genomen worden, dan moet men zelfstandig zijn.

Die zelfstandigheid ontbreekt in ons leger geheelen al. De Kapitein laat niets aan het gezond oordeel der Luitenants over, de Majoor, wijst ieder sectie hare plaats aan, en de Brigade-Kommandant bemoeit zich als het ware met iedere kompagnie. Het gevolg hiervan is dat men als Kompagnies- of Pelotons-Kommandant geen enkele beweging, al wordt die door de omstandigheden dringend gevorderd, op eigen gezag durft uitvoeren, maar altijd wacht op bevelen van den Bataillons-Kommandant, waardoor dikwerf de grofste fouten worden begaan, omdat het voor den Bataillons-Kommandant niet mogelijk is alles op die wijze na te gaan. Is een Kompagnies-Kommandant eens een enkele maal zelfstandig, en plaatst hij b. v. zijne tirailleurs of reserve naar eigen goedvinden, dan zal hij in de meeste gevallen eene aanmerking daarover niet ontgaan.

Zoolang de Luitenants de diensten der Onderofficieren, de Kapiteins die van de Luitenants verrigten, en de Bataillons-

PERPUSTAKAAN NASIONAL

Kommandanten de kompagniën blijven kommanderen zal in de Oefening geen verbetering kunnen komen. Alleen dan wanneer men de Kapiteins de vrije beschikking over hunne kompagniën laat, en deze hunne Luitenants niet meer beschouwen, als alleen bestemd tot het maken van kleeding- en andere staten, hebben we hoop op betere tijden.

Men kan onder de tegenwoordige omstandigheden een Kapitein niet hard vallen dat zijne kompagnie niet geoefend is; hoe weinig komt een Kapitein in contact met zijne manschappen, en die weinige keeren dat zulks geschiedt, wordt hij bovendien in zijn handelingen nog beperkt door bepalingen van de inwendige en garnizoensdienst, en vooral door het dienstableau. Voor heden morgen, is bijvoorbeeld gelast: „d. v. t"., (tirailleren op een of ander plein, van $6^1/_2$ tot $7^1/_2$); of nu de Kapitein een ander terrein welligt veel beter vindt, dan wel of nadat de tijd verstreken is de manschappen nog blijken geven dat zij geen begrip hebben van het onderhouden van een levendig onverzwakt vuur, doet niets ter zake, als die Kapitein niet naar dat plein gaat of wat later te huis komt krijgt hij eene aanmerking, het gevolg is dat de order eenvoudig opgevolgd wordt en er niets wordt verrigt.

Evenals met het oog op de Discipline de verantwoordelijkheid van den Kapitein niet langer *schijn* mag wezen is zulks met de Oefening het geval; de Kapitein moet weten wat hij met zijne kompagnie kan doen, waarin die bijzonder moet geoefend worden. Daarom moet hij bij alle oefeningen present zijn en die zoo leiden dat zij werkelijk nuttig zijn. Oordeelt de Kapitein dat zijne kompagnie in de voorpostendienst geoefend moet worden, dan heeft hij eenvoudig aan den Bataillons-Kommandant kennis te geven, dat hij morgen op *dat* uur naar *die* plaats van plan is af te marscheren om daar 't een of ander uit te voeren.

Waarom men er ooit toe gekomen is de zoo genoemde velddienst, het tirailleren en exerceren, van elkander af te scheiden begrijpen wij niet regt. Velddienst sluit alles in zich, eene kompagnie die te velde gaat moet zich door voor-

posten dekken, maar ook op ieder oogenblik den strijd kunnen aanvangen, waarin het tirailleurgevecht en formatie-veranderingen onophoudelijk voorkomen. Als de manschappen eenmaal afgexerceerd zijn, dan behoort er niet meer uitgerukt te worden, om eenvoudig te tirailleren, te exerceeren of veiligheidsdienst te doen, daardoor toch wordt de oefening geweldig eentoonig daar men alsdan zeer in zijne bewegingen beperkt is. Het gevolg hiervan is dat de manschappen en Onderofficieren, zich volstrekt geen denkbeeld kunnen maken van den werkelijken strijd, zoodat dergelijke oefeningen gerust kunnen achterwege blijven.

Immer moet men trachten, de oefeningen zoo nabij de werkelijkheid te doen komen als mogelijk is, daartoe moet in de eerste plaats altijd een doel der bewegingen worden aangenomen; de kompagnie moet op verschillende terreinen het bivak leeren betrekken of stelling nemen, verschillende terreindeelen moeten aangevallen en verdedigd worden, enz. enz. Bij die oefeningen moet dan geheel volgens de regelen der krijgskunst geageerd worden, niets mag worden gedaan, zonder dat den manschappen, behoorlijk uitgelegd wordt, waartoe zulks geschiedt, terwijl wanneer een Officier of Onderofficier eene verkeerde beweging uitvoert, hem na het eind der oefening moet onder het oog gebragt worden, waarom hij verkeerd handelde; de Kapitein moet dus overal tegenwoordig zijn, niets mag zijne opmerkzaamheid ontgaan, hij zal daardoor zijn onderhebbend personeel ook veel beter leeren kennen dan tot nu toe het geval was.

Dergelijke oefeningen moeten niet zoo nu en dan b. v. eens per week plaats hebben, maar een dag of vier, vijf achter elkander, op verschillende plaatsen, met verschillende onderstellingen. Zijn er bij eene gelegenheid groote fouten begaan, dan is het zaak nog eens hetzelfde op dezelfde plaats te doen, de fouten onder het oog te brengen en te verbeteren. Hebben de manschappen gedurende die oefeningen bewezen dat zij ze begrepen hebben en de verschillende bewegingen goed uitgevoerd, welnu dan geve men hen één

PERPUSTAKAAN NASIONAL

à twee dagen rust, zonder hen daarbij met vervelende inspectiën te vermoeijen. Vooral moet men bij de oefeningen de vermogens der manschappen ontwikkelen en hen de redenen afvragen, waarom de een of andere beweging zus en niet zoo geschieden moet; de vooruitgang in de bewapening vordert ontwikkelde soldaten, omdat ieder individue meer op zich zelve moet handelen.

Bij die oefeningen zal het verder zeer nuttig zijn als twee of meer Kompagnies-Kommandanten zich met elkander verstaan om tegenover elkander te ageren, waarbij dan eene goed uitgewerkte onderstelling ten grondslag moet liggen, en gezorgd moet worden dat de manschappen op een zekeren afstand van elkander blijven om niet handgemeen te worden. Men zal daardoor de werkelijkheid meer nabij komen, hetgeen altijd ons streven moet zijn.

Wanneer wij hier of daar wel eens bovenstaande opmerkingen maakten, werd ons wel eens gezegd, dat een dergelijke oefeningswijze wel mooi en goed, maar met inlandsche soldaten niet in praktijk te brengen is, omdat zij te weinig ontwikkeld zijn om iets van onze uitlegging te begrijpen, ja wij hebben wel hooren zeggen, dat een dergelijke geoefendheid in Indië eigenlijk weinig noodig was, daar men op expeditiën toch geen taktische regelen in acht nam!! Wij gelooven dat het uiten van dergelijke beweringen het gevolg zijn van weinig nadenken, terwijl het ons niet verwondert, dat velen er tegen opzien den Inlander iets uit te leggen, omdat de meeste Officieren en Onderofficieren, het maleisch op zeer gebrekkige wijze spreken, en het dus voor den Javaan of Madurees al zeer moeijelijk wordt iets te begrijpen van zaken die hem in die taal worden uitgelegd. Bij de oefeningen moet dus oefening in het maleisch spreken, zoowel door Officieren als soldaten, niet vergeten worden; zoo ver wij den inlander kennen vinden we hem in vele opzigten even geschikt voor ontwikkeling van het verstand als de Europeaan, mits men over enkele vooroordeelen heenstapt.

De meerdere onafhankelijkheid en verantwoordelijkheid

PERPUSTAKAAN NASIONAL

der Kompagnies-Kommandanten vermindert de verantwoordelijkheid van den Bataillons-Kommandant volstrekt niet. Hij moet de oefeningen dikwerf bijwonen en met oordeel nagaan welke K. K. den meesten takt bezitten om hunne kompagnie in het gevecht te leiden. Ziet hij fouten begaan, dan moet hij na het eind der oefening den betrokken K. K. deze mededeelen, en zijne meening behoorlijk met redenen omkleeden. Op deze wijze zal men een meer volledige beoordeeling kunnen verwachten dan thans het geval is, nu een Majoor zijne Kapiteins bijna nimmer met hunne onderhebbenden in contact ziet. Een meerdere en nuttiger naijver tusschen de K. K. zal daarvan het gevolg zijn; een ieder zal zich beijveren om zijne kompagnie zoo geoefend mogelijk te voorschijn te brengen, evenals men zich nu beijvert om geen fouten in het uitbetalings- en schuldboek te hebben; want in de hoofdzaak die men van de Administratie gemaakt heeft is een tweede oorzaak der gebrekkige Oefening gelegen.

Het aanhoudend verzenden en ontvangen van allerlei staten en stukken vordert zooveel tijd en baart zooveel moeite dat het den K. K. waarlijk te vergeven is dat zij maar blijde zijn als na afloop van ieder kwartaal de betalingsrol klopt, en de boeken zonder inktvlekken zijn, want was dit eens niet het geval, dan zou het er gek uitzien, dan zou zulk een Kapitein ongeschikt zijn om zelfstandig te dienen. Dit is een toestand, die moet veranderen, wat hoofdzaak is moet dat worden, aan bijzaken moet men niet den besten tijd besteden, het wordt tijd dat de Administratie vereenvoudigd wordt, dat men van het tegenwoordige stelsel van wantrouwen afziet, dat in alle bepalingen van het *Herdrukt Reglement van Administratie* doorstraalt. De administratie bestaat voor het leger en niet het leger voor de administratie, maar daarover later.

Wanneer men de practische geoefendheid als hoofdzaak zal beschouwen, en daarmede zelfstandigheid gepaard doet gaan, zullen die personen welke de bekwaamheden bezitten om Hoofdofficier te worden, als met den vinger zijn aangewezen, terwijl zulks eveneens het geval zal zijn met hen

PERPUSTAKAAN NASIONAL

die niet berekend zijn voor hunne taak, op wier handelingen meer naauwlettend toegezien moet worden en wie men moet trachten langzamerhand betere inzigten te doen krijgen.

De betrekking van Hoofdofficier, vinden wij van dien aard dat er naauwlettend moet worden toegezien, aan wien men dien rang verleent, wien men het lot van zoovele Officieren en minderen in handen geeft, aan wien men een troep toevertrouwt waarvan bij voorkomende gelegenheden, zooveel kan afhangen. Ancieniteit mag bij de benoeming slechts als ondergeschikte factor in aanmerking komen. Veelzijdige ontwikkeling, onverdroten ijver, groote menschenkennis en zedelijken moed zijn eigenschappen die een hoofdofficier *moet* bezitten, mist hij daar een enkele van dan zal het hem moeijelijk vallen in onze dagen zijn korps met succes te kommanderen. Lang niet iedereen heeft geschiktheid bevel te voeren, men kan zeer goed een zeer bruikbaar Kompagnies-Kommandant zijn, zonder daarom voor Hoofdofficier geschikt te zijn. Bij de benoeming van Hoofdofficieren moet niet geredeneerd worden: „Mijnheer A. staat bovenaan, is er iets op hem aan te merken? heeft hij misschien hier of daar perkara's gehad? en naarmate het antwoord „ja of neen" is, hij of mijnheer B benoemd worden, maar: „er is een plaats open, wie der heeren A. B. C. of D. heeft de eigenschappen om als bevelvoerder op te treden"? antwoord: C. en D. welnu dan wordt C. benoemd als hij de oudste is. In het algemeen zien we de ijverige en begaafde man onderscheiden boven anderen, die niets meer doen dan strikt noodig is, om zich zelve geen nadeel te berokkenen; een koopman toch, die zich niet met ijver op zijne zaken toelegt ziet anderen, die welligt eenmaal onder hem werkten, weldra aan het hoofd van een geacht handelshuis terwijl hij zelf nog ondergeschikt werkt. De kunstenaar, die meer in de koffijhuizen, dan in zijn kamer gevonden wordt ziet zijne ijverige kunstbroeders roem en eer inoogsten, terwijl de slordige, onafgewerkte voortbrengselen van zijn genie de aandacht niet waardig worden gekeurd, al was zijn aanleg nog zoo

schoon. Zelfs in de burger ambtenaarswereld benoemt men niet iemand tot Resident, alleen omdat hij aan de beurt is, en hij geen algemeen bekende misslagen begaan heeft, maar alleen dan, wanneer de overtuiging bestaat dat hij zijne betrekking goed zal vervullen. Hoewel dit niet altijd gebeurt en er dikwijls benoemingen worden gedaan waarvan protectie een der voornaamste oorzaken is, is het toch algemeene regel.

Het leger maakt hierop een uitzondering daarin is het tamelijk hetzelfde of men met hart en ziel zijne dienst waarneemt, dan of men die maar zóó zóó verrigt; dit is een verkeerde toestand, die anders moet worden, wil men niet alle lust en ijver verbannen. De benoeming tot Hoofdofficier vooral, moet eene belooning zijn voor verdiensten. Niet een ieder moet maar zoo klakkeloos tot dien rang kunnen geraken, al heeft hij geen bepaalde verkeerde handelingen gedaan.

Het spreekt van zelve dat wanneer men dit stelsel gaat toepassen, zij die de dienst en hunnen pligt als bijzaak beschouwen zullen achterblijven, en het onaangename zullen ondervinden van door jongeren gekommandeerd te worden; maar dat hebben ze aan hen zelven te wijten en daar het algemeen belang vóór het bijzondere gaat mag men het welzijn van het *leger* waarmede het welzijn van Indië zoo naauw zamenhangt, niet opofferen aan het medelijden voor *enkele* individuën.

Hen, die mogten meenen dat dergelijke verhoudingen onbestaanbaar zijn met de militaire denkbeelden, hebben we eenvoudig te wijzen op het Pruisische leger, dat toch wel als voorbeeld mag strekken. Verreweg de meeste Hoofdofficieren aldaar worden gekozen, uit die Stafofficieren, welke de bewijzen hebben gegeven, ijver voor de dienst te bezitten en de krijgswetenschap grondig bestudeerd te hebben. Tot Officier van den staf wordt men evenmin benoemd zonder ijverige studie. Het spreekt dus van zelve dat vele Kapiteins staan onder de bevelen, van Officieren die zij welligt als Luitenants beneden zich hadden; dat deze verhouding echter

niet ten nadeele van het leger werkt hebben de laatste oorlogen bewezen.

De oorzaak hiervan is dat de gulden spreuk „Kennis is Magt" in Pruissen geen holle klank is, maar dat men inziet dat alleen algemeene ontwikkeling het leger kan doen zijn, zooals dat behoort te wezen, zoodat men bij de oefeningen de Officier, de Onderofficier ja zelfs de soldaat geen enkele handeling laat verrigten zonder hem de redenen te ontvouwen waarom die handeling op *die* en geen andere wijze geschieden mag. Het wordt tijd dat ook in ons leger dat beginsel worde toegepast.

Vergeef ons deze uitweiding en keeren we tot ons onderwerp terug.

Wij meenen reeds voldoende te hebben aangetoond op welke wijze waar onze meening de kompagniën moeten geleid worden en zullen thans nog eenige regelen wijden aan de oefeningen van het gezamelijke Bataillon; ook hierbij moet steeds eene naauwkeurig uitgewerkte onderstelling den grondslag der bewegingen uitmaken. Om het doel dat men zich voorstelt, te bereiken zijn verschillende enkelvoudige en gecombineerde bewegingen noodig, de wijzen waarop die bewegingen in den kortst mogelijken tijd verrigt worden, zijn in het Exercitie-reglement aangegeven, en dus *middel* en geen *doel*.

Het spreekt van zelve dat waar een bataillon op zich zelve ageren moet het nimmer in zijn geheel zal blijven, maar zich in kleine kolonnes van één of meer kompagniën zal oplossen omdat men veel sneller en krachtiger ageren kan.

De Bataillonskommandant leidt de beweging, geeft ieder zijner onderbevelhebbers de noodige instructiën, en gaat na in hoeverre die instructiën worden opgevolgd, maar laat de Kompagnies-Kommandanten geheel vrij in hunne handelingen. Na afloop der oefening behoort ieder van hen zich te verantwoorden omtrent de wijze, waarop hij zijne instructiën heeft opgevolgd, waarbij de Bataillons-Kommandant de begane misslagen opmerkt en aangeeft hoe die voorkomen hadden moeten worden; dus handelende zal men de zelfstandigheid

der Kompagnies-Kommandanten zeer bevorderen, terwijl ook de onder hen dienende Officieren en Onderofficieren, op dezelfde wijze behandeld, ophouden zullen eenvoudige machinen te zijn.

De oefeningen zullen op die wijze vrij wat nuttiger worden dan tot heden het geval was vooral als men tracht ook den *soldaat* te doen begrijpen, waarom men *die* middelen bezigt om *dat* doel te bereiken, het minder doellooze en telkens nieuwe (want men moet aanhoudend nieuwe onderstellingen uitvoeren) zal ambitie wekken; zoodra de soldaat ambitie in de dienst begint te krijgen, als hij aanhoudend nuttig bezig gehouden en goed behandeld wordt, dan zullen we al veel gewonnen hebben, en de geest spoedig anders worden. Onder het drinken van een glas, zal de Onderofficier of soldaat iets te bespreken hebben, hij zal trachten te doen uitkomen dat ook hij op dit of dat punt heeft medegewerkt om het doel te bereiken, dit zal discussie verwekken, omdat een ander zal meenen dat *zijn* post van meer belang was, en de tijd zal verloopen zijn eer men er aan gedacht heeft een tweede en derde borrel te nemen, eenvoudig omdat men zich niet verveeld heeft.

Wij hebben het reeds gezegd, en herhalen nogmaals dat we groote voorstanders zijn van het tegenover elkander ageren, de eerzucht wordt daarbij geprikkeld, de eene partij wil niet onderdoen voor de andere; niets is meer geschikt om den soldaat het noodzakelijke te doen gevoelen van stipte gehoorzaamheid, spoedige uitvoering van gegeven bevelen, en in achtneming der diepste stilte, dan dergelijke oefeningen, men heeft een vijand tegenover zich en behoeft zich dus dien niet voor te stellen, terwijl hij gebruik maakt van iederen misslag die begaan wordt, als men niet op zijn qui-vive is; zoodra de soldaat de noodzakelijkheid van dergelijke bepalingen gevoelt zal hij zich daaraan veel gemakkelijker onderwerpen dan wanneer hij die noodzakelijkheid nog niet heeft ingezien, maar integendeel daarin slechts onnoodigen dwang ziet. Overeenkomst met de werkelijkheid verkrijgt men niet door altijd

enz. enz.. De strengste discipline moet daarbij in acht worden genomen, terwijl dikwijls moet gemarscheerd worden in de onderstelling dat de vijand de kolonne ieder oogenblik van alle zijden kan aanvallen, hierdoor zal de werkelijkheid alweder meer nabij gekomen worden; de groote strategische marschen toch, zooals die in Europa bij het oprukken der legers naar het oorlogsterrein moeten uitgevoerd worden, waarbij men in den beginne geen vijand te wachten heeft, zullen in Indië weinig of niet voorkomen.

Wanneer men bij de vredesmarschen niet stipt de discipline handhaaft, wanneer men de manschappen niet gewent behoorlijk in den pas en in op hunne plaats te marscheren, dan zal er, wanneer men werkelijk door den vijand wordt aangevallen, veel kans bestaan dat de kolonne in verwarring geraakt, want zonder discipline is orde onmogelijk, terwijl alleen door stipte orde slagvaardigheid verkregen wordt. Maar niet alleen op marsch, bij alle oefeningen moeten zelfs de eenvoudigste bewegingen, b. v. het overnemen en op-schouder brengen van het geweer stipt volgens de voorschriften uitgevoerd worden aanhoudend moet daarop gelet en nimmer daarmede de hand geligt worden.

Hiermede hebben wij voldoende aangetoond hoe naar onze meening de toepassing der Exercitie-reglementen moet zijn, wij zullen alleen nog dit opmerken, dat wij niets nieuws gezegd hebben; wij hebben alleen eenige in die reglementen voorkomende bepalingen in herinnering gebragt; wanneer men slechts oplettend lezen wil dan zal men al wat we gezegd hebben zelfs in ons oude reglement terug vinden. (*) Het nieuwe reglement is op deze punten echter duidelijker en meer uitgewerkt, wij hopen dat het goed zal begrepen, niet verkeerd toegepast, doch vooral *spoedig* ingevoerd zal worden; reeds te lang is daarmede gewacht terwijl het niet te hopen is, dat aan het oude systeem getrouw, er weder be-

(*) *Linie-School* Inleiding, 1o. alinea. *Bataillonschool* 4o Artikel, 6o Afdeeling § 275, 6o. Pelotonsschool 4e Artikel, 6e Afdeeling, § 244.

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

proefd zal worden, wat niet beproefd behoeft te worden, omdat het zich zelve aanprijst.

Tengevolge van de verbetering der vuurwapenen, door de algemeene invoering der achterlaadgeweren, heeft de Infanterie zeer veel in kracht gewonnen; (*) dit voordeel gaat echter verloren, wanneer de soldaat onvoeldoende geoefend is in de behandeling van zijn wapen. De wijze waarop de Infanterist tot schutter gevormd wordt is dus wel een punt dat rijpe overweging verdient, daar aan die vorming welligt nog wel iets te verbeteren valt.

Wanneer we de resultaten, bij de schietoefeningen verkregen nagaan, dan zullen we daaruit zien dat het meerendeel onzer soldaten het niet verder brengt dan tot 150 hoogstens 300 passen op 3 schijven, en dat de meesten die het verder brengen dit veelal aan het toeval te danken hebben. Schutters der 2e Klasse tellen onze kompagniën dien ten gevolge zeer weinig omdat zij, die aanleg voor het schieten hebben, zeer spoedig in de 1e Klasse overgaan, terwijl zij wier komen in de 2e Klasse het gevolg was van een gelukkigen morgen, aanhoudend op dezelfde hoogte blijven. Het twintigtal schutters der 1e Klasse, die men gewoonlijk bij de kompagniën aantreft kunnen we gerust aannemen goede schutters te zijn, maar op eene sterkte van 120 manschappen, die hun grootste kracht in de juiste vuuruitwerking moeten zoeken, beteekent een twintigtal die hun geweer meester zijn niet veel.

De eens in het jaar plaats hebbende oefening in het tirailleren met scherpe patronen heeft nog minder resultaat, gewoonlijk heeft men daarbij hoogstens 10 à 15% treffers, wat waarlijk niet veel is, vooral wanneer men in aanmerking neemt dat het terrein vlak is, de schijven volkomen zigtbaar zijn, en geen vuur van de tegenpartij een nadeeligen invloed op de tirailleurs uitoefent.

(*) Hoewel Indië hierin nog ten achteren is, hopen we toch dat het aangenomen geweer binnen kort ingevoerd worde.

PERPUSTAKAAN NASIONAL

Met de vuren in rij en gelid is het al evenmin beter gesteld.

Naar onze meening zou de vorming van den Schutter betere resultaten opleveren, wanneer daarbij eene eenigzins andere weg gevolgd werd, terwijl van de oefeningen in het tirailleren veel meer werk moet gemaakt worden. Het aantal patronen, dat per hoofd verschoten mag worden, zouden wij stellen op 200 scherpe en even zoovele losse patronen; van de scherpe zouden wij er 90 bestemmen voor het onderwijs aan den enkelen man, 80 voor het tirailleren en 30 voor het schieten in rij en gelid, terwijl de losse patronen gebezigd zouden worden bij de oefeningen te velde, om daardoor den man met zijn geweer gemeenzaam te maken, tegenwoordig ontwaart men zelfs bij manschappen die reeds een jaar de oefening in het schieten bijwoonden, een zeker angstig gevoel voor het een of ander denkbeeldig gevaar; slecht rigten en aftrekken is daar het gevolg van, en als een schot raak is, ligt dit dikwijls niet aan den man.

Wij zouden de schutters in twee Klassen verdeelen en de oefeningen der 2e Klasse, niet zooals nu gebeurt op 100 pas 3 schijven doen aanvangen; maar op 500 passen 8 schijven, vervolgens 400 p. 7 s., 300 p. 6 s., 250 p. 5 s., 200 p. 4 s., 150 p. 3 s., 100 p. 2 s., 75 p. 1 s., 50 p. 1 s. Als overgangsvoorwaarde zouden wij 5 treffen stellen.

Zooals ieder bij ondervinding weet, is het rigten op groote afstanden, ook al worden de schijven belangrijk grooter, zeer moeijelijk, men ziet veel onduidelijker, terwijl de geringste beweging der linkerhand het geweer uit de rigting doet geraken; hieruit trekken we het gevolg, dat als men eenmaal op een grootere afstand zijn geweer *goed* heeft leeren rigten, dat dan bij het schieten op kleinere afstanden het in de rigting brengen van het geweer oneindig gemakkelijker zal vallen, de soldaat zal dus hoe langer hoe meer vertrouwen in zijn wapen stellen naarmate hij digter bij de schijf komt; en vertrouwen is tot vorming van goede schutters een eerste vereischte. Wij gelooven dat als bij de voorbereidende oefening in het rigten, het doel niet al te digt bij wordt

geplaatst, en die oefening eenigzins goed geleid wordt de manschappen op 500 pas 8 schijven reeds vrij spoedig zullen kunnen rigten, en dat velen onzer soldaten reeds op den eersten dag hunne vijf schoten in de schijf zullen brengen; maar aangenomen dat er slechts *weinigen* spoedig op dezen afstand zullen kunnen rigten en dat zij dus op 500 passen blijven staan, dan zullen ze in het gevecht toch zeker op afstanden van 300 en 200 passen beter schieten ook al is het doel dan ook niet zoo heel uitgestrekt, dan thans het geval zal zijn met hen, die nimmer op een anderen afstand schoten dan 100 of 150 passen.

In het naderende schietsaisoen kan ieder die aan ons beweren twijfelt de proef daarop nemen, door een der eerste oefeningen met de 1e Klasse mede te schieten op een afstand van 800 of 700 passen 5 schijven, en onmiddelijk daarna een paar schoten op 200, 250 of 300 passen op 1 schijf te doen, en we gelooven, dat dan weinigen langer de waarheid zullen betwijfelen van hetgeen wij zeiden. Al heeft men op de groote afstand ook een misschot gegeven, is alleen die enkele oefening in het rigten meer waard, dan dat men tien of twintig keeren op 100 passen gerigt heeft, juist omdat men zich veel meer moet inspannen, daar het zooveel moeijelijker is.

Wij laten den man ook op afstanden beneden de 100 passen schieten omdat dit in de werkelijkheid niet zelden zal voorkomen, en wij vreezen dat de tegenwoordige wijze van opleiding het gevolg zal hebben dat de manschappen op die korte afstanden, ten gevolge van agitatie en ongewoonte over het doel heen zullen schieten.

Is de man tot op 50 passen gekomen en heeft hij op de schijf, die veel kleiner moet zijn dan de gewone, zijne vijf treffers gehad, dan gaat hij met een premie over in de 1e Klasse, doch eerst het volgende jaar schiet hij met de manschappen der 1e Klasse mede. De nog overgebleven, patronen worden op afstanden en schijven naar verkiezing, gelegen tusschen 100 en 400 passen, in de 2e Klasse verschoten.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Voor de 1e Klasse zouden we de oefening in deze orde willen doen plaats hebben: 25 pas zeer kleine schijf ($\frac{1}{4}$), 50 p. 1 kl. s., 75 p. 1 kl. s., 100 p 1 s., 150 p. 1 s., 200 p. 1 s., 250 p. 2 s., 300 p. 3 s. 400 p. 4 s., 500 p. 5 s., 600 p. 6 s., 700 p. 7 s. Ook hierbij is de overgang alleen met 5 treffers mogelijk, terwijl wanneer de man op 700 pas zijne vijf treffers gehad heeft, hem op nieuw een premie wordt toegekend.

De kleur der schijven zouden we grijs maken en in plaats van de zwarte cirkel, een ruit daarop aangeven waarvan de langste diagonaal vertikaal moet geplaatst worden.

De oefening in het tirailleren zouden we sectiesgewijze doen plaats hebben, waarbij telkens per hoofd 5 patronen verschoten moeten worden, en aan ieder man zijn eigen schijf duidelijk moet aangewezen worden, ten einde te kunnen nagaan wie de meeste treffers hebben. De 2e Klasse, zouden we laten tirailleren van 600—200 passen op ongedekt en somtijds gedekt staande eenmansschijven, terwijl van 200—100 passen kleinere schijven gebezigd moeten worden vlak aan den grond geplaatst. De 1e Klasse laten we tirailleren van 800—200 passen op gedekt en ongedekt staande eenmansschijven, en van 200—100 passen op kleine schijven, terwijl men de voorwaarden tot het verkrijgen van premiën hooger stelt. Wij gelooven dat op deze wijze het tirailleren betere resultaten verkrijgen zal, vooral wanneer men die oefeningen niet zoo nu en dan, maar een dag of drie achter elkander doet plaats hebben; dit laatste moet ook bij het gewone schieten gebeuren; wij gelooven dat zulks oneindig beter zou oefenen, dan het nu wekelijksche schieten, waarbij vele manschappen gewoonlijk iedere keer weêr op nieuw moeten leeren, hoe zij moeten aanleggen en laden omdat zij de een vorige maal gemaakte opmerkingen vergeten zijn. Eindelijk moet hierbij niet eenvoudig geavanceerd en geretireerd worden, maar alle bewegingen die in het gevecht voorkomen moeten uitgevoerd worden en ook hierbij van tijd tot tijd een onderstelling het doel der bewegingen zijn.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

De door ons aangegeven oefeningswijze heeft nog dit voordeel dat de man practisch leert op welke afstanden of hij op den enkelen man, op groepen en op groote massa's schieten mag. Wij laten de manschappen op niet grooter afstanden dan 700 passen schieten omdat naar onze meening het treffen op grootere afstanden te velde, geheel een zaak van het toeval is en dat dus bij de oefening het schieten op 800, 900 en 1000 passen veel overeenkomst heeft met munitie verspillen. Wat baat het wanneer men in eene positie aangevallen wordt, of al hier en daar een enkele man reeds op 800 passen wordt neêrgeschoten, wanneer op afstanden van 300, 250, 100 en 50 passen slechts de helft der schoten doel treffen? Op die afstanden toch, moet men den vijand zulke verliezen toebrengen dat hij niet in staat is den aanval door te zetten, op die afstanden moet minstens $\frac{3}{5}$ der schoten treffen.

De oefening op die afstanden moet hoofdzaak zijn, waarom dan ook, wanneer niet alle patronen verschoten zijn, bij overgang in de 1e Klasse of wanneer de man de oefening in deze Klasse doorloopen heeft, de oefening op de afstanden van 100—400 passen herhaald wordt.

Tot aanmoediging in het schieten is het geven van premiën zeer aan te bevelen, ook voor hen die de meeste treffers hadden als tirailleurs zouden wij zulks ingevoerd willen zien, terwijl jaarlijks in beide Klassen naar twee prijzen behoort geschoten te worden; in de 2e Klasse wordt op 200 passen naar den prijs geschoten door manschappen, die tot 150 passen gekomen zijn, in de 1e Klasse op 300 pas voor hen die op 500 pas zijn overgegaan.

Wij betreuren het dat de vroegere schietprijs is afgeschaft en gelooven dat ieder goed schutter gaarne zou zien dat die weder werd ingevoerd, en er des noods wel iets van hetgeld voor zou willen missen.

Dat het te velde van veel belang is de afstanden te kunnen beoordeelen, waarop de vijand zich van ons bevindt is

PERPUSTAKAAN NASIONAL

een algemeen erkende waarheid; we vinden dan ook in het *Voorschrift op de Schietoefeningen* eenige aanwijzingen voor de oefening in het Schatten van Afstanden. In theorie schijnt dat alles zeer uitvoerbaar, maar in de praktijk hebben we nimmer resultaten zien verkrijgen. De afstanden tot 400 passen kunnen met eenige zekerheid, tot zelfs in bedekt terrein geraden worden, mits men een verschil van 25 passen niet in aanmerking neemt. Op die afstanden wordt het schatten echter tamelijk overbodig, daar ons geweer tot op 300 passen een vrij bestrijkend schot heeft. Komt men echter boven 400 passen, dan wordt het schatten geheel gissing als het terrein niet volkomen vlak, of de manschappen die de afstandstroep vormen in verschillende rigtingen staan.

Het schatten met de vizierkorrel, zooals dat in het reglement voor het Nederlandsche leger voorgeschreven is, is veel zekerder, maar dan moet men den vijand geheel en al kunnen zien, in bedekt terrein is dus ook deze wijze niet in toepassing te brengen.

Wij weten er niets anders op dan dat ieder Officier in het bezit zij van een afstandmeter, tegenwoordig zijn er veel soorten die zeer geschikt zijn voor het gebruik te velde; wanneer de kompagnie en-tirailleur verspreid wordt, dan geeft de Kommandant der linie aan de Sectie-Kommandanten de gemiddelde afstanden op waarop zich de verschillende vijandelijke korpsen bevinden, waardoor betere resultaten zullen verkregen worden dan wanneer men eenvoudig gissen moet. De afstandmeter van Kamerhausen of die van Guuldemeester komen ons zeer bruikbaar voor; een dergelijk instrument behoort even als een revolver en zakkompas tot de intrusting van den Officier.

Behalve in het manoeuvreren en schieten moet de Infanterist ook zeer goed geoefend zijn in de Pionnierkunst wil hij met regt bruikbaar genoemd worden. In ons leger wordt bij de Infanterie van de oefening in het pionnieren hoegenaamd geen werk gemaakt, hoogstwaarschijnlijk een gevolg

van het algemeen als waarheid aangenomen gevoelen dat de Inlandsche soldaat van nature een goed pionnier is.

Wij zullen niet tegenspreken dat de Inlander van bamboe, tamelijk vlug een huis in elkander kan zetten en een brug voor voetgangers over een kleine rivier kan slaan, terwijl de stevigheid van deze voorwerpen niets te wenschen overlaat. Te velde echter komen er andere zaken voor, dan zullen er weleens bruggen van grooter omvang geslagen moeten worden, terwijl de tijd daartoe dikwijls zeer kort zal zijn; wij betwijfelen of dergelijke werkzaamheden, waartoe ook batterijbouw, het maken van bekleedingsmiddelen en sappenarbeid behooren, even vlug zouden gaan, te meer daar zelf het meerendeel der Officieren nimmer in de gelegenheid was deze werkzaamheden bij te wonen of te leiden. Dat onze troepen niet zoo geoefend zijn in de pionierdienst als men wel beweert, blijkt uit de enorme tijd die benoodigd is om de kogelvangers bij den aanvang der schietoefeningen te herstellen; wanneer de Pruissen bij het opwerpen der belegeringsbatterijen voor Parijs even langzaam gewerkt hadden, dan zouden zij zeker minder goede resultaten verkregen hebben. Ook het maken van den rolkorf, die men tijdens de Pasoemah-expeditie tegen Moentar-Alam wilde aanwenden, heeft volgens ooggetuigen veel langer geduurd dan noodzakelijk was. We gelooven niet dat we de noodzakelijkheid der pionnieroefeningen nog nader behoeven aan te toonen, zij komen maar al te dikwerf voor in Indië

Hiermede besluiten we ons hoofdstuk over de Oefening, in het algemeen is die tegenwoordige onpractisch en vervelend; wij hopen dat wij duidelijk genoeg zijn geweest en dat ieder onze bedoeling begrepen heeft.

20 April 1871.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

III. Vorming van Kader en Officieren.

Een ieder zal het wel met ons eens zijn, dat het alleen met een zeer geschikt Kader en uitnemend gevormde Officieren mogelijk is, een strenge Krijgstucht te onderhouden en den troep behoorlijk te Oefenen. Een gedeelte van het Europeesche Kader komt uit Nederland en heeft meerendeels zijne vorming ontvangen bij het Instructie-Bataillon. Wij kennen de inrigting van dat korps eenigzins en hebben daar eene verhouding tusschen meerderen en minderen waargenomen, zooals we die nergens elders ontwaarden terwijl het onderwijs er van dien aard is dat er voor het Nederlandsche leger zeer geschikte Onderofficieren gevormd zijn; voor het Indische leger laat de opleiding intusschen veel te wenschen over, om de eenvoudige reden, dat die geheel dezelfde is als voor het Nederlandsche, terwijl toch de Indische Onderofficier in sommige opzigten aan geheel andere eischen moet voldoen. De overige Europeesche Onderofficieren en Korporaals worden bij de bataillons zelve gevormd en ontvangen daartoe op de Korpsscholen eenig onderrigt in het lezen, schrijven, rekenen en het opmaken van allerlei staten, terwijl het theoretische onderwijs in de Dienstreglementen en de Velddienst aan den Luitenant-Adjudant is opgedragen.

Over het algemeen zijn de Onderofficieren die uit Nederland komen meerendeels tamelijk ontwikkeld; vele jongelieden die eenige opleiding genoten hebben, doch ongefortuneerd zijn en meenen in Indië een betere cariere te zullen maken dan in het Vaderland, komen met de noodige ilusiën hierheen, doch reeds onmiddelijk bij aankomst ondervinden zij al het onaangename van het intreden in eene geheel onbekende maatschappij, zij moeten soldaten bevelen, van wier taal zij nimmer een enkel woord leerden, waaronder er velen zijn, die nimmer eenig denkbeeld hadden van de ware ondergeschikt-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

heid, zij moeten een dikwijls zware, doch uiterst vervelende dienst doen, in vele opzigten verschillend met die in Nederland, terwijl die daarbij door de oudere collega's zonder de minste ambitie wordt waargenomen, zij hebben tot uitspanning niets dan de kantine, alwaar zij alweder schoone voorbeelden hebben; het is dus niet te verwonderen dat bij een zamenloop van zulke omstandigheden, de meesten niet de kracht hebben staande te blijven en met ijver te dienen, maar velen binnen zeer korten tijd voor altijd verloren zijn.

Het gehalte der Korporaals is gewoonlijk minder goed; meerendeels zijn het personen wien het in Nederland niet gelukte Onderofficier te worden, en die willen trachten of zij in Indië zullen slagen. Dezelfde omstandigheden, die zoo nadeelig op de Onderofficieren werken, hebben nog meer invloed ten kwade op de minder ontwikkelde Korporaals; het spreekt dus van zelve dat velen onder hen ook al zeer spoedig dronkaards worden en de dienst slechts ten halve waarnemen. Enkelen echter zijn verstandiger, zij geven zich eenige moeite om het weinigje dat gevorderd wordt te leeren, doen examen, en worden tot Onderofficier aangesteld.

Van hen, die als soldaat in Indië komen, zijn er slechts zeer weinigen zoo gelukkig een graad te krijgen, alweder een gevolg van hunne omgeving.

Behalve dezen hebben we ook eenige Onderfficieren en Korporaals in het leger die in Indië geboren zijn en grootendeels hunne eerste opleiding genoten bij het Korps Pupillen; het goede dat zij daar geleerd hebben gaat veelal verloren, doordien het op de Korpsscholen niet onderhouden wordt, en ook zij onder den druk leven der omstandigheden.

De bevordering der Inlandsche Onder-Officieren en Korporaals geschiedt volgens ancieniteit; netheid, een goed strafregister en eenige theoretische kennis der Reglementen komen hierbij in aanmerking, terwijl andere bekwaamheden volstrekt niet vereischt worden. De diensten die zij verrigten zijn dan ook van weinig beteekenis; tengevolge van de aanraking

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

waarin zij voortdurend met hunne minderen zijn hebben zij dan ook volstrekt geen gezag, zoodat men hen in het garnizoen al zeer slecht gebruiken kan, te velde is dikwijls het tegendeel gebleken, ofschoon wij gelooven, dat wanneer we eens tegen vijanden moesten strijden, die goed georganiseerd waren en eenig denkbeeld van geregelde operatiën hadden, zij daar evenmin zouden voldoen, als onze Europeesche Onderofficieren en Korporaals. Wil in dit alles verandering komen, dan moet er, 1° meer zorg besteed worden aan het onderwijs, terwijl de eischen tot het verkrijgen van eenigen graad veel hooger behooren gesteld te worden; 2° moet de Onderofficier meer verheven worden boven de minderen en zijn toestand zooveel verbeterd worden als mogelijk is.

Ieder van deze punten willen we achtereenvolgens bespreken.

1°. *Onderwijs.* In het *Herdrukt Reglement van Administratie* Art. 617—630 is voorgeschreven dat het theoretisch onderwijs garnizoensgewijze zal worden gegeven, welke bepaling opgeheven is bij Circulaire in 1858, toen de Garnizoenscholen zijn vervallen en Korpsscholen daarvoor in de plaats zijn getreden. Waarschijnlijk hoopte men door deze verandering betere resultaten te verkrijgen, doordien het toezigt aan de Korps-Kommandanten werd opgedragen. Of deze maatregel werkelijk vruchten heeft gedragen en het onderwijs daardoor beter is geworden dan vroeger kunnen wij niet met zekerheid zeggen, maar wel dat de kennis van onze Onderofficieren nog altijd zeer gering is. Wij moeten bekennen dat onder de tegenwoordige omstandigheden, betere resultaten moeijelijk zullen te verkrijgen zijn. Één instructeur kan onmogelijk een veertig- of vijftigtal leerlingen onderwijzen of toezien op het onderwijs dat gegeven wordt, te meer daar van dat veertig- of vijftigtal gewoonlijk geen tweetal op dezelfde hoogte zijn doordien de een hier, de andere daar onderwijs heeft genoten en de een al jaren lang hoort hetgeen voor een ander geheel nieuw is; de groote fout van het onderwijs is gebrek aan stelselmatigheid en gemis aan goede

PERPUSTAKAAN NASIONAL

instructeurs, want van onze Onderofficieren, die meerendeels zelve hunne verpligtingen slechts onvoldoende kennen kan men niet verwachten dat zij goed onderrigt zullen geven.

Wij gelooven dat stelselmatig classicaal onderwijs betere vruchten zal dragen dan de tot heden gevolgde wijze van onderling onderrigt, mits men 1° goede onderwijzers vormt, 2° diegenen van de school verwijdert die na verloop van eenigen tijd blijken geven tengevolge van weinige ontwikkeling de cursus niet te kunnen volgen, en 3o *niemand* bevordert tot eenigen graad zonder dat hij de bewijzen heeft gegeven goed op de hoogte zijner verpligtingen te zijn.

Wanneer we het voor en tegen goed overdenken, dan komen we tot het resultaat dat de vroegere Garnizoensscholen betere resultaten *kunnen* opleveren dan de tegenwoordige Korpsscholen, omdat, met de beschikbare gelden meer kan gedaan worden, minder onderwijzers noodig zijn, en het onderwijs aan gelijkvormigheid wint; want wanneer in een garnizoen bijvoorbeeld twee bataillons liggen zal men twee scholen hebben waarvoor twee localen en twee stel schoolmeubilair moeten aanwezig zijn; twee verschillende directeuren zullen benoemd moeten worden, die natuurlijk beide hunne eigene inzigten hebben, de geest van het onderwijs kan dus verschillend zijn, hetgeen bepaald nadeelig is; eindelijk zal men bij de zamensmelting *minder* instructeurs behoeven en zal het dus gemakkelijker vallen *goede* te verkrijgen.

Wij zouden dus voor de weder oprigting der Garnizoensscholen gestemd zijn, maar op een geheel anderen voet dan vroeger. Die school zou verdeeld moeten zijn in vier Klassen, waarvan de eerste twee afdeelingen bevat. In ieder dezer afdeelingen en in de 2e, 3e en 4e Klasse duurt de te doorloopen cursus een jaar van 1e September tot 31e Mei. In de maanden Junij, Julij en Augustus wordt geen onderwijs gegeven omdat die maanden bestemd zijn tot het houden van gecombineerde manoeuvres. In het laatst van Mei wordt een overgangsexamen gehouden door eene door den Ganizoens-

PERPUSTAKAAN NASIONAL

Kommandant te benoemen Commissie. Bij voldoend afgelegd examen wordt de soldaat, bij overgang van de 1e in de 2e Klasse zoodra bij de kompagniën vacature is, Infanterist 1e Klasse; bij overgang van de 2e in de 3e, Korporaal, en bij overgang van de 3e in de 4e, Sergeant; mogten er geene vacaturen zijn, dan gaan zij die examen gedaan hebben toch in de hoogere Klasse over en worden naarmate zij aan de beurt komen in den loop van het jaar benoemd; bij de menigvuldige mutatiën zullen er na een jaar wel geene ongegradueerde gexamineerden overblijven. Deze benoeming geschiedt op voordragt der Kompagnies-Kommandanten, aan wien de uitslag van het examen van hunne onderhebbenden altijd moet gerapporteerd worden.

Ieder soldaat kan op zijn verzoek als leerling in de 1e Klasse 1e Afdeeling worden opgenomen en gaat dan na een jaar zonder examen in de 2e Afdeeling over, voldoet hij alsdan na verloop van nog een jaar niet aan het examen voor de 2e Klasse, dan kan hij nog een jaar de school bijwonen, maar wordt, wijaldien hij op nieuw een onvoldoend examen aflegt, van de school verwijderd. Ook in de overige Klassen mag de leerling maar twee maal de cursus volgen. Slecht gedrag kan eveneens verwijdering van de school tengevolge hebben, de gemotiveerde voordragt hiertoe moet door de Kompagnies-Kommandanten gedaan worden.

Met het oog op de vele kleine garnizoenen wordt deze school niet overal in haar geheel opgerigt, maar op die plaatsen, waar meer dan een bataillon in garnizoen ligt de vier Klassen met drie Officieren als instructeurs en zes hulponderwijzers waar drie kompagniën of één bataillon ligt de drie eerste Klassen met twee Officieren en vier hulponderwijzers, waar het garnizoen twee kompagniën sterk is, de twee eerste Klassen met één Officier en twee hulponderwijzers en bij kleinere detachementen alleen de eerste Klasse met een Onderofficier als instructeur en een hulponderwijzer. Verder behoort bij het Instructie-Bataillon te Kampen en bij het korps Pupillen het onderwijs op dezelfde leest ge-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

schoeid te worden en het examen voor eenigen graad geheel hetzelfde zijn; het zou zeer nuttig werken, wanneer voor het onderwijs voor hen die naar Indië moesten, aan het Instructie-Bataillon een tweetal Indische Officieren gedetacheerd werden.

Bij de Depots (*) tot oefening der aangeworven rekruten wordt de 1e Afdeeling der 1e Klasse ook opgerigt om reeds onmiddelijk na het in dienst treden aan hen, die het verlangen onderrigt te geven; wanneer zij, die reeds bij de Depots onderrigt ontvingen bij de korpsen worden ingedeeld, dan zetten zij het onderrigt voort in de 2e Afdeeling der 1e Klasse.

De oudste der Officieren-instructeurs die Kapitein of Luitenant kan zijn, administreert de gelden en is daarvan verantwoording schuldig aan de Militaire-Kommandanten aan wien het toezigt op de scholen is toevertrouwd, terwijl de Korps-Chefs en overige Officieren verpligt zijn van tijd tot tijd het onderwijs hunner ondergeschikten na te gaan.

Aan ieder der Officieren instructeurs wordt het toezigt op het onderwijs in een deel der vakken toevertrouwd, terwijl zij persoonlijk in de hoogste klassen les geven. Zij behooren evenals de hulponderwijzers niet bij eenig corps ingedeeld, doch à la suite van hun wapen gevoerd te worden. Met de Oefeningen in Junij, Julij en Augustus en in tijd van oorlog worden zij echter tijdelijk ingedeeld en doen alle diensten mede.

Wij laten hier een overzigt volgen van datgene wat alzoo in iedere Klasse behoort behandeld te worden.

Europeanen. 1e *Klasse.* Inlanders.

1e Afdeeling.

a. Hollandsch lezen en schrijven.	*a.* Maleisch lezen en schrijven.
b. Pligten van den soldaat.	*b.* Pligten van den soldaat.
c. Regten van den soldaat.	*c.* Regten van den soldaat.
d. Kennis van het geweer.	*d.* Kennis van het geweer.
e. Onderhoud van het equipement.	*e.* Onderhoud van het equipement.

(*) Zie: IV Organisatie.

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

Europeanen.	1e *Klasse.*	Inlanders

2e Afdeeling.

a. Hollandsch lezen en schrijven.	*a.* Maleisch lezen en schrijven.
b. Pligten van den ouderen soldaat jegens den jongeren.	*b.* Pligten van den ouderen soldaat jegens den jongeren.
c. De exercitie-reglementen.	*c.* De exercitie-reglementen.
d. De dienst-reglementen.	*d.* De dienst-reglementen.
e. Toepassing der reglementen te velde.	*e.* Toepassing der reglementen te velde.
f. Theorie van het schot.	*f.* Theorie van het schot.

Infanterist 1e Klasse.

2e *Klasse.*

a. Maleisch lezen en schrijven.	*a.* Maleisch lezen en schrijven.
b. Pligten van den korporaal.	*b.* Pligten van den korporaal.
c. Vier hoofdregelen der cijferkunst.	*c.* Vier hoofdregelen der cijferkunst.
d. Velddienst (manoeuvres en vechtwijze eener kompagnie.)	*d.* Velddienst (manoeuvres en vechtwijze eener kompagnie.)
e. Handhaving der discipline.	*e.* Handhaving der discipline.
f. Reglementen.	*f.* Reglementen.
g. Rapporten (hollandsch.)	*g.* Rapporten (maleisch.)

Korporaal.

3e *Klasse.*

a. Maleisch lezen en schrijven.	*a.* Maleisch lezen schrijven.
b. Pligten van den Sergeant.	*b.* Pligten van den sergeant.
c. Cijferkunst (kempees 1e st.)	*c.* Vier hoofdregelen der cijferkunst.
d. Vormleer.	*d.* Velddienst (manoeuvres en vechtwijze van een Bataillon.
e. Velddienst (manoevres en vechtwijze van een Bataillon.)	*e.* Overzigt van den werkkring der drie wapens.
f. Overzigt van den werkkring der drie wapens.	*f.* Pionnierdienst.
g. Veldverschansing.	*g.* Handhaving der discipline.
h. Handhaving der discipline.	*h.* Reglementen.
i. Reglementen.	*i.* Aardrijkskunde van Indië.
k. Aardrijkskunde van Indië.	*k.* Volkskarakter.
l. Volkskarakter,	*l.* Rapporten (maleisch.)
m. Rapporten (hollandsch.)	
n. Leggen van een eerste verband.	

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Europeanen.	Sergeant.	Inlanders.

4e Klasse.

a. Maleisch lezen en schrijven.	*a.* Maleisch schrijven.
b. Verpligtingen van den Sergeant-Majoor der Politie.	*b.* Verpligtingen aan den Sergeant.
c. Cijferkunst (kempees 2e st.)	*c.* Vier hoofdregelen der cijferkunst.
d. Velddienst (gecombineerde manoeuvres met de drie wapens.)	*d.* Velddienst (manoeuvres van een Bataillon waarbij de andere wapens zijn ingedeeld.)
e. Veldversterkingskunst.	*e.* Pionnierdienst.
f. Overzigt der Militaire Wetten.	*f.* Overzigt der Militaire Wetten.
g. Overzigt der Administratie.	*g.* Handhaving der discipline.
h. Handhaving der discipline.	*h.* Belangrijke krijgsverringtingen.
i. Belangrijke episoden uit de Krijgsgeschiedenis van Indië.	*i.* Aardrijkskunde van Indië.
k. Aardrijkskunde van Indië.	*k.* Volkskarakter.
l. Opnemen van terrein op het oog en met den pas.	*l.* Leggen van een eerste verband.
m. Volkskarakter.	

Wanneer men dit overzigt doorleest zal men zien dat de theoretische vorming van het Kader alleen op de school plaats heeft, dat daar ook die zaken onderwezen worden die thans op theoriënen of door den Luitenant-Adjudant behandeld worden, omdat naar onze meening de werkkring van den Luitenant-Adjudant een andere behoort te zijn en omdat wij sterke voorstanders zijn van eenheid en gelijkmatigheid in het onderwijs, die men tegenwoordig moeijelijk daarin vinden kan. Voor alle graden zijn de eischen veel hooger gesteld dan thans het geval is, maar we gelooven niet zoo hoog of ze zullen wel bereikbaar zijn voor hem die zich wil toeleggen, mits men de verschillende vakken niet al te uitvoerig, maar meer overzigtsgewijze behandelt. In den beginne zal het niet gemakkelijk zijn onderwijzers te vinden, doch men moet ook niet verwachten onmiddelijk betere resultaten te zullen verkrijgen. Onderwijzers moeten gevormd worden; zoolang nog het aantal Onderofficieren niet toereikend is om alle scholen te voorzien zou men kunnen beginnen met alleen op de hoofdplaatsen van Java de scholen volgens het aangegeven model daar te stellen. Binnen korten tijd zal

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

er dan, indien de keuze der Officieren-instructeurs een weinig gelukkig is een voldoend aantal onderwijzers gevormd kunnen worden

De grootste moeijelijkheid zal gelegen zijn in het onderwijs der maleische taal, waar men toch allereerst mede beginnen moet wil van het onderwijs der Inlanders iets goeds komen; tegenwoordig is de kennis dier taal over het algemeen zeer gering; vele Officieren zelfs, die reeds lang in Indië zijn spreken het Maleisch zeer gebrekkig terwijl er onder de Onderofficieren bijna geen enkele is die deze taal eenigzins dragelijk spreekt. 't Wordt tijd dat daarin verandering komt, het Maleisch moet meer algemeen worden, het is de taal die overal in den archipel gesproken wordt, en als zoodanig beter dan eenige andere geschikt om op alle plaatsen ingevoerd te worden.

Wanneer het aangegeven stelsel gevolgd wordt dan zal men langzamerhand een Kader krijgen dat de taal spreekt zonder die te doorspekken met Hollandsche woorden, die volstrekt vermeden moeten worden omdat de Inlander die niet begrijpt en de maleische taal in verreweg de meeste gevallen rijk genoeg is om die Hollandsche tusschenvoegsels te ontberen, alleen technische namen en termen uitgezonderd.

Maar voor dat onderwijs is een geschikt taalboek noodig, de bestaande taalboeken zijn of te geleerd of te weinig uitgebreid. Het door ons bedoelde moet een taalboek zijn met Hollandschen en Maleischen tekst, die duidelijk verstaanbaar is en waarin alleen die regels voorkomen, welke in het dagelijksche leven worden in acht genomen, terwijl een uitgebreide woordenlijst zoo mogelijk voorzien van madureesche en javaansche vertaling daarmede annex moet zijn.

Behalve dit taalboek, moeten alle Reglementen ten spoedigste vertaald worden terwijl ook de noodige leesboeken onmisbaar zijn, voor eene grondige taalstudie; er bestaan wel eenige leesboeken, maar de onderwerpen daarin behandeld zijn over het algemeen minder geschikt tot bevordering der ontwikkeling daar de opgenomen verhalen veelal niets anders dan

PERPUSTAKAAN NASIONAL

fabelen zijn, en de taal doorgaans niet die van het dagelijksch leven is. Wij hopen dat diegenen onder de Officieren, die de taal voldoende magtig zijn, de handen aan het werk zullen slaan en door het zamenstellen van een bruikbaar taalboek, aan het leger een groote dienst zullen bewijzen. Bij het onderwijs in het schrijven, zullen de arabische karakters te verkiezen zijn boven latijnsche omdat die onder de Inlanders meer algemeen zijn.

Even belangrijk als de algemeene kennis der maleische taal, is het ware begrip van de op den soldaat rustende verpligtingen, vooral in onze dagen nu de regten van den mensch aanhoudend ter sprake worden gebragt terwijl de pligten meermalen uit het oog worden verloren. Van het eerste oogenblik dat de soldaat in dienst treedt moet hem een juist denkbeeld worden ingeprent van den pligt dien het leger in het algemeen heeft te vervullen en van den zijnen in het bijzonder; hij moet leeren dat alleen stipte pligtsbetrachting hem regten doet verkrijgen en aanspraak geeft op beloonningen, terwijl het verzaken van zijnen pligt hem noodwendig aan straffen *moet* blootstellen, omdat het gouvernement zijne soldaten betaalt, om door hen gediend te worden: goede leiding en goede voorbeelden doen hier alles af. Men moet niet gelooven dat de soldaat van zelve zijne pligten leert kennen, hij moet met tact daarop gewezen en aanhoudend daaraan herinnerd worden, terwijl iedere graad zijne bijzondere verpligtingen medebrengt.

Onder de verpligtingen die onder anderen op den gegradueerde rusten behoort in de eerste plaats de *Handhaving der discipline*, iets dat verre van gemakkelijk is en dat men ook weder zeer moeijelijk van zelve leert. De meeste onzer Onderofficieren en Korporaals hebben den tact niet zich ten allen tijde te doen gehoorzamen; gebrek aan menschenkennis en verkeerde militaire begrippen zijn daar de oorzaken van, zoodat zij dien ten gevolge dikwerf op geheel verkeerde wijze met hunne minderen omgaan. Alleen zij, die met een fijn opmerkingsvermogen begaafd zijn, en daarbij

PERPUSTAKAAN NASIONAL

een stalen ambitie bezitten kunnen door ondervinding en door zich aan anderen te spiegelen, eindelijk de ware methode verkrijgen om onder alle voorkomende omstandigheden over onze soldaten, door landaard en andere oorzaken dikwerf zoo zeer verschillend in karakter en neigingen, gezag uit te oefenen.

De meesten echter missen hiertoe de noodige ontwikkeling, waaruit volgt, dat datgene wat zij zich zelf niet kunnen eigenmaken, hun moet geleerd worden, daarom is reeds in de 2e Klasse onder punt *e.* het onderwijs in de Handhaving der Discipline opgenomen. Op oordeelkundige wijze moet den gegradueerde verklaard worden wat Krijgstucht is en waarin zij bestaat, op welke wijze orders moeten gegeven worden wil men zekerheid hebben dat zij zullen uitgevoerd worden; vooral moet hem geleerd worden dat zelfbeheersching en kalmte gepaard moeten gaan met zelfstandigheid en wilskracht, dat aan de drift nimmer den vrijen teugel mag worden gelaten, daar zulks de schroomelijkste gevolgen kan na zich slepen, maar dat waar gehandeld moet worden, wijfeling of zwakheid zeer laakbaar zijn.

Bij het onderwijs in de theorie der Velddienst moet men zich niet bepalen tot hetgeen tegenwoordig daaronder verstaan wordt, hetgeen niet veel meer is dan eene gebrekkige behandeling van eenige regels der veiligheidsdienst. Het boekje van den heer van Rees is een goede leiddraad, doch moet met oordeel gebezigd worden; door uitvoerige behandeling der aangehaalde voorbeelden, het aantoonen van de fouten, die daarbij gemaakt werden en de gevolgen die daaruit voortvloeiden, moet de leerling zich een helder begrip vormen van de vechtwijze en doordrongen worden van de overal van toepassing zijnde algemeene regels der Krijgskunst, die, niet in acht genomen, ook in Indië meermalen nadeelige gevolgen gehad hebben. Eindelijk moet het verstand gescherpt worden, door het opgeven van allerlei onderstellingen, die bij de uitwerking den leerling zullen dwingen na te denken welke maatregelen in de gestelde gevallen met de aanwezige middelen moeten

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

genomen worden. Wanneer met dit theoretisch onderwijs eene goede practische leiding van den Kompagnies-Kommandant gepaard gaat dan zullen onze Onderofficieren helderder begrippen van den oorlog krijgen dan nu het geval is, wij hebben dikwijls bewijzen van hunne onbekwaamheid gezien, bij die enkele keeren dat wij de op het diensttableau zoo genoemde *Practische Velddienst* uitvoerden.

Voor de opleiding tot Europeesch Sergeant in 2e Klasse achten wij de beoefening der Cijferkunst en der Vormleer noodig omdat beide vakken goed onderwezen van grooten invloed op de verstandelijke ontwikkeling zijn; de Cijferkunst leert logisch redeneren en bevordert dus het logisch denken; (*) de Vormleer oefent het voorstellingsvermogen, men leert er door opmerken en zien; op de lagere scholen in Nederland wordt bijna overal dit vak onderwezen om het denkvermogen der kinderen te scherpen. Bij de behandeling der Veldversterkingskunst, waarvan we de kennis voor den Onderofficier hoogstnoodzakelijk achten zal het gelijktijdig onderwijs in de Vormleer zeer te stade komen.

Met onze Inlandsche Onder-officieren zal men niet zoo ver kunnen gaan, maar van de door ons opgegeven punten kan geen enkel gemist worden; de Onderofficier, die een helder begrip wil hebben van de rol die het wapen waartoe hij behoort in den strijd te vervullen heeft, moet ook een algemeen denkbeeld hebben van den werkking der andere wapens, terwijl ook een theoretische behandeling van den pionnier-arbeid en een oppervlakkige kennis van het volkskarakter onmisbaar zijn.

Omtrent het onderwijs in de 1e Klasse zullen we verder niets opmerken dan alleen dat het voor de Europeanen eene voorbereiding is voor de School tot vorming van Officieren te Meester-Cornelis, terwijl zij, die uit hoofde van bij-

---

(*) Men moet daarbij echter niet te zeer in spitsvondigheden vervallen. Onze Onderofficieren moeten geen rekenmeesters worden en behoeven niet alle denkbare en ondenkbare vraagstukken te kunnen oplossen.

PERPUSTAKAAN NASIONAL

zondere omstandigheden niet daarvoor in aanmerking wenschen te komen of om andere redenen niet in de termen vallen Officier te worden, na deze Klasse met vrucht doorloopen te hebben, het radicaal bezitten voor eene benoeming tot Sergeant-Majoor der Politie of tot hulponderwijzer op de scholen, waarvoor zij eene kleine toelage behooren te erlangen. Voor de opleiding tot Sergeant-Majoor der Administratie wordt op de drie hoofdplaatsen van Java aan de 1e Klasse der garnizoenschool eene Afdeeling toegevoed, waarin het onderwijs vervalt in de vakken, genoemd onder de punten *b.*, *d.*, *e.* en *l.*, maar vervangen wordt door uitgebreid onderwijs in de administratie, waartoe aan die scholen als vierde instructeur een Officier der Militaire Administratie is verbonden. (*)

Velen zullen wellig meenen dat wanneer men de eischen hooger stelt het Onderwijs nog minder resultaten zal opleveren dan tot heden het geval was, omdat het bevattingsvermogen van onze Onderofficieren en Korporaals meestal zeer onontwikkeld is. Wij deelen die meening niet, omdat wij die weinige ontwikkeling hoofdzaklijk wijten aan het gebrekkige van het Onderwijs zelve; waarbij niet het minste stuitsel gevolgd wordt. Of de leerlingen hun zaken weten of niet altijd wordt telkens weder hetzelfde, op dezelfde vervelende wijze behandeld; de Europeesche Onderofficieren schrijven uit den treurigen wachtrapporten en maken menagerekeningen de Inlandsche blijven zich aanhoudend bezig houden met de eerste oefeningen in het lezen en schrijven en komen ook niet het rekenen niet verder omdat iedere volgende keer weder van begin af aan begonnen en nimmer geregeld onderwijs gegeven wordt. Intusschen zijn er zelfs nu velen onder hen, die wij goed hebben leeren lezen en schrijven, hoeveel te meer zal dit het geval zijn, wanneer men van dat onderwijs eens meer werk gaat maken en door alleen bij meerdere kennis met bevordering te beloonen, daardoor een prik-

(*) Zie omtrent deze Sergeant-Majoors onder: IV. Organisatie.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

kel zal doen ontstaan, die vele Inlandsche soldaten er toe brengen zal te zorgen in korten tijd het lezen en schrijven magtig te zijn, daar velen onder hen een tamelijk goeden aanleg hebben, die stelselmatig ontwikkeld veel goeds kan opleveren.

Het bekrompene, machinale en eentoonige dat het onderwijs thans aankleeft moet verdwijnen; de ontwikkeling van het verstand te bevorderen door den man te leeren denken en hem ijver in te boezemen, moet de strekking van het onderrigt zijn. De dienst moet zoo min mogelijk hinderlijk zijn bij het onderwijs, dat dagelijks moet gegeven worden, en waartoe de tijd van $6^1/_2$ tot $8^1/_2$ uur 's avonds ons het verkiesselijkste voorkomt met 5 minuten tusschenruimte. Hierdoor zal men dus iederen dag twee lessen van één uur verkrijgen, in ieder waarvan een vak kan behandeld worden. Door het brengen van verscheidenheid in het onderwijs, en het behandelen van meerdere vakken zal men het denkvermogen ontwikkelen, door een eenigzins boeijende voordragt moet men den leerling dwingen te denken; de verschillende vakken moeten daartoe slechts in groote trekken en algemeen behandeld worden, zonder in kleine bijzonderheden te vervallen. De onderwijzers moeten aanhoudend worden nagegaan en van tijd tot tijd moet de directeur der school hen vereenigen en de wijze van onderwijs geven bespreken. Andere diensten moeten hen nimmer verhinderen zich ten volle aan hunnen pligt te wijden. Alleen zouden zij elken dag wel een der morgenuren kunnen besteden met het onderwijs der in de kazerne in menigte in het wilde rondloopende kinderen, hegeen te eenigertijd schoone vruchten voor Indië zou kunnen opleveren.

Bij de examens eindelijk zal men zich niet moeten beijveren een vak tot in de kleinste bijzonderheden te behandelen, maar hoofdzakelijk moet onderzocht worden, of de leerling heldere en gezonde begrippen heeft, of hij denkt eer hij spreekt en vooral of hij goede denkbeelden heeft omtrent den werkkring der Infanterie.

PERPUSTAKAAN NASIONAL

De Adjudant-Onderofficieren over wien wij nog niet gesproken hebben, worden benoemd uit de daartoe geschikte Sergeant-Majoors, na het afleggen van een examen in de kennis der verpligtingen aan dien graad verbonden.

2°. *Verheffing boven den mindere.*

Niets verheft den mensch zoo zeer boven zijne omgeving, dan een juist geplaatst gevoel van eigenwaarde, dit gevoel houdt hem terug van handelingen, die hem noodwendig in minachting zouden brengen bij hen, die beneden hem staan. Niet iedereen bezit echter gevoel van eigenaarde, de weinig ontwikkelde allerminst, daarom moet bij ons Kader dat gevoel aangekweekt worden door eene menschkundige behandeling. Er moet duidelijk onderscheid merkbaar zijn in de wijze van omgang met den soldaat en met den gegradueerde. In de wijze waarop men een bevel geeft moet men toonen dat de gegradueerde boven den soldaat staat. In gevallen waar tegenover dezen laatsten een ruw woord welligt getollereerd is, mag dat nimmer worden gebezigd tegen den Onderofficier. In gevallen waar men den soldaat straft, verschoone men somtijds den Onderofficier, terwijl in andere gevallen de soldaat eene vermaning krijgt voor een feit waar de Onderofficier voor gestraft wordt. Aan den Onderofficier moet zoo min mogelijk provoost of cachotstraf worden opgelegd, deze straf herhaaldelijk toegepast, kan niet nalaten een demoraliseerende invloed uit te oefenen op hem, die haar onderging, hij wordt onverschillig en begint er zich langzamerhand op te laten voorstaan, een trouw bezoeker van den provoost te zijn. In 't algemeen moet dus provoost- of cachotstraf niet herhaaldelijk na elkander worden opgelegd, maar vooral niet aan den Onderofficier; is hij reeds met provoost gestraft en maakt hij zich nogmaals aan een vergrijp schuldig dat even zwaar zou moeten gestraft worden, dan toont hij daardoor zijnen graad niet waardig te zijn en mag die dan ook niet langer bekleeden. Geen medetijden of toegevendheid, mag daarop invloed uitoefenen, de Onderofficieren vormen de kern van het leger, de geest die tegenwoordig onder hen bestaat werkt zeer nadeelig; thans

PERPUSTAKAAN NASIONAL

vooral is het noodig dat er zonder aanzien des persoons een groote zuivering plaats grijpe; de goeden, die er onder zijn zullen gereleveerd worden als zij zien dat zij niet langer gelijk gesteld worden met personen, die zij, uithoofde van hun gedrag, verre beneden zich stelden. Een groot gedeelte van het Kader gedraagt zich op ergerlijke wijze. Vele Korporaals zien er hoegenaamd niets in om zich met hunne minderen in drinkgelagen te begeven, terwijl Onderofficieren zich somtijds derwijze vergeten dat zij zich voor geld of een borrel laten omkoopen en dan de oogen sluiten voor hetgeen om hen heen voorvalt. 't Wordt tijd dat dergelijke sujetten loon naar werken krijgen, en de brave Onderofficier veelmeer op prijs worde gesteld; wanneer de Onderofficieren met ijver bezield zijn en hun pligt getrouw vervullen, dan oefenen zij een zeer groote invloed uit op den geest in den troep; goede Onderofficieren moeten in waarde gehouden en niet geweerd worden uit fatsoenlijke gezelschappen, meerdere ontwikkeling zal hun weldra beschaafde vormen leeren, velen onder hen zijn fatsoenlijke jongelui, die met ijver bezield in Indië aankwamen, maar weldra door vernederingen en onaangenaamheden de bestaande slechte voorbeelden volgden en steeds dieper zonken. Officieren, het is onze pligt de brave Onderofficieren zooveel wij kunnen te releveren, velen onzer waren ook Onderofficier en weten dus wat het zegt als Onderofficier niet gesteund of onaangenaam bejegend te worden; en hoe dikwijls wordt de Onderofficier op een krenkende en vernederende wijze toegesproken; wij geven toe velen verdienen niet beter, maar velen zijn er die onder eene goede leiding ijverig en bruikbaar zouden worden, zij moeten niet van den beginne af aan een tegenzin in de dienst krijgen, maar door hen te doen beseffen dat ook hun werkkring belangrijk is, door vertrouwen in hen te stellen, moet hun integendeel ambitie ingeboezemd worden; door meerdere ontwikkeling moeten zij leeren inzien dat zij hunnen toestand niet verbeteren door zich eenvoudig over te geven aan hunne verderfelijke neigingen, maar dat goed gedrag gepaard met

PERPUSTAKAAN NASIONAL

ijverige pligtsbetrachting, zelfvoldoening schenkt, en dat de zelfvoldoening zijn pligt gedaan te hebben de eerste voorwaarde is om zich in onaangename omstandigheden staande te houden.

Wat we tot nu toe zeiden is meer in 't bijzonder van toepassing op onze Europesche Onderofficieren, die *zelve* het meeste kunnen toebrengen tot verbetering van hunnen toestand; een ander geval is het met de Inlandsche Onderofficieren en de Europesche en Inlandsche Korporaals, hun lot eischt dringende voorziening; de Inlandsche Onderofficieren behooren niet langer te midden der soldaten, dikwijls in de onmiddelijke nabijheid der slechtsten te logeren, zij moeten in een afzonderlijk locaal te zamen of twee aan twee worden afgescheiden op dezelfde wijze als de Europesche, terwijl hunne kleeding evenmin langer dezelfde mag blijven als die van den soldaat, hun uniform moet geheel overeenkomen met die van hunne Europesche ranggenooten; op die wijze zullen ook zij, daarbij steeds met onderscheiding behandeld wordende, leeren begrijpen dat ze zich niet moeten vernederen door te naauwe omgang met den soldaat, en zullen misschien hunne kleedingkisten niet langer de rustkamers der kompagniën zijn. Eindelijk, moet al het mogelijke gedaan worden om tusschen de Europesche en Inlandsche Onderofficieren een kameraadschappelijke band te doen ontstaan; de eenige weg om daartoe te komen is, de laatsten zoozeer te ontwikkelen, dat men hun het gezag kan geven dat hun toekomt en hen geheel op dezelfde wijze kan behandelen als de eersten. De kennis der taal, die op de door ons aangegevene wijze meer algemeen zal worden, zal daartoe veel kunnen medewerken.

De verhouding der Korporaals tot hunne minderen, moet ook veranderen, ons komt het voor dat hun tractement te gering is, daar hunne dienst vrij zwaar en onaangenaam is. Ook zij moeten gereleveerd worden, en daartoe allereerst niet langer tusschen de soldaten logeren; een gedeelte der localen moet voor hen worden ingeruimd, waar zij hoewel toch in de onmiddelijke nabijheid der soldaten, eenigzins afgezonderd en bij elkander geplaatst worden. Een kleine tractementsverhooging

PERPUSTAKAAN NASIONAL

zou het mogelijk maken dat de Europesche Korporaals eene gezamentlijke, van de soldaten afgescheidene, menage voerden: terwijl de Inlandsche daardoor in staat zouden gesteld worden om in eigen onderhoud te voorzien en dus buiten de menage zouden kunnen gevoerd worden, zooals zulks thans met de Inlandsche Onderofficieren gebruikelijk is. Evenals bij de Onderofficieren moet ook bij de Korporaals het gevoel van eigenwaarde opgewekt en levendig gehouden worden, zij moeten beseffen dat ook zij moeten werken in het belang van het leger, elk steentje, hoegering ook, bijgebragt tot voltooijing van het gebouw heeft zijne waarde. Hun gezag moet gesteund, zelfstandigheid aangemoedigd en dienstijver meer gewaardeerd worden.

Het is bij den heerschenden geest in het leger niet gemakkelijk voor den Onderofficier of Korporaal zijne dienst stipt te vervullen, wanneer hij zijne voorschriften wil opvolgen zooals het behoort, en vergrijpen daartegen niet door de vingers ziet, dan staat bij bloot aan de wraak zijner minderen, die er zich een feest van maken den zoogenoemden „dienstdoener" een kool te stoven. Vele kameraden bespotten bovendien hem, die door zijn pligt te doen dupe zijner minderen werd. De wijze waarop sommige voorgekomen zaken door de Chefs werden afgehandeld strekken niet om anderen aan te moedigen ook hun pligt te doen (*).

Nog meer dan het bovengenoemde moet in het belang der Onderofficieren gedaan worden; hun lot moet op alle mo-

(*) Één geval van de velen. Een Onderofficier wachtkommandant visiteert de posten, weigert het verzoek van de manschappen der wacht om elke 2 uur te worden afgelost, handhaaft de consignes, en terwijl hij juist zich een oogenblik van de wacht verwijdert om een post aan zijne consigne te herinneren, is een der manschappen brutaal genoeg hem het slot van zijn geweer te ontnemen. De Sergeant maakt rapport, het gehouden onderzoek wijst niets uit. In plaats van nu die geheele wacht voor een maand te consigneren en aan de manschappen gezamentlijk de vergoeding op te leggen, waardoor de dader zeker ontdekt zou geworden zijn, werd die Sergeant gestraft, wet vier dagen arrest *omdat hij zijn geweer in de kamer van den wachtkommandant en niet op het geweerrak geplaatst had!!* Wat bewijst dit?

gelijke wijzen verbeterd worden men moet hun alles verschaffen wat hun eenig genot kan geven, fraaije societeiten, goede leesbibliotheken, liefhebberijtooneelen, enz. Officieren, daartoe geschiktheid en lust gevoelende moesten van tijd tot tijd eens voordragten houden; de lust tot schermen moet, door daarvoor ruimere fondsen te scheppen, aangewakkerd worden. In het belang hunner toekomst zouden we de oprigting van een pensioenfonds zeer nuttig achten; een ieder, die nog iets weet uit te denken waardoor verbetering in hun lot kan komen, is verpligt zulks kenbaar te maken.

Wanneer we langs dezen weg ons Kader beter gaan *vormen*, in den volsten zin des woords, dan zullen de gevolgen niet uitblijven, dan zal een geest in het leger komen, zooals die er nog nimmer in bestaan heeft. De oefeningen zullen nuttiger worden omdat zij beter zullen begrepen worden. Meerdere gelijkvormigheid zal er komen in de wijze van de handhaving van het gezag en het prestige der gegradueerden zal niet verloren gaan. Uit de meerdere ontwikkeling van ons Inlandsch Kader kan eindelijk nog een ander belangrijk nut getrokken worden. We zeiden in onze inleiding dat het de pligt van Nederland was ontwikkeling aan den Inlander te brengen, en dat het leger daartoe kan medewerken, welnu het middel daartoe ligt voor de hand; deugdelijk onderwijs is de eerste voorwaarde tot ontwikkeling. Onze Inlandsche Onderofficieren, opgeleid zoo als wij boven voorstelden, zullen na volbragten diensttijd in hunne woonplaatsen teruggekeerd zeer geschikte Onderwijzers zijn op de in alle kampongs en dessas op te rigten scholen, groote kosten behoeven daaraan niet verbonden te zijn een kleine toelage boven hun pensioen zal voldoende zijn. Aan orde en tucht gewend door naauwere omgang met Europeanen ruimere denkbeelden verkregen hebbende, zullen zij naar onze meening een heilzaam tegenwigt vormen tegen de Priesters, wier voor de bevolking zoo hoogst nadeelige invloed met den dag toeneemt. Indirect zal ook het leger

PERPUSTAKAAN NASIONAL

daar baat bij vinden daar de bevolking van der jeugd af aan het met eere zal hooren noemen, hetgeen welligt later het gevolg zal hebben, dat we wat minder uitschot in de gelederen zullen moeten opnemen, waardoor het leger meer innerlijke waarde zal krijgen. Niet alleen Inlandsche, ook daartoe geschikte Europesche gegageerde Onderofficieren, die in Indië wenschen te blijven zouden op die wijze nuttig werkzaam kunnen zijn.

In den beginne zullen deze scholen weinig leerlingen tellen, maar langzamerhand moet men de bevolking de waarheid der spreuk „kennis is magt" leeren beseffen, door bij benoemingen van hoofden en ambtenaren minder op geboorte dan op kennis te letten en in alle betrekkingen alleen zulke personen te plaatsen die daarvoor de capaciteiten hebben. Maar we zouden gaan politiseren en dat is niet het doel van ons schrijven, keeren we tot ons onderwerp terug en bespreken we de vorming der Officieren.

Zooals we weten worden onze Officieren gevormd op twee inrigtingen die, in alle opzigten en vooral in de wijze van opleiding zeer weinig punten van overeenstemming aanbieden, namelijk: de Militaire Akademie te Breda en de Militaire school te Meester Cornelis; de Officieren bij de korpsen zelve gevormd zijn te weinig in getal, dan dat we over hunne opleiding in het bijzonder zouden uitweiden. Het zelfde wat we omtrent de opleiding van ons Kader opmerkten, vinden we hier terug; onze Officieren worden niet *gevormd*, wel wordt er op beide inrigtingen het een en ander, en op de Akademie zelfs zeer veel onderwezen, maar de schooljongen aan de Akademie en de Onderofficier aan de School worden niet *vervormd* tot flinke zelfstandige in alle omstandigheden bruikbare Officieren, veel ontbreekt er aan die vorming. Wie leert ons op welke wijze wij in voorkomende moeijelijke gevallen ons gezag moeten handhaven, waar leeren we een goede Krijgstucht onderhouden en te gelijk door onze minderen bemind zijn, in 't kort waar leeren we hoe we met

men, het is dus te wenschen dat ook het onderwijs in die wetenschappen wat minder oppervlakkig worde gegeven, dan in de dagen toen wij aan de Akademie waren.

Ten slotte zou een overzigt der Staathuishoudkunde en Indische Militaire Bouwkunde eveneens zeer nuttig zijn.

Zie hier wat naar onze meening aan de Akademie ontbreekt om haar zoo te doen zijn als met billijkheid gewenscht kan worden.

Omtrent de Militaire School tot opleiding van Officieren te Meester Cornelis moet ons oordeel veel minder gunstig zijn, aan de opleiding aldaar ontbreekt zéér veel; in het algemeen is het onderwijs er veel te elementair; hetgeen bij het eindexamen gevergd wordt behoort eigenlijk de Onderofficier reeds te weten, terwijl vele zaken, die de Officier, wil hij met eenig regt aanspraak maken op den naam van ontwikkeld mensch, moet kennen, in 't geheel niet behandeld worden. Indische Talen, Tactiek en Natuurkunde worden niet onderwezen, terwijl het onderrigt in de Meetkunde, Artillerie en Versterkingskunst ook veel te beperkt is. Wanneer we hierbij opmerken dat verreweg het meerendeel der Onderofficieren aan de Militaire School, voor dat zij in dienst kwamen slechts een zeer gebrekkige opleiding dikwijls hoe genaamd geen onderwijs, dat met dien naam kan bestempeld worden hebben gehad, dan zal een ieder ons toestemmen dat ook hierin verandering moet komen, een Officier mag toch wel weten welken invloed stoomkracht en electriciteit op de maatschappij hebben uitgeoefend en moet de taal zijner onderhebbenden magtig zijn. Wij zouden het onderwijs veel meer uitgebreid wenschen te zien, en vooral van het Wis- en Krijgskundig onderwijs meer werk doen maken. Om voor de Militaire School in aanmerking te komen moet een voldoend examen afgelegd worden in de vakken waarin onderwijs wordt gegeven in de hoogste klasse der Garnizoensschool, terwijl de cursus aldaar twee jaren duurt, en het onderwijs op de volgende wijze over die beide jaren verdeeld wordt.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

1e jaar.

a. Nederlandsche taal- en letterkunde.
b. Maleische en Javaansche talen.
c. Oost-Indische land- en volkenkunde.
d. Geschiedenis (overzigt oude en middel-).
e. Indische krijgsgeschiedenis.
f. Stelkunde.
g. Meetkunde.
h. Natuurkunde.
i. Militaire wetten (Regtspleging.)
k. Handhaving der Discipline.
l. Reglementen.
m. Toegepaste taktiek.
n. Artillerie.
o. Versterkingskunst (veld-).
p. Taktische oefeningen op de kaart.
q. Organisatie van het leger en administratie.

2e jaar.

a. Maleische en Javaansche talen.
b. Oost-Indische land- en volkenkunde.
c. Geschiedenis (nieuwe.)
d. Indische krijgsgeschiedenis
e. Stelkunde.
f. Meetkunde.
g. Natuurkunde.
h. Werkdadige Meetkunde.
i. Beschrijvende Meetkunde (beginselen.)
k. Indische plantenkunde.
l. Overzigt der Burgerlijke wetten.
m. Militaire wetten (Crimineel.)
n. Handhaving der Discipline.
o. Reglementen.
p. Hoogere taktiek en beginselen der strategie.
q. Artillerie.
r. Versterkingskunst (Permanente.)
s. Taktische oefeningen op de kaart.
t. Verbandleer.

In ieder dezer klassen mag de leerling hoogstens twee jaren doorbrengen, voldoet hij de tweede maal niet aan het examen dan wordt hij verwijderd.

Het spreekt van zelve, dat in al deze vakken het onderwijs zoo geleid moet worden dat den leerling den weg gewezen wordt, om later op de gelegde grondslagen voort te bouwen en zijne kennis door meer grondige studie uit te breiden.

Op enkele der boven aangegeven punten willen we nog nader de aandacht vestigen. Bij de Nederlandsche, Maleische en Javaansche talen hadden we nog gaarne de Fransche, Engelsche en Duitsche gevoegd, daar echter het meerendeel van onze Onderofficieren nimmer goed onderrigt in die talen genoot, zou men dus bij de eerste beginselen moeten aanvangen, waartoe de tijd wel wat kort is, ook hier moet het nuttige voor het noodzakelijke wijken, daar van de overige vakken geen enkel kan gemist worden.

De Geschiedenis van den nieuweren tijd, moet oordeel-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

kundig behandeld worden, terwijl de Oude en Middel Geschiedenis slechts oppervlakkig moeten onderwezen worden, voor zoover die invloed heeft uitgeoefend op latere gebeurtenissen: een bloote opsomming van feiten is zeer onvoldoende, de groote wereldgebeurtenissen hare oorzaken en gevolgen moeten in verband met elkander beschouwd, en de invloed nagegaan worden, die zij op de ontwikkeling van het menschdom gehad hebben, dan is deze studie nuttig omdat zij het verstand ontwikkelt. Dit doel moet men ook met het onderwijs in de Wiskunde trachten te bereiken. Voor het onderwijs in Stel- en Meetkunde komen ons de werkjes van den Majoor Kempees zeer geschikt voor, maar zij moeten in hun geheel behandeld worden, voor de Natuurkunde zouden wij aanbevelen het werkje van Dr Crüger getiteld: *Grondbeginselen der Natuurkunde, door de eenvoudigste proeven toegelicht*, vertaald door W. M. Logeman.

Bij het onderwijs in de Militaire Wetten moet vooral niet eenvoudig van buiten geleerd, maar onderzocht worden wat den zin en de bedoeling der verschillende artikelen is; het jongst verschenen werk daarover van den Auditeur Militair Winkel is daarvoor zeer aan te bevelen; met dictaten kan men daarbij niet volstaan. De volledige kennis der wet is voor den Officier een vereischte; tegenwoordig is het daarmede slecht gesteld, getuige de vele wijzigingen van krijgsraadvonnissen.

De Artillerie en Versterkingskunst moeten in algemeenen uitgebreiden zin behandeld worden, waarbij we alweder gebrek hebben aan een geschikten leiddraad. Het werkje van den Generaal Van Overstraten is met het oog op Indië en de verbeteringen in de vuurwapenen zeer onvolledig, terwijl het boekje van den Luitenant Pel over de Versterkingskunst in diezelfde omstandigheden verkeert. Ook Kerkwijk achten wij ondoelmatig, wegens te groote uitvoerigheid.. Mondelinge voordragt moet dus in die leemte voorzien, tot tijd en wijle een goede genius ons geschikte leerboeken verschaft.

Omtrent de overige takken van onderwijs verwijzen we naar hetgeen daaromtrent boven opgemerkt is, bij het onderwijs

PERPUSTAKAAN NASIONAL

aan de Akademie. Het denkbeeld dat in Indië de regelen der Taktiek en Strategie niet behoeven in acht genomen te worden, en dat vele aanhangers telt, is van dien aard, dat we er niet nader over spreken zullen. Had men in sommige oorlogen deze regelen wat beter toegepast dan zouden ze misschien niet zoo lang geduurd hebben. Wij meenen integendeel dat van die vakken veel meer werk moet worden gemaakt, en dat ook aan de Militaire school, de *Taktische Oefeningen op de kaart* niet mogen verzuimd worden.

Meermalen werd de noodzakelijkheid betoogd van meerdere uitbreiding van het onderwijs aan de Militaire School, maar tot heden ging men daartoe nog niet over, een der redenen van die aarzeling is waarschijnlijk gelegen in de vrees die algemeen bestaat, dat de stof tot aanvulling spoedig zou ontbreken; in de tegenwoordige omstandigheden koesteren ook wij die vrees, tenzij men het voorloopige onderwijs geheel op een anderen voet inrigte en er meer stelselmatigheid in brenge. Wij gelooven dat de door ons voorgestelde regeling daarvan na verloop van eenigen tijd goede resultaten kan opleveren; in den beginne zal er echter even als bij iedere overgang van den eenen toestand in den anderen, stilstand plaats hebben, maar nadat die eerste crisis voorbij is, zal men vrij spoedig de goede uitwerking kunnen waarnemen. Mogt echter toch onverhoopt het Officierskader niet aangevuld kunnen worden, dan is altijd nog de Akademie daar, die, mits men maar de bepaling opheft, waarbij ook voor de dienst in de Koloniën jaarlijks een zekere som moet betaald worden, zeer goed in de bestaande behoefte voorzien kan; daar zijn in Nederland en in Indië genoeg zoons van onbemiddelde of gepensioeneerde gouvernementsambtenaren, die het Vaderland met hunnen arm zullen willen dienen; meent niet dat zij minder bruikbaar zullen zijn dan anderen, omdat zij niet in weelde geboren werden, verre van daar, van der jeugd af aan voor oogen hebbende dat zij alleen door eigen werk zich eene positie kunnen veroveren, zullen zij zich meerendeels met

PERPUSTAKAAN NASIONAL

meer ijver toeleggen, dan zij die niet met moeite en zorgen te kampen hadden; wij zijn het volstrekt niet eens met hen, die beweren dat het pro-deo studeren nadeelig werkte op het gehalte van hen, die zich aanmeldden.

De opleiding van Officieren bij de korpsen zou niet meer mogen plaats hebben, omdat het ontegenzeggelijk in het belang van het leger is, dat in de vorming van de leiders de meest mogelijke gelijkvormigheid bestaat. Het onderwijs aan de Akademie en aan de School moet geheel dezelfde strekking, dezelfde rigting hebben; gelijkheid van beginselen doet gelijkheid in de toepassing verwachten, vooral moet er een naauwe overeenstemming zijn in de wijze waarop de wetten en reglementen worden behandeld, daar niets nadeeliger op de dienst werkt, dan verschil in opvatting van bestaande bepalingen.

Met de theoretische vorming, behoort de practische hand aan hand te gaan of liever de theorie moet het fondament zijn van het gebouw, waar de praktijk den bovenbouw van uitmaakt. Waar we de beoefening der Wis- en Natuurkunde bij de opleiding van den Officier onmisbaar achten, willen we daarmede niet zeggen dat hij in die vakken een specialiteit moet zijn, dat hij elke vroeger geleerde stelling of formule, bij den komst van een Inspecteur moet kunnen bewijzen, verre van daar; hij moet zijn peloton, zijne kompagnie ten aanval en ter overwinning weten te leiden, hij moet de maatregelen door hem te nemen gronden op de regelen der krijgswetenschap; en om die wetenschap met vrucht te beoefenen mag hij geen vreemdeling zijn in de andere vakken. Hij moet specialiteit zijn in de kennis van de krachten van het Wapen waartoe hij behoort.

Over de inwendige inrigting van de Militaire School zullen we niet spreken als van minder belang. Tijdens de oefeningen in Junij, Julij en Augustus, moeten echter de Elèves dikwerf de oefeningen der troepen bijwonen, waar zij dan de dienst van Officier doen. Ook de Officieren-Instructeurs moeten bij die gelegenheden tegenwoordig zijn.

PERPUSTAKAAN NASIONAL

Voor we dit hoofdstuk eindigen moeten we nog een enkel woord spreken over de Wetenschappelijke Bijeenkomsten der Officieren, die goed geleid ook zeer veel invloed op de vorming der Officieren kunnen uitoefenen. Tot heden toe zijn die bijeenkomsten nog tamelijk onvruchtbaar geweest zelfs na de uitmuntende daaromtrent gegeven Algemeene Order 1869 No. 68. Wij brengen hulde aan de denkbeelden daarin uitgedrukt, jammer maar dat deze niet algemeen gedeeld worden, dat nog altijd velen voor den Officier studie onnoodig achten, terwijl anderen wel eens te ver gaan, en onderwerpen bespreken, die door een groot gedeelte van het auditorium niet kunnen gevolgd worden. Over het algemeen bestaat er weinig ambitie tot het bijwonen der Bijeenkomsten men verlangt maar dat het uurtje verstreken zij, terwijl men dengene, die van eene voordragt eenig werk maakte en daardoor wat lang bezig is, wel eens met een schuin oog aanziet.

Het spreekt van zelve dat er op deze wijze van eene kritische beschouwing van het gehoorde niet veel komt. We kunnen niet genoeg te velde trekken tegen de meening dat wetenschappelijke ontwikkeling minder noodig is voor den Officier; we wijzen daartoe nogmaals op het Pruisische leger de eenheid, die daar in alle bewegingen doorstraalt, de zamenwerking van alle aanwezige krachten, kan alleen verkregen worden wanneer allen, die bevelen, een helder begrip hebben van hetgeen er voorvalt, wanneer zij doorzien tot welk doel zij moeten medewerken en welke rol hunne afdeeling daarbij vervult. Hoe dikwijls zal het in den strijd gebeuren dat een Kompagnies of Pelotons-Kommandant geheel naar eigen oordeel zal moeten handelen, dan moet hij een helder en gezond verstand hebben en de gevolgen kunnen beoordeelen van den maatregel dien hij nemen zal. Ook tot handhaving van het zedelijk overwigt is ontwikkeling een eerste vereischte, en deze ontwikkeling wordt alleen verkregen door een goede opleiding. Zij die wetenschappelijke vorming voor den Officier noodelooze geleerdheid vinden, verwachten alles van de ondervinding van hen zelven of anderen, en hebben al heel weinig vertrouwen

PERPUSTAKAAN NASIONAL

in hen die den vijand nog nimmer onder de oogen zagen; wij moeten hen toestemmen, dat we in den man van ondervinding op het oorlogsterrein meer vertrouwen zullen stellen dan in hem, die nimmer voor den vijand stond, als we namelijk zeker zijn, dat die man voordeel gehad heeft van zijne ondervinding, dat hij heeft nagedacht wat de oorzaak kon zijn van hetgeen hem of anderen overkwam en dat er dus kans bestaat dat hij eene fout eens door hem zelven of door anderen begaan niet meer maken zal; gemis aan ontwikkeld verstand maakt het echter onmogelijk ondervinding toe te passen, en wanneer men die niet weet te gebruiken, dan is die ondervinding al van zeer weinig waarde. Verstandelijke ontwikkeling is noodig om van eigen ondervinding nut te trekken, en ook anderen, die nog niet het geluk hadden handelend te moeten optreden te waarschuwen tegen ligt te begane fouten, waarvan de gevolgen noodlottig kunnen zijn. In de vele Indische oorlogen is het maar al te dikwerf gebleken dat men geen profijt getrokken had van vroeger opgedane ondervinding.

De menigvuldige gevoerde krijgstogten en meer andere Militaire onderwerpen van dagelijkschen aard behooren op de Wetenschappelijke Bijeenkomsten te huis, daar moeten ze besproken en kritisch behandeld worden, hoeveel valt er niet te zeggen van Oefening, Discipline, Administratie, enz enz. Tot heden werden die onderwerpen nimmer of niet dan schoorvoetend aangeroerd, omdat men zich niet durfde te wagen aan een afkeurend oordeel, en ook omdat het nog maar kort geleden niet geraden was op die punten eigen inzigten te hebben. Wij leven thans onder een Legerbestuur, waarin wij vertrouwen stellen en dat het wel met het leger meent, dat, we zijn er van overtuigd, goed voorgelicht, eigen opinie voor beter zal geven; nu dus gesproken waar het pas geeft, gebreken aangetoond, waar die aanwezig zijn. De Bijeenkomsten der Officieren zijn daartoe als aangewezen. Daar behooren de ondervindingrijke mannen hunne jongere kameraden voor te lichten, maar daar ook moeten de laatsten de nieuwe

PERPUSTAKAAN NASIONAL

denkbeelden, die de jeugd overal en altijd medebrengt, aan den toets der ouderen onderwerpen. Zoo kunnen we een schoon geheel vormen en gezamentlijk ten goede werkzaam zijn, nimmer huldige men een der dwaze denkbeelden, dat de jeugd nimmer iets goeds kan doen, of dat al wat oud is niet deugt. Allen moeten wij medewerken zooveel als in ons vermogen is om het leger te doen zijn zooals het behoort.

Wenschelijk ware het dat alle dwang op het punt van studie werd opgeheven, doch thans is het daarvoor nog geen tijd; eerst dan, als de zucht tot ontwikkeling van het verstand algemeen zal geworden zijn, zal men daartoe kunnen overgaan; wij moeten echter daartoe komen en het opvolgen van de reeds genoemde 'Algemeene order kan ons al zeer ver brengen, maar deze order wordt over het algemeen slecht begrepen en slechts gebrekkig opgevolgd, nog nimmer zagen we een Officier der Geneeskundige Dienst ons leeren hoe we een eerste verband moeten leggen, nog nimmer spraken Artillerie-Officieren ons over de eigenaardigheden van hun Wapen. De oorzaak hiervan is niet gebrek aan kunde, we hebben verscheidene kundige Officieren, maar gebrek aan ambitie en valsche schaamte. Dit moet men minder aan de personen dan wel aan de omstandigheden wijten. De voornaamste oorzaak van het algemeen gebrek aan ambitie is gelegen in het klimaat, dat studeren volstrek niet gemakkelijk maakt, de warmte drukt den geest ter neder, terwijl de verdeeling van den dag, die alweder een gevolg van het klimaat is evenmin geregelde werkzaamheid toelaat; maar er komt een tweede oorzaak, de dienst die wij dagelijks doen is van dien aard, dat zij onmogelijk ambitie kan wekken; hij die met de beste voornemens zijne loopbaan intrad, gaat binnen weinig tijd in den algemeenen sleur mede, en 't bekende „'t zal mijn tijd wel duren" wordt ook zijne leus, omdat hij stelselmatig verpligt wordt niets te doen. In Indië zijn werkzaamheid en sterke prikkels noodig om den mensch niet geheel en al tot een plant te maken. De ambitie voor de dienst moet met alle middelen

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

worden aangewakkerd, door die zoo in te rigten dat men de vruchten van zijn werk ziet, door juiste en regtvaardige keuze van Chefs en van de personen voor bijzondere diensten bestemd, door ijver op prijs te stellen, door onderscheid te maken tusschen bruikbaren en onbruikbaren. Vermeerdering van traktement zal de heerschende malaise en het laissez-aller niet doen verdwijnen wanneer men de genoemde zaken niet in het oog houdt en de eerzucht opwekt. Valsche schaamte is een natuurlijk gevolg van de algemeen weinige ambitie, omdat het dikwerf voorkomt dat de persoon, die ambite toont, door sommigen schouderophalend wordt aangezien en dus weldra zijn ijver aan den kapstok hangt.

De *Taktische Oefeningen op de kaart* zijn uitnemend geschikt de onverschilligsten op te wekken. Velen mogen daarin weinig nut zien, of die zelfs geheel en al afkeuren, zij hebben zich er nimmer mede bezig gehouden; wij kunnen de algemeene invoering daarvan niet genoeg aanbevelen, ieder die ooit eene partij bijwoonde zal 't met ons volkomen eens zijn; men leert er de waarde der Wapens door kennen, men leert tijden en afstanden beoordeelen, men leert vlugge besluiten nemen, en ondervindt ten allen tijde de nadeelige gevolgen van een verkeerde handeling; meer er van te zeggen ligt buiten ons bestek, we roepen een ieder op, die den loop van het verkeerdelijk zoogenoemde „spel" kent, in zijnen kring de kennis daarvan te verbreiden, en we houden ons overtuigd dat geen onnut werk zal verrigt zijn. (*)

Zoo slechts, door welke oorzaken ook, de impulsie gegeven is, en het besef meer algemeen wordt, dat de mensch ook voor de maatschappij leven moet, zullen ook de gevolgen krachtig gevoeld worden, en zal de dienst aangenamer worden, omdat die niet meer doelloos zal zijn.

IV. Organisatie.

De Organisatie van een leger in het algemeen moet zoo-

(*) Zie hieromtrent het werkje van den heer De Bas.

PERPUSTAKAAN NASIONAL

danig zijn dat met de bestaande middelen de grootst mogelijke uitwerking verkregen wordt, dat wil zeggen dat de deelen zoo in elkander grijpen dat de gezamentlijk uitgeoefende kracht tot een maximum gebragt wordt. Ten einde dit doel te bereiken moet de Organisatie van ieder der onderdeelen van het leger aan dezelfde voorwaarde voldoen.

Zoo als we reeds meermalen opmerkten draagt de oorlog in Indië het karakter van den Kleinen Oorlog en zal die dus door betrekkelijk kleine afdeelingen gevoerd worden.

De Organisatie van het Indische leger moet dus zoodanig zijn dat de verschillende korpsen waarvan de deelen op grooteren of kleineren afstand krijg voeren niet in *te groot* zijn, omdat dan het kommando daardoor zeer moeijelijk, zoo niet onmogelijk wordt, hetgeen noodzakelijk het krachtig optreden in den weg zou staan. Ten einde dat krachtig optreden nog meer te verzekeren moet ieder deel dat zelfstandig zal moeten handelen, *sterk genoeg* zijn om dat te kunnen doen. Ten slotte moet bij het uitbreken van den oorlog geen tijd verloren gaan met verplaatsingen van troepen, die bij een andere regeling onnoodig zouden zijn, omdat men dan gevaar loopt, op *een gegeven oogenblik niet het grootst mogelijke getal troepen op één punt vereenigd te hebben.*

Wanneer we de Organisatie van onze Infanterie aan de bovenstaande eischen toetsen, dan komen we tot de overtuiging dat van de aanwezige middelen niet op doeltreffende wijze is gebruik gemaakt, en dat met een kleine wijziging daarin onze Infanterie meer innerlijke kracht kan verkrijgen, zonder dat daarvoor veel meer gelden beschikbaar gesteld behoeven te worden.

Onze Veldbataillons tellen 6 kompagniën, waarvan de sterkte op voet van vrede 120 op voet van oorlog 150 man bedraagt. Naar onze meening is met het oog op het bovengezegde dat aantal kompagniën te sterk, terwijl daarentegen de kompagniën op zich zelve te zwak zijn, daar door ziekte of andere oorzaken altijd een incompleet bestaat; waaruit volgt dat onze kompagniën bij de tegenwoordige formatie zeer zelden meer

PERPUSTAKAAN NASIONAL

dan 100 strijders onder de wapenen brengen en wanneer eene kompagnie op expeditie gaat, die altijd versterkt moet worden door overplaatsing van manschappen van andere kompagniën ten einde eene voldoende sterkte te verkrijgen; bepaaldelijk zal dit op de betrokken kompagniën nadeelig werken.

In geval van oorlog met een Europeschen vijand, zal het daarbij moeijelijk vallen het benoodigd aantal manschappen te verkrijgen om de kompagniën tot 150 man aan te vullen, wanneer men de schutterijen en inlandsche hulpbenden, niet in het leger indeelt maar op zich zelve laat handelen; die aanvulling zal echter met het oog op de grootere verliezen hoogst noodzakelijk zijn.

De Garnizoensbataillons zijn, kleine op de hoofdplaatsen geconcentreerde gedeelten uitgezonderd, grootendeels over verschillende posten derwijze versnipperd dat er tusschen de deelen volstrekt geen anderen band bestaat, dan dat zij een zelfde Chef hebben hetgeen op de strijdvaardigheid van die korpsen een zeer nadeelige uitwerking moet hebben, daar het juist het onderlinge verband en de zamenwerking zijn, die de kracht van een leger uitmaken. Er zijn nog vele voorstanders van posten en wij moeten hun toegeven dat vooral in pas onderworpen landen het postenstelsel moeijelijk door eenig ander kan vervangen worden, maar men moet hierbij wel in het oog houden dat van 50 man, eene sterkte die op de meeste posten niet te boven gegaan wordt, al niet veel meer dan een 25-tal gemist kunnen worden, en dat bij ernstige rustverstoringen dit getal vrij gering is om krachtig te kunnen optreden. Tegen een Europeschen vijand zijn deze posten van niet de minste waarde. We komen dus tot het besluit dat de posten voor een gedeelte slechts denkbeeldig nut hebben, en dat waar zulks mogelijk is, onder anderen op Java ten spoedigste tot eene opheffing der posten moet worden overgegaan, te meer daar niet alleen het leger daar groote nadeelen van ondervindt maar ook groote kosten daaraan verbonden zijn.

De indeeling der troepen op Java waaraan, naast hunne

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

bestemming om ernstige ongeregeldheden op de buitenbezittingen te dempen, de schoone taak is opgedragen om dat eiland tegen vreemd geweld, het koste wat het wil, te verdedigen, moet niet gebaseerd zijn op versterkingen, die van de buitenposten moeten komen; de oorlogen breken tegenwoordig zoo snel uit, dat er naar alle waarschijnlijkheid geen tijd beschikbaar zal zijn deze troepen behoorlijk bij de korpsen in te deelen, aangenomen dat zij nog op Java kunnen aankomen vóór dat dit door de vijandelijke oorlogsvloot geheel van alle gemeenschap met de Buitenbezittingen is afgesloten.

Ditzelfde beginsel moet in hoofdzaak overal worden toegepast, de indeeling der troepen op de Buitenbezittingen moet van dien aard zijn, dat zij des noods in voorkomende gevallen geheel op zichzelve kunnen ageren.

Het concentreeren van onze magt op de voornaamste punten moet, zoowel op Java als op de Buitenbezittingen, het hoofdbeginsel zijn waarop de Organisatie rust; goede communicatiewegen moeten het mogelijk maken, op alle plaatsen, waar zulks noodig mogt zijn, met kracht, verrassend en snel op te treden.

Gaarne zouden wij al deze punten uitvoerig bespreken en trachten aan te geven hoe de Garnizoensbataillons op de verschillende posten het best georganiseerd behooren te worden; onbekendheid met plaatselijke omstandigheden en met de sterkte der verschillende detachementen beletten ons zulks, zoodat we slechts enkele hoofddenkbeelden kunnen bespreken (*).

Wanneer daaraan niet te groote geldelijke bezwaren verbonden waren zou het zeker 't verkieselijkst zijn al de korpsen van het leger dezelfde formatie te geven, en deze beurtelings of op Java of op de Buitenbezittingen in garnizoen te leggen, door de groote kosten, die aan het vervoer verbonden zouden zijn, is echter een dergelijke regeling onmogelijk en zal dus het onderscheid tusschen Veld- en Garni-

(*) De officiele bronnen, waaruit we de gegevens hiertoe zouden kunnen putten, behooren, volgens ingewonnen berigten, tot het geheim archief en zijn dus voor ons niet te verkrijgen.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

zoensbataillons blijven bestaan, in de formatie van beiden moet echter zoo weinig verschil zijn als eenigzins mogelijk is. Op Java behoeft daarin volstrekt geen verschil bestaan, het daar nog bestaande Garnizoensbataillon en de beide Garnizoenskompagniën kunnen naar onze meening worden opgeheven en de aanwezige legermagt geheel in Veldbataillons ingedeeld worden. Java toch is geheel in ons bezit, zoodat er slechts eene goed georganiseerde ijverige politie noodig is, om tijdig van voorgenomen ongeregeldheden onderrigt te worden, terwijl binnen vrij korten tijd op alle punten de noodige troepen kunnen geconcentreerd worden, Mogt het niettemin noodig worden gedurende eenigen tijd ergens bezetting te leggen, om de bevolking in het oog te houden, dan zal het daartoe beurtelings detacheren van één of meer kompagniën van een der Veldbataillons zeker niet geheel zonder nut voor die troepen zijn.

Wanneer we de op Java aanwezige Infanterie op eene sterkte van ongeveer 10780 man stellen, dan kunnen we die indeelen in 18 bataillons van 4 kompagniën ieder ter sterkte van 150 manschappen, welke sterkte bij den aanval van een Europeschen vijand zoo mogelijk op 200 man moet gebragt worden. Deze bataillons moeten geheel in verband met het aangenomen verdedigingsstelsel over Java verdeeld worden, terwijl de Chefs geheel op de hoogte moeten zijn van de rol die hunne korpsen daarbij moeten vervullen. Thans heerscht op dat punt nog altijd te veel geheimzinnigheid, en zullen op het oogenblik dat we de zekerheid erlangen van den voorgenomen aanval, tal van orders den opmarsch der kolonnes moeten regelen waardoor zeker de orde niet bevorderd zal worden, en waarvan men de nadeelen zal ondervinden wanneer het waarschijnlijk reeds te laat zal zijn om te herstellen wat bedorven is. Alles moet *te voren* geregeld zijn, ieder Bataillons-Kommandant moet gelegenheid hebben het terrein te kunnen bestuderen, waarop hij handelend zal moeten optreden. Er vallen in den korten tijd die ons ter voorbereiding zal gelaten zijn zoovele zaken te rege-

PERPUSTAKAAN NASIONAL

len, als: de aanvoer van levensmiddelen en munitiën, het wapenen van versterkte punten en ongeregelde troepen, het stellen van inundatiën, het daarstellen van magazijnen en hospitalen binnenslands, enz. enz. dat er waarlijk geen tijd meer kan overschieten, om dan nog de noodige instructiën zamen te stellen tot het doen opmarscheren en concentreren van troepen, uitvoerig genoeg om een waarborg te hebben dat de Korps-Kommandanten volkomen begrijpen wat zij te doen hebben; want uit den aard van den oorlog die wij te voeren zullen hebben, volgt dat de Korps-Kommandanten geheel zelfstandig optreden en niettemin in verband met elkander zullen moeten handelen en dat een ieder dus wel goed op de hoogte van het geheel mag zijn. Welk stelsel men ook voor de verdediging van Java aanneme, geen goed resultaat is te wachten wanneer de Chefs der zelfstandige onderdeelen, daarmede niet volkomen tot zelfs in kleine bijzonderheden bekend zijn. Aangenomen echter dat de bovenbedoelde instructiën bestaan, dan zullen zij toch weinig nut hebben, wanneer de betrokken personen daaromtrent onwetend zijn.

Welke voordeelen zal nu de bovenbedoelde indeeling in 18 Veldbataillons opleveren? in de eerste plaats zal die niet meer geld kosten dan de tegenwoordige, daar het aantal Kapiteins en Luitenants vermindert, terwijl de kosten, thans nog voor het onderhoud der verschillende posten benoodigd, tevens vervallen. Daardoor zouden gelden beschikbaar worden voor de zoo hoog noodige vermeerdering van het Kader, en de uitbreiding van het militair Onderwijs.

Een tweede in onze oogen nog belangrijker voordeel zal gelegen zijn in de meerdere innerlijke waarde die het veldleger zal verkrijgen, doordien het aantal zelfstandige onderdeelen waarover onmiddelijk beschikt kan worden vermeerdert, terwijl ieder van die onderdeelen, op zich zelve krachtiger kan optreden. Wij gelooven stellig dat een viertal bataillons georganiseerd volgens de aangegeven denkbeelden meer gewigt in de schaal zullen leggen dan 3 volgens de bestaande

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

bepalingen ingedeeld, terwijl het aantal manschappen niet veel in sterkte verschilt, ja zelfs wij zouden, indien we met één bataillon moesten uitrukken tegen een goed bewapenden vijand, en we de keus hadden, niet wijfelen, maar daartoe onmiddelijk er een kiezen, op de aangegeven wijze georganiseerd, omdat de onderdeelen sterk genoeg zijn om eenige verliezen te kunnen leiden zonder daarbij voor het zelfstandig optreden al te zeer te verzwakken en omdat het geheel veel beter te overzien en in de hand te houden is. Tot vermeerdering van de waarde der troepen zal een andere verhouding tusschen de verschillende landaarden ook zeer veel kunnen bijdragen, hierop komen we bij het meer in detail beschouwen van de indeeling der Korpsen straks terug.

Behalve de opgenoemde voordeelen zal de aangegeven reorganisatie ook een betere verhouding daarstellen tusschen Hoofd- en Subalterne Officieren, zoodat op die wijze de toestand van den Infanterie-Officier zal ophouden ongunstig bij die van de Officieren van eenige andere Wapens af te steken; de wanverhouding die in den laatsten tijd hierin heeft bestaan, heeft verre van opwekkend op de Officieren van ons Wapen gewerkt.

Bij de formatie der Garnizoensbataillons zal men zich in de meeste gevallen niet aan een bepaald aantal kompagniën kunnen houden, daar ieder oogenblik eene uitbreiding noodzakelijk kan worden. Van alle Garnizoensbataillons komt ons dat van Palembang in de bovenlanden als het doelmatigst georganiseerd voor, de troepen op ieder van de posten, vormen zelfstandige kompagniën; wanneer het b. v noodig wordt om alle troepen op eene plaats te concentreren, dan behoeft er geen tijd met nadere indeeling verloren te gaan, daar de kompagniën reeds gevormd zijn. Dit stelsel moet naar wij meenen zoo mogelijk overal worden toegepast. Tot nadere verklaring van onze bedoeling achten we een voorbeeld niet ondienstig en kiezen daartoe Banka, een eiland, dat voor een Europeschen vijand, als steunpunt op zijn operatiebazis van veel

belang kan zijn, en dat dien ten gevolge aan een aanval kan bloot staan. Het spreekt van zelve dat Muntok, de hoofdplaats, het doel van een dergelijken aanval zal zijn en dat de bezettingen van alle overige posten ten spoedigste zich aldaar zullen moeten concentreren, om, al is het dan niet mogelijk den aanval der overmagt af te slaan, de verdediging tot het uiterste te rekken, en daardoor de eer onzer vlag te redden; wat zal echter in zulk een geval gebeuren, de detachementen zullen na achterlating van een kleinen post tot bewaking der bentings naar Muntok marscheren, maar daar aangekomen nog geheel en al in kompagniën ingedeeld moeten worden, terwijl manschappen en Officieren elkander niet kennen en de geoefendheid veel te wenschen zal overlaten. Het tijdverlies, dat daardoor ontstaat, kan en moet naar onze meening voorkomen worden door de troepen op de posten steeds uit onderdeelen, pelotons of sectiën, van eene kompagnie te doen bestaan, zoodanig dat b. v. de posten Jeboes, Blinjoe en Soengeliat te zamen eene kompagnie vormen Batoeroesak en Pankal Pinang, een tweede enz. De sterkte dier kompagniën zou niet altijd gelijk kunnen zijn, maar zulks is ook niet volstrekt noodzakelijk, mits bij het concentreren ieder postkommandant weet tot welke kompagnie hij behoort en welk deel der verdediging aan die afdeeling is opgedragen. Verder zouden we de bezettingen dier posten na verloop van een à een-en-een half jaar in hun geheel wenschen te doen vervangen, opdat de kompagniën beurtelings geheel ter hoofdplaats aanwezig kunnen zijn, hetgeen op de Oefening zeer nuttig zou werken. Eenige meerdere kosten zullen daarmede misschien gepaard gaan, maar we moeten hier opmerken dat we van het beginsel uitgingen, het aantal posten tot een minimum te brengen en de overblijvenden zoo sterk te maken, dat er mogelijkheid besta tot krachtig optreden, en dat het verminderen der posten een groote bezuiniging zal zijn. Hoewel wij er slechts zeer oppervlakkig mede bekend zijn, gelooven wij dat ook op de Buitenbezittingen bij een naauwkeurige zifting wel enkele pos-

ten zouden ingetrokken kunnen worden, zonder dat het behoud van ons gezag daardoor in de waagschaal zou gesteld worden.

Het door ons aangegeven denkbeeld kan natuurlijk niet overal worden toegepast, zooals onder anderen op Celebes en in de Molukken, omdat de detachementen daar óf te ver uit elkander, óf op verschillende eilanden liggen; omtrent de plaatsen die niet zoo ver uit elkander gelegen zijn of de posten die op een eiland liggen, is echter het bovenstaande van toepassing evenals op de Westkust van Sumatra, Banka en Borneo waar zulks mogelijk en naar onze meening ook nuttig zou zijn. Op de Westkust van Sumatra zouden we geheel en al het stelsel willen gevolgd zien, dat door ons voor Java is aangegeven, waardoor de troepen aldaar een vijtal Veldbataillons zouden vormen, die beurtelings verdeeld in detachementen voor de noodzakelijk te bezetten posten behoorden gebezigd te worden. Op die wijze zal men dan in staat zijn, bij een Europeschen aanval, die uithoofde van de belangrijkheid van deze bezitting zeer denkbaar is, den vijand het grootst mogelijk aantal troepen tegenover te stellen.

Hiermede sluiten we onze beschouwingen over de formatie der troepen op de Buitenposten, en willen eenige meerdere bijzonderheden bespreken van de formatie der Veldbataillons.

Deze bataillons worden gekommandeerd door een Majoor, waarom tegenwoordig enkele bataillons het voorregt hebben door een Luitenant-Kolonel gekommandeerd te worden is ons niet regt duidelijk; zij zijn de aangewezen personen voor het bevel der verschillende garnizoenen, die meer dan één bataillon sterk zijn.

Het aantal Officieren der vier kompagniën zullen we behalve een Kapitein op drie stellen, daar tengevolge van ziekten en overplaatsingen, toch doorgaans slechts twee present zijn en met minder dan twee officieren per kompagnie kan men het toch slecht doen. Behalve deze 17 Officieren behooren nog een tweetal bij het bataillon, die den Staf daarvan vormen, de Luitenant-Adjudant en de Luitenant-Kwartiermeester.

Deze beide Officieren zouden wij een eenigzins anderen werkkring geven dan tegenwoordig. De Adjudant, is niet meer Adjudant van het Korps, maar van den chef en moet een Officier zijn, die zijn opleiding genoten heeft aan de op te rigten Stafschool, en in staat is den Chef met raad en daad bij te staan en voor te lichten in punten, die deze moeijelijk zelve kan nagaan. Hij moet voor het korps zijn wat de Generale Staf voor het leger is, en derhalve volkomen, op de hoogte zijn van alle militaire wetenschappen, en bestaande voorschriften; bij Oefeningen is hij het die den Chef behulpzaam is in het overbrengen der dispositiën en die moet nagaan of deze behoorlijk begrepen zijn; hij moet al de eigenschappen van een goed Staf-Officier bezitten en door geene andere werkzaamheden verhinderd worden zijn betrekking naar behooren te vervullen. Zooals we reeds opmerkten is het onderwijs van het Kader niet meer aan hem opgedragen daar de Onderofficieren practisch gevormd worden door de Kompagies-Kommandanten en hunne theoretische opleiding op de Garnizoensschool ontvangen.

Van het onderwijs der recruten is geen sprake, omdat naar ons gevoelen de recruten niet bij de bataillons behooren te worden ingedeeld, maar vereenigd moeten worden in Depots, gelegerd in het binnenland van Java, op gezonde plaatsen, ten einde niet in de noodzakelijkheid te zijn, deze daarheen over te brengen bij een aanval van buiten, en het gewennen aan de voeding en leefwijze van den soldaat en de invloeden van het klimaat gemakkelijker te maken, waardoor de gezondheidstoestand zeker verbeteren zal. Een tweetal van deze Depot's komt ons voldoende voor een te Buitenzorg (*) of iets hooger, zamengesteld uit twee kompagniën, de eene bestemd tot opname van de uit Europa komende Suppletietroepen, en de tweede gevormd uit de, voor de Buitenbezittingen bestemde, aangeworven Javanen. Het tweede Depot bestemd om de Boeginesche, Maduresche,

(*) Wegens de nabijheid van Batavia het meest geschikte punt van het Eiland.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Afrikaansche en Ambonesche recruten tot aanvulling der troepen op Java op te nemen zouden we ergens in Midden-Java een standplaats aanwijzen, om op die wijze het gemakkelijkst naar alle plaatsen versterkkingen te kunnen zenden. Dit Depot zouden we in drie kompagniën afdeelen een voor de Ambonezen en Afrikanen, eene voor de Madurezen en eene voor de Boeginezen, omdat deze beide landaarden moeijelijk in eene kompagnie vereenigd kunnen worden.

Een Hoofdofficier en een drietal Officieren per kompagnie, de Kapitein medegerekend, komen ons voldoende voor; een Adjudant kan hier gemist worden, doch een Officier der Administratie moet daarbij ingedeeld zijn.

Bij deze Depot's blijven de recruten minsten 9 en hoogstens 12 maanden, worden daar tot goede soldaten *gevormd*, en leeren de dienst in al hare bijzenderheden, voor zoo ver namelijk die in het garnizoen gedaan wordt, en de elementaire exercitiën. Alle afrigting moet daarbij vermeden worden. Zedelijk moet men trachten den man tot een goed soldaat te maken, door dikwerf met hem te spreken en hem zijne pligten onder het oog te brengen; goede voorbeelden en het wijzen op de gevolgen daarvan zullen veel invloed uitoefenen. De Officieren en Onderofficieren daarbij ingedeeld moeten bijzonder goed met het volkskarakter bekend zijn en veel invloed op hunne minderen hebben, door grondige kennis der talen en zedelijk overwigt.

Geen andere troepen behooren met deze Depots garnizoen te houden om daardoor voor de nadeelige invloeden van slechte voorbeelden gevrijwaard te zijn; slechte voorbeelden toch hebben dikwijls menschen met den schoonsten aanleg, onherroepelijk doen verloren gaan. De oprigting dezer Depots zou een allergunstigsten invloed op het leger kunnen uitoefenen, daar de kompagniën zoodoende aangevuld zullen worden met grootendeels reeds gevormde soldaten, zoodat de Kompagnies-Kommandanten geen kostbaren tijd meer zullen moeten besteden om den soldaat te leeren gehoorzamen, zijn kleeding in orde te houden, of zijn dienst behoorlijk te doen; de theo-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

riën zullen daardoor grootendeels kunnen vervallen, deze behooren bij de Depots gehouden te worden, terwijl de Kompagnies-Kommandanten voortbouwende op de gelegde grondslagen, orde en tucht handhavende al hunne zorgen moeten besteden aan de practische Oefeningen voor de dienst te velde.

De kompagniën zullen daardoor ten allen tijde bestaan uit flinke aan het soldatenleven gewende manschappen en beter in staat zijn dan nu, om op ieder oogenblik op te rukken. Eindelijk zullen de ongelukkige amphybiën, de recruten-bataillons ophouden te bestaan, waar de nieuwelingen bij aankomst dadelijk in handen vallen van in allerlei slechte zaken geroutineerde kameraden, die er veelal op uit zijn hen af te zetten en op denzelfden weg te brengen waarop zij zelve zijn, terwijl ten slotte die bataillons zelve door de altijddurende mutatiën en het drukke geschrijf van overgangs- en andere staten langzamerhand geheel uit elkander worden gerukt en totaal onbruikbaar te velde worden, omdat er bij al die werkzaamheden geen tijd overschiet zich veel met andere zaken bezig te houden, waardoor dus noodwendig krijgstucht en geoefendheid bijzonder lijden.

De Officier der Administratie bij de korpsen voert de Administratie en wordt daarin bijgestaan door vier Sergeant-Majoors der Administratie, die op zijn bureau werken en ieder de boeken aanhouden der kompagniën waartoe zij behooren; verder staan, onder zijn toezigt het algemeen Vivres-magazijn, het Kleeding-magazijn en de Rustkamer van het korps, in welke laatste tevens eenige remonte-stukken en voldoende munitie worden opbewaard. De magazijnmeester is een Adjudant-onderofficier der Administratie, benoemd uit de daartoe bijzonder geschikte Sergeant-Majoors der Administratie, die de magazijnsboeken aanhoudt; de inname en uitgifte van goederen geschiedt in tegenwoordigheid van de Officieren der week van de betrokken kompagniën.

Dat deze regeling eene belangrijke vereenvoudiging is, zal wel geen betoog behoeven, bij de kompagnie zullen minder

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

boeken moeten aangehouden worden, alleen de contrôle, het strafboek en het dagelijksch rapport, alle overige boeken hooren te huis bij den Kwartiermeester, die iedere zes dagen zorgt dat de kompagniën het benoodigde geld krijgen ten einde de soldij uit te betalen, terwijl de Kapitein, wanneer de teg nwoordig bij de kompagnie aangehouden contrôle eenigzins gewijzigd wordt, zeer goed den Kwartiermeester kan controleren, hetgeen een betere verhouding zal daarstellen dan thans. Wij heffen de kompagnies-magazijnen op en vereenigen die omdat daardoor alweder de administratie der kompagniën vermindert en dus de Officieren zich des te meer aan hunne manschappen kunnen laten gelegen liggen; daarbij is het in het belang der magazijnen zelve, die op deze wijze beter in orde zullen gehouden worden dan thans door ongeschikte of luie fouriers. Eindelijk behoort ook ieder bataillon eenige remonte-, verwissel-, kazernering- en kleedingstukken in voorraad te hebben, opdat wanneer in 't een of ander artikel onmiddelijk voorzien moet worden, geen tijd verloren ga met allerlei geschrijf. De Adjudant-Onderofficier magazijnmeester moet echter hulp hebben, daartoe zouden we per kompagnie een à twee magazijnsknechts bestemmen, die dezelfde functiën blijven verrigten als thans, en met den Fourier belast zijn met de inname en uitgifte der reparatiën en het fourageren voor de kompagniën, onder toezigt van de Officieren der week.

Het werk van den Administrataur wordt niet zwaarder dan tegenwoordig maar men verkrijgt het groote voordeel, dat niet meer dubbel werk gedaan wordt, waar men met enkel volstaan kan. (*)

Behalve de Adjudant-Onderofficier der Administratie zijn bij het bataillon twee Adjudanten-Onderofficier der Politie ingedeeld wier functiën overeenkomen, met die van de tegenwoordige titularissen. Een van hen is kommandant van den Kleinen Staf, bestaande uit den Sergeant-hoornblazer, 2 Korporaals-tamboer, den Sergeant-kleedermaker en den Sergeant-schoenmaker, ieder met een tweetal Korporaals en per kom-

(*) Zie verder: V. d' Administratie.

pagnie en een 4 à 6-tal soldaten. als werkers, bestemd tot het vervaardigen en herstellen van de kleeding, en den Sergeant-Schermmeester. (*)

Verder behooren bij den Kleinen Staf nog gevoegd te worden een Sergeant-schrijver benevens een tweetal ordonnancen voor het bataillons-bureau; het schrijfwerk op dat bureau moet tot een minimum gebragt worden, weshalve wij meerdere schrijvers onnoodig achten te meer daar aan den Adjudant nu eenig werk ontnomen is en hij dus tijd beschikbaar heeft om de belangrijkste stukken zelve af te werken. De administratie van dezen Kleinen Staf even als van de Tweede Klasse van Discipline en van de Muziek, wordt insgelijks op het bureau van den Kwartiermeester door de vier Sergeant-Majoors beurtelings bijgehouden.

Deze Tweede Klasse, die zooals we reeds in ons eerste hoofdstuk zeiden bij de bataillons wordt gevoegd, staat onder bevel van een Officier, terwijl een viertal zeer geschikte Onder-Officieren, twee Europesche en twee Inlandsche en even zooveel Korporaals daarbij ingedeeld zijn; op de posten wordt de 2e Klasse daar geplaatst waar de Staf van het korps ligt. Wenschelijk was het dat de Muzijkkorpsen bij de bataillons ook officieel erkend werden, en niet langer bleven verkeeren in den halfslachtigen toestand van thans.

Bij de kompagniën sterk 150 soldaten zouden we indeelen, de reeds genoemde Sergeant-Majoor der Politie wiens werkkring reeds in zijn titel ligt opgesloten terwijl aan hem tevens is opgedragen het aanhouden van de contrôle, het strafboek en de orderboeken, waarbij de Fourier hem behulpzaam is; verder, de reeds genoemde Sergeant-Majoor der Administratie, die iedere vijf dagen in de kompagnie verschijnt om de soldij uit te betalen; 7 Sergeanten, bij de Ambonesche, Afrikaansche, Boeginesche, Maduresche en Javaansche kompagnien, 5 van dien landaard en 2 Europesche, wanneer men de vorming inrigt zooals wij voorstelden dan kan zulks geen bezwaar opleveren, daar alsdan deze Onderofficieren even bruik-

(*) Zie nader: V. b. Kleeding.

PERPUSTAKAAN NASIONAL

pagniën der Veldbataillons. Voor de 1e Klasse der Garnizoensschool die ook bij de Depôts behoort te worden opgerigt, moet het benoodigd getal onderwijzers aanwezig zijn.

De Subsistenten-kaders op Java zouden we tot een tweetal kunnen beperken te Batavia en te Soerabaija, tot opname van doortrekkende, aangenomen of gegageerde militairen van de wester of ooster helft van den Archipel. We zouden daarbij indeelen 2 Luitenants, 1 Sergeant-Majoor, 2 Europesche Sergeanten, 2 Europesche en 2 Inlandsche Korporaals benevens 2 tamboers.

Omtrent de zamenstelling der korpsen met het oog op de verschillende landaarden, deelen we geheel en al het gevoelen van den Heer Van Der Kruk. (*) Ook wij zijn van meening dat in het belang van het leger het aantal Europesche, en wel Nederlandsche militairen moet vermeerderd worden, terwijl de korpsen op Java zoo mogelijk geheel uit Ambonesche, Afrikaansche, Maduresche en Boeginesche vrijwilligers moeten aangevuld worden. Het versterken van het Europesche element zal echter niet zonder belangrijke kosten verkregen worden, zoodat wij wanhoopen of zulks in den eersten tijd gebeuren zal. Mogt dit laatste het geval zijn, dan zouden we het niettemin zeer nuttig oordeelen dat in de drie grootste garnizoenen der drie Militaire Afdeelingen op Java en ter Westkust van Sumatra, als kern een geheel uit Europeanen zamengesteld bataillon werd daargesteld. De overige bataillons zouden dan zamengesteld moeten worden uit eene Europesche, een Maduresche, een Boeginesche en eene Ambonesche kompagnie. De Afrikanen zouden we in plaats van de Ambonesche kompagniën voegen bij de bataillons in of in de nabijheid der Vorstenlanden. Vooral gelooven wij dat eene versterking van het Boeginesche element niet nadeelig zou werken. De Boeginees staat bekend als een flink veldsoldaat en we gelooven dat bij een strenge en regtvaardige behandeling hij een even goed garnizoenssoldaat kan worden.

De Maleijer heeft over het algemeen weinig neiging voor

(*) Uitgedrukt in zijne Brochure: De toestand van het Indische Leger, enz.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

de militaire dienst doch ons komt het voor, dat ook met de werving op Sumatra een proef kon genomen worden, welligt zou het goede resultaten opleveren.

Het voltallig houden zal altijd een moeijelijke zaak blijven, groote handgelden zullen ons geen betere sujetten leveren, het eenige middel is, het leger een goeden naam te bezorgen bij den Inlander, door den gegageerden soldaat een onbekommerd bestaan te verschaffen; de gagementen moeten daartoe zoo hoog opgevoerd worden als mogelijk is; terwijl gegageerden, die daartoe geschikt zijn, bij openvallende gouvernementsbetrekkingen de voorkeur moeten verdienen boven anderen, omdat zij aan orde gewend en in vele opzigten meer ontwikkeld zijn. Een enkele betrekking waarin sommigen zeer goed kunnen voldoen hebben wij reeds aangegeven, zoo zullen er wel meer zijn, waar geschikte personen zeer goed gebruikt kunnen worden.

Reengagementen van oppassende Militairen moeten aangemoedigd worden, door de verhoogde soldij te vermeerderen zoodat door langdurige dienst, de materiële toestand van den soldaat verbeterd. Slechte sujetten, moeten nimmer tot een reengagement worden toegelaten, zij hebben als ouderen een grooten invloed, die dikwijls zeer nadeelig kan werken op den geest onder de soldaten.

Door de oprigting van eene zoogenoemde Instructie-Kompagnie voor Inlanders, op denzelfden voet ingerigt als het Instructie-Bataillon te Kampen, tot opname van zoons van min of meer bemiddelde Javanen, Madurezen of andere Inlanders om hen op te leiden tot geschikte Korporaals en Onderofficieren zou men misschien door lengte van tijd Kader van beter gehalte verkrijgen; in allen gevalle zou de proef kunnen genomen worden.

Over het geheel gelooven wij dat de Infanterie op deze wijze gereorganiseerd bepaaldelijk in kracht zou winnen terwijl de meerdere kosten zeer gering zullen zijn, het aantal Officieren vermindert, terwijl de vermeerdering van het Kader daartegen ten naastebij opweegt; de vergelijking van de

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

beide volgende tabellen, die alleen betrekking hebben op de troepen aanwezig op Java, en waarvan de eerste niet uit officiëele bronnen is geput maar geheel naar gissing is opgemaakt, zal dit doen uitkomen, wanneer men in het oog houdt, dat de posten allen worden ingetrokken.

Tabel *a*. Volgens de bestaande formatie:

a.

Korpsen.	Hoofd-Officieren.	Kapiteins.	Luitenants.	Adj.-Onderoffic.	Sergeant.-Majoors.		Sergeanten.		Korporaals.	
					Europ.	Inlanders.	Europ.	Inlanders.	Europ.	Inlanders.
Veldbataillons	14	84	266	28	84	—	336	184	344	184
Garnizoensbataillon	1	2	10	2	2	—	12*	12*	12*	12*
Garnizoenskompagniën	—	2	10	—	2	—	8*	8*	8*	8*
Subsistenten-kaders	—	3	14	—	3	—	20	20	20	20
Totaal	15	91	300	30	91	—	376	224	384	224

De getallen met een sterretje geteekend zullen hoogstwaarschijnlijk grooter moeten zijn, de sterkte der posten is ons niet bekend.

Tabel *b*. Volgens ons voorstel:

b.

Korpsen.	Hoofd-Officieren.	Kapiteins.	Luitenants.	Adj.-Onderoffic.	Sergeant.-Majoors.		Sergeanten.		Korporaals.	
					Europ.	Inlanders.	Europ.	Inlanders.	Europ.	Inlanders.
Veldbataillons	18	72	252	54	144	—	315	261	305	486
Depots	2	5	10	5	7	12	15	20	10	40
Subsistenten-kaders	—	—	4	—	2	—	4	4	4	4
Scholen	—	3	16	—	—	—	20	20	—	—
Totaal	20	80	282	59	153	12	354	305	320	530

In plaats van het Strafdetachement te Klatten, dat bij eene inrigting van de Tweede Klasse van Discipline als door ons werd aangegeven onnoodig wordt, treedt de Instructie-Kompagnie voor Inlanders, weshalve deze beide korpsen niet in de bovengeplaatste tabellen zijn opgenomen.

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

Er doet zich hier het bezwaar voor, dat het verminderd aantal Officieren, werd ooit een dergelijke reorganisatie ingevoerd, een stremming in de promotie zou doen ontstaan voor die jongelieden die voor Officier werden opgeleid. Wanneer men echter in aanmerking neemt, dat een dergelijke reorganisatie gepaard moet gaan met de oprigting van een Generalen Staf en dat de gelijktijdige invoering van hoogergestelde eischen voor de Onderofficieren, opgeleid aan de Militaire School ook aan die inrigting eenigen stilstand veroorzaken zou, dan blijkt het dat dit bezwaar geheel vervalt.

Hiermede eindigen wij onze opmerkingen over de Organisatie; mogten we het een of ander afkeuren, wij hebben getracht een denkbeeld te geven van eene andere in onze oogen betere regeling daarvan.

20 Mei 1871.

V. Wapening, Kleeding, Verpleging, Administratie en Dienstregeling.

Oorspronkelijk hadden wij geen plan deze punten te behandelen maar alleen datgene te bespreken wat in de eerste vier hoofdstukken vervat is, omdat Discipline, Oefening, Vorming van Kader en Organisatie vrij wat meer gewigt in de schaal leggen bij de beoordeeling van het gehalte van een leger dan Wapening, Kleeding, Verpleging, Administratie en Dienstregeling; toen we echter de zaak nader overwogen besloten we ook deze punten te bespreken, om daardoor van ons werk een geheel te maken.

a. *Wapening.* Weldra hopen wij zal de Infanterie met het aangenomen achterlaadgeweer bewapend worden, het is dus onnoodig verder in beschouwingen te treden of het aangenomen stelsel voldoen zal of niet. Jammer is het dat het stelsel Kuhn niet is aangenomen, naar onze meening zou dit toegepast op een geweer van klein kaliber een even doelmatig wapen opgeleverd hebben als het De Beaumont-geweer. De aanmaak dier geweren had wel niet in Indië kunnen

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

tegenovergestelde geval een vrij groot gewigt op die wijze kan gedragen worden zonder daar eenigen noemenswaardigen hinder van te hebben.

Het kapmes waarmede onze Infanterie gewapend is wordt algemeen als zeer bruikbaar geroemd, ons komt de convectie echter niet zeer stevig voor, terwijl bij het marscheren, het tegen het been slaan van de schede zeer hinderlijk is en reeds van verre gehoord kan worden. Mogten eenmaal Pionniers bij de kompagniën worden ingedeeld dan zou het kapmes dunkt ons voor de geweerdragenden kunnen vervallen hetgeen op marsch een groote verligting zou opleveren. Wil men echter het kapmes behouden dan moet de schoen korter worden en het model hebben van de bij de Vesting-artillerie gebruikte, hierdoor zal de schede minder bewegelijk zijn, en dus de knop niet aanhoudend tegen de binnenzijde van het regterbeen slaan.

De ingrediënten tot uiteennemen en schoonmaken van het geweer zouden we bergen in een klein lederen zakje aan de regterzijde, naast de van achteren gedragen patroontasch aan den gordel bevestigd.

De bewapening der Officieren laat zeer veel te wenschen over, de sabel heeft meer van speelgoed, dan van een oorlogswapen; daarbij is het geklikklak der moesketons reeds op zeer verren afstand te hooren, weshalve wij zouden voorstellen een sabel in te voeren van het model der kavalleriesabel no. 1, de schede echter met leder overtrokken, en voorzien van beugels tot bevestiging van de riemen van den gordel en van den haak met ketting, beide geheel ingerigt als die van den kavalleriekoppel, deze bevestiging is steviger en maakt minder geluid dan die met moesketons. Aan dezen gordel behoort bevestigd te zijn, een schoen tot opbergen van een revolver, van het model voorgesteld door den heer Berganzius, (*) aan de regter zijde naast gesp, (aan de regter zijde omdat men de sabel in de regterhand heb-

(*) In het werkje: Handleiding tot de kennis en het gebruik der Revolverspistolen.

PERPUSTAKAAN NASIONAL

bende, in het gevecht de revolver met de linker snel moet kunnen grijpen); links daarvan, een kleine patroontasch van het model, straks door ons aangegeven en eindelijk achter de sabel aan de linker zijde een etui tot berging van een veldkijker en afstandmeter (opdat, terwijl de sabel met de met de regterhand wordt vastgehouden, de linker zich maar even naar achteren zou behoeven te bewegen om deze voorwerpen te kunnen gebruiken). Deze zelfde bewapening met uitzondering van de beide laatste instrumenten zouden we insgelijks geven aan de Sergeant-Majoors en Adjudanten-Onderofficier.

De twaalf Pionniers per Kompagnie behooren voorzien te zijn van 12 patjols, het werktuig waarmede de Inlander het gemakkelijkst werkt, 4 schoppen, 4 bijlen en 4 pikhouweelen, de patjol wordt gedragen over den linker schouder, terwijl de andere voorwerpen voorzien van een riem, over den regter schouder en onder den arm doorgaande, zoodanig worden gedragen, dat met de regterhand de steel gesteund wordende, het loopen niet wordt bemoeijelijkt; verder zijn zij bewapend met het zaagmes aan een gordel van hetzelfde model als die der geweerdragenden, waaraan ook een tweetal gelijkvormige tasschen zijn aangebragt, gevuld met spijkers van verschillende grootte en eenig sterk bindtouw; op den regterheup eenigzins achterwaarts wordt een hamer, ook aan den gordel bevestigd, gedragen.

De manschappen der Tweede Klasse van Discipline, niet waardig om de wapenen te dragen, worden gebruikt tot dragen der munitiën, kookgereedschap en draagbaren voor gewonden (schiet hun aantal te kort dan moet daarin door koelies of kettinggangers voorzien worden), zij zijn daartoe twee aan twee voorzien van een pikolan en dragen insgelijks het kapmes om op het bivak aangekomen hout te kappen en andere onaangename werkzaamheden te verrigten,

Het spreekt van zelve dat bij de gewone dienst in het garnizoen niet alles gedragen wordt, één patroontasch, die aan de regterzijde, is dan voldoende, terwijl de Officier een

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

eleganter koppel, b. v. van het tegenwoordig bestaande model, en des noods ook een andere eenvoudiger sabel draagt. Bij de Oefeningen in de maanden Junij, Julij en Augustus en bij die gelegenheden wanneer de Bataillons-Kommandant zulks wil wordt met volle bepakking uitgerukt.

Het zou voor het behoud doelmatig zijn de overcompleete tasschen en kapmessen in gewone tijden in de bataillons rustkammers op te leggen, en deze niet aan den man in gebruik te geven.

b. *Kleeding.* Toen wij, bijna twee jaren geleden, in Indië aankwamen en onze soldaten voor het eerst zagen, konden we er niet over roemen dat hun kleeding zeer fraai was, langzamerhand zijn we daaraan echter gewend, maar toch komt bij elken vernieuwingstermijn de vraag bij ons op, waarom moeten toch de modellen voor de kleeding onzer soldaten zoo geweldig wanstaltig zijn? waartoe wordt daartoe zulk een bijzonder grove stoffage en onstandvastige kleur gebruikt? Want wanneer het zoo genoemde *blaauw kussensloopen katoen* eens is nat geweest dan is de verw verdwenen en moet de man, wil hij eenigzins netjes voor den dag komen, het uit eigen middelen laten verwen. Bij die vraag kwam tevens het feit ons in de gedachte dat de aannemers van de levering dier fraaije kleedingstukken, rijk werden, of bezig zijn het te worden. Het gevolg dat we hier noodwendig uit trekken is dat, óf de afgeleverde kleeding nimmer aan de gestelde voorwaarden voldaan heeft, óf dat de gestelde prijs te hoog is geweest.

Over het algemeen gelooven wij dat, tengevolge van weinige concurrentie in Indië het stelsel van levering bij aanbesteding niet in het belang is van hem die de aanbesteding doet, tenzij uiterst bevoegde personen een naauwkeurig onderzoek instellen en onverbiddelijk afkeuren wat niet aan de gestelde voorwaarden voldoet. Bevoegde personen zullen zeer moeijelijk te vinden zijn, en men heeft hier slechts enkele soms maar één enkele inschrijver, die, wetende dat men niet buiten hem kan, niet zal nalaten daar zijn voordeel mede te doen.

PERPUSTAKAAN NASIONAL

Terwijl nu de mogelijkheid bestaat dat een gedeelte der levering niet aan de voorwaarden voldoet, passen de kleedingstukken nimmer, wel zijn verschillende tailles aangenomen, maar de modellen daarvoor zijn zoo gekozen dat die voor de meesten onzer Inlanders te groot of te klein zijn. De tuniques zijn meerendeels aan de halzen te wijd en hebben mouwen zonder eenigen vorm. De pantalons zijn gewoonlijk ontzaggelijk wijd en lang, terwijl zij gemaakt schijnen, om met schouderbanden gedragen te worden, die echter niet verstrekt worden. De kapotjassen kunnen gewoonlijk wel twee Inlanders bevatten, en zijn bovendien in Indie zeer ondoelmatig, daar zij veel te warm zijn, men beloeft bij koel weder naauwelijks 200 à 300 passen te loopen, om geheel en al bezweet te zijn, op marsch en te velde zullen ze dus niet veel nut hebben. De kwartiermuts is warm en zwaar en belet de uitwaseming van het hoofd door de lederen voering. Werkbroek en boeseroen voor Inlanders, en hemd en onderbroek voor Europeanen, zijn zeer bruikbaar, de sokken zijn echter minder goed van kwaliteit; we zouden het niet kwaad vinden, wanneer de boeseroen en de werkbroek ook aan de Europeanen voor corveetenue werden verstrekt, deze laatsten zien er bij die gelegenheden in vuile hemden en onderbroeken gewoonlijk vrij onoogelijk uit. De schoenen der Europeanen zijn van eene soort leder dat niet bijzonder sterk is ten minste wij hebben hen dikwerf over veel reparatiën hooren klagen. De randsel eindelijk is zeer onpraktisch in dit klimaat, de druk van de riemen onder de armen, die de vrije ademhaling belet en de warmte en drukking op den rug zullen na eenigen tijd gemarcheerd te hebben, ondragelijk worden; het bewijs hiervan is, dat op de meeste expeditiën op marsch de randsel wordt te huis gelaten en dat wanneer zulks niet het geval is de man al het mogelijke doet om dat lastige voorwerp te verliezen of onbruikbaar te maken; daarbij komt nog dat de verstikte staat waarin het leder verkeert, door het langdurige verblijf in de magazijnen, de waterdigtheid zeer vermindert. Bij

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

zware regens of het doorwaden van rivieren, heeft dus de man op het bivak aangekomen geen drooge kleederen om aan te trekken, hetgeen voorzeker op de gezondheidstoestand niet voordeelig zal werken. De sprei, eetketel en veldflesch, hebben goede diensten gedaan te velde. De kleedingtasch meer bepaald bestemd tot opberging van het goed in het garnizoen is niet bijzonder groot, overigens bruikbaar.

De kleeding der Officieren is volstrekt niet naar het klimaat berekend, wel is het nu geoorloofd grein te dragen maar hoewel dit eene verbetering is, moeten wij toch bij vele gelegenheden in het laken gekleed zijn; grein is daarbij niet bijzonder sterk of kleurhoudend en niet zeer fraai; met de modellen is het 't zelfde geval als met de kleeding der minderen, wanneer we onze uniform geheel lieten maken volgens het voorschrift, voorzeker het voorkomen van de meesten onzer zou er niet bij winnen.

Begin met een nette kleeding in te voeren, en de zucht tot het dragen van buiten model kleeding zal verminderen, er mag immers wel eenige elegance en netheid in het kostuum van den militair zijn?

Onze troepen moeten zeer beweegbaar zijn uithoofde van het karakter van den oorlog, die zij te voeren hebben, zij moeten uitstekend kunnen marscheren. Weinig zaken bemoeijelijken het marcheren meer dan eene niet passende en ongemakkelijke kleeding, terwijl passende, juist om het ligchaam sluitende kleederen de beweegbaarheid zeer bevorderen. Er moet zoo min mogelijk kans bestaan om door loshangende of uitstekende deelen, bij het passeren van bedekt terrein te blijven haken of het een of ander te scheuren. De stoffage moet sterk, tegen weêr en wind bestand zijn, den man beschermen tegen de nadeelige invloeden van het klimaat en daarbij gemakkelijk kunnen schoon gemaakt worden.

Wij zijn op grond van het voorgaande groote voorstanders van het op den maat vervaardigen van alle kleedingstukken. De Intendance koopt de stoffage, die volgens de sterkte aan de korpsen verstrekt wordt, waar de bataillonskleedermakers

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

de kleedingstukken op den maat vervaardigen volgens de aangegeven modellen, die zoo netjes mogelijk behooren te zijn. De stof zou ook uitbesteed kunnen worden, daar hierbij minder gevaar bestaat voor slechte levering, omdat beter kan onderzocht worden of die aan de voorwaarden voldoet, dan wanneer de kleedingstukken reeds afgewerkt bij 1000 en 10000 tallen moeten gekeurd worden. Dit systeem heeft het bezwaar, dat de vervaardiging niet zoo vlug zal gaan dan thans, en dat men dus misschien toch genoodzaakt zal zijn tot het stelsel der tailles terug te keeren, maar in allen gevalle zouden wij de aanmaak bij de korpsen zelve wenschen te doen plaats hebben, er kan dan toezigt op gehouden worden, dat alles naar behooren geschied, terwijl stukken die niet passen vermaakt behooren te worden; kleederen die op het midden of om den hals te wijd, op den borst te naauw zijn of andere gebreken hebben, zijn zeer lastig; vooral is dit het geval met schoeisel, dat niet te naauwkeurig kan passen.

Naar onze meening zou de kleeding van den soldaat te velde uit de volgende stukken behooren te bestaan.

Een wollen hemd, van grijze kleur en sterke stof reikende tot ongeveer 1½ palm boven de knie, op de borst overelkander geslagen, voorzien van een dubbele rij niet al te kleine donker bruine beenen knoopen, des noods, bij wijze van sieraad voorzien van eenig rood of zwart galon. Dit hemd goed sluitend aan hals en polsen moet voorzien zijn van een neêrslaande kraag, waarop in de beide hoeken, in messing, het nummer van het bataillon is aangebragt. Op grond van het algemeen gevoelen der geneeskundigen hebben wij wol gekozen, het bevordert de uitwaseming van het ligchaam bij warmte en koude, zoowel bij droogte als vochtigheid. In den beginne is het dragen van wol wel minder aangenaam maar zeer spoedig gewent men aan het prikkelende gevoel. In de borst wordt de bekende verbanddriehoek geborgen, terwijl deze bij de Officieren, die geheel op dezelfde wijze als de soldaat uitgerust worden door schrijfgereedschap vervangen wordt.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Een pantalon van sterk grijs of geelgrijs linnen, eene stof ook wel bekend onder den naam, dril, op de heup gedragen, goed sluitende om het middel en van achteren voorzien van gesp met passant; hij mag niet te wijd zijn en moet vooral in het kruis juist passen, het model waarnaar de burgerpantalons tegenwoordig vervaardigd worden (*) komt ons het doelmatigst voor. Van onderen zouden we deze pantalon inrigten zooals zulks thans bij de bereden Artilleristen het geval is, om den man in de gelegenheid te stellen naar verkiezing souspieds te dragen, die insgelijbs verstrekt worden en niet gebruikt, opgeborgen worden in een der daartoe buiten op den pantalon, bij wijze van vestzakjes, aangebragte zakjes. Souspieds kunnen in modderig terrein soms zeer veel bijbrengen tot behoud der schoenen. De gewone zakken moeten niet op den naad aangebragt worden, wanneer de man daarin een of ander zwaar voorwerp, een pijp of tabaksdoos bergt, dan is zulks bij het marcheren, door het aanhoudend tegen het been slaan daarvan zeer hinderlijk. Ook hierbij zouden we de wijze toepassen die bij de burgerpantalons gevolgd wordt, daarbij zitten de zakken juist tegen den band aan en eenigzins naar voren waardoor men daar 't een of ander in kan doen zonder er eenigen hinder van te hebben.

Het schoeisel is een zeer moeijelijk punt. Een groot voordeel zou het zijn wanneer alle Europeanen ook op bloote voeten konden marscheren en de oefening daarin moest even geregeld plaats hebben als elke andere oefening. Intusschen, velen zullen daaraan niet gemakkelijk wennen, en op steenachtigen grond, waar zelfs de Inlander, van kindsbeen af gewoon blootsvoets te loopen, moeite heeft om voort te komen zal de Europeaan nimmer zonder voetbedekking kunnen marcheren. Schoenen en wel goed passende sterke schoenen moeten er zijn; wij zouden die vervaardigen van sterk dubbel genaaid linnen met dubbele zoolen, breede niet hooge hakken, en gevoerd met zeer dun buigzaam binnenleder. Europeesch of Inlandsch leder te gebruiken achten wij ondoelmatig; leder, van welke goede hoe-

(*) Demi-collan.

PERPUSTAKAAN NASIONAL

danigheid ook, is onbruikbaar wanneer het eens doornat is geweest; vooral de morgendauw heeft er een zeer nadeeligen invloed op, alleen bij groote warmte is het den volgenden morgen eenigzins droog maar dan zoo hard dat de schoen niet dan met moeite en pijn weder aangetrokken kan worden; de aanwending van vet heeft weinig resultaat. Met linnen is zulks een heel ander geval het zit gemakkelijk, is spoedig droog en sluit zich aan alle zijden om den voet, op steenachtigen 'grond bestaat er echter kans dat de voet bezeerd wordt, dit nadeel kan opgeheven worden door het linnen dubbel te nemen en het te voeren met binnenleder. Het model dier schoenen moet zijn zooals in Europa tegenwoordig gebruikelijk is en gemaakt zijn volgens het beloop van den voet, vierkante punt en sluitend op de vreeg. De sluiting met elastiek is niet te verkiezen maar een gesp met passant zou zeer doelmatig zijn.

Aan de Inlanders zouden we te velde sandalen verstrekken om naar verkiezing te dragen, niet zoodanige als op expeditie wel eens gebruikt zijn, maar zulke als wel door gegoede inlanders gedragen worden, bestaande uit een stevige dikke zool voorzien van een halve lederen voorschoen om den voet in te plaatsen. Wij gelooven dat menig soldaat na eenige uren over een gloeijenden steenachtigen grond gemarscheerd te hebben spoedig zijne sandalen zou gebruiken, oefening in het marscheren daarmede is echter onontbeerlijk.

Door velen wordt als een zeer nuttige beenkleeding de slobkous aanbevolen, terwijl anderen deze meening bestrijden en daarbij vooral het oog hebben op de moeite bij het aan- en uittrekken en de mogelijkheid dat er steentjes tusschen kunnen komen, iets dat zeker zeer pijnlijk zou zijn; wij hebben nimmer slobkousen gedragen en kunnen dus geen bepaald oordeel uitspreken, maar wij gelooven dat sluitende kleeding, vooral beenkleeding een eerste vereischte is om gemakkelijk te marscheren, dat we het dragen van den slobkous moeten aanbevelen, hij moet echter stevig gemaakt en vooral passend zijn.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Als hoofddeksel in warme landen, hebben we zelden doeltreffender voorwerp gezien dan de hier veel gebruikt wordende helmhoed, wij zouden aan dat model ook voor het leger de voorkeur geven, boven alle andere; de hoed moet echter niet te hoog zijn, maar de rand voldoende bescherming tegen zonnestralen opleveren; daar vilt te duur zou zijn, zou die vervaardigd moeten worden van gevlochten fijn rottang, overtrokken met linnen en van voren kunnen voorzien zijn van het bataillonsnommer; een dergelijk ligt hoofddeksel zou de zonnestralen weren, het hoofd koel houden en den regen beletten in den hals te loopen, voorzien van een goede stormband zal dit hoofddeksel bij het passeren van bedekt terrein door den ronden vorm, veel minder kans hebben aan de struiken te blijven hangen dan onze tegenwoordige kwartiermuts; op bivak en 's nachts zouden we den man veroorloven een fez te gebruiken zoo als de Turken of zouaven,

Ten einde ieder oogenblik marschvaardig te zijn, is ieder man in het bezit van een stel veldkleederen, terwijl een tweede stel in het bataillonskleedingmagazijn is opgeborgen en uitgereikt wordt wanneer het Korps of een deel daarvan te velde gaat.

In plaats van den kapot, die zooals we reeds opmerkten te velde niet gebruikt kan worden, omdat die te warm is, en bij regen ondragelijk zwaar wordt zouden we den man voorzien van een stuk imitatieleder in den vorm van een om den hals sluitenden mantel zonder kraag, gevoerd met dun flanel reikende tot ongeveer 1½ palm boven de knie. Aan de voorzijde is die mantel voorzien van knoopen en knoopsgaten, ten einde op het bivak door het vier aan vier aan elkander en aan bamboezen staanders of aan met den bajonet in den grond gestoken geweeren bevestigen daarvan, eenige beschuthing tegen regen te hebben, wanneer de omstandigheden niet gedogen atappen daar te stellen.

De Hoofdbestemming van dit kleedingstuk is niet om als mantel te dienen, het wordt als zoodanig alleen gebruikt op het bivak en door de schild- en veldwachten, daar het

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

op marsch evenals de kapot te warm zal zijn hoewel het loshangend toch altijd veel luchtiger zal wezen dan een sluitende kapotjas. Voornamelijk echter dient deze mantel om den man ook bij den hevigsten regen van een droog stel kleederen te voorzien. De pantalon en het hemd, die de man bij het te velde gaan ontvangt worden met den sprij daarin medegevoerd, op het midden der binnenzijde van den mantel gelegd, het onder- en boveneinde naar binnen omgeslagen, het geheel opgerold en aan de uiteinden met riemen gesloten; een van deze riemen wordt met twee passanten vastgehecht aan twee knevels, of knoopen, stevig bevestigd aan den regterschouder van het hemd, zoodanig dat de knoopen eenigzins naar voren geplaatst zijn, terwijl de andere op dezelfde wijze aan twee knevels of knoopen, op den linker heup achter de schoen tot kapmes aan den pantalon bevestigd wordt. Het dragen en bendouilliere dat op de expeditiën wel eens gedaan is achten wij minder doelmatig dan deze wijze van dragen, die we halve bendouilliere kunnen noemen omdat alle drukking op de borst hoe gering ook zeer hinderlijk is. De tegenwoordig gebruikte randsel vervalt daardoor geheel, terwijl er gelegenheid bestaat om nog een paar ketoepats en een werkbroek tot corveediensten op het bivak mede te voeren.

Worden sandalen of een tweede paar schoenen medegenomen, dan worden deze met dezelfde riemen aan de achterzijde aan dezen mantel vastgehecht, terwijl ook de eetketel daar wordt bevestigd. Voor het gemakkelijk medevoeren zou die ketel echter eenigzins anders ingerigt moeten worden, en niet hooger moeten zijn dan 6 Ned. duimen instede van ongeveer 10 zooals thans, terwijl die uit 3 in plaats van 2 deelen zou kunnen bestaan. Door de mindere hoogte zal het gewigt minder naar achteren komen en dus het geheel makkelijker gedragen worden, wanneer men dien ketel slechts met zorg aan den eenigzins plat opgerolden mantel bevestigt.

De tegenwoordig in gebruik zijnde veldflesch zouden we wenschen te behouden. Verder moet ieder man naaige-

reedschap bezitten, dat geborgen kan worden in een der broekzakken.

Het is van het grootste belang, dat den soldaat onder het oog gebragt wordt, hoeveel nut hij uit een stel drooge kleederen kan trekken, daar het behoud van zijne gezondheid er van afhangt en dat er dus nimmer sprake van mag zijn, deze allernoodzakelijkste kleedingstukken achter te laten, dat hij zich in het belang van zijn ligchaam en van de dienst een weinigje moeite op marsch moet getroosten opdat de rust des te verkwikkender zij. Alleen dan wanneer men de zekerheid heeft dat eene patrouille voor den avond terugkomt, kan men volstaan met alleen de lederen mantel mede te nemen of ook deze met de andere kleeding onder bewaking van de in bivak of garnizoen liggende troepen achter te laten; in het gevecht zelve wordt natuurlijk zoo mogelijk alles achtergelaten. Het dragen van schoenen, sandalen, slobkousen en souspieds moet men echter aan de manschappen overlaten maar nimmer gedoogen, dat zij deze voorwerpen wegwerpen; er kunnen oogenblikken komen dat de soldaat die onnadenkend handelde daarover veel berouw zou gevoelen.

In de maanden Junij, Julij en Augustus moet immer met volle bepakking uitgerukt worden, om den man aan het dragen daarvan te gewennen; ook in andere tijden des jaars moet dit van tijd tot tijd gedaan worden.

Eindelijk behooren de Officieren eveneens uittgerust te zijn, willen zij echter meer goed medenemen, b. v. onderkleeding, het staat hun vrij, mits zij zelve het doen transporteren; de voorgeschreven kleeding moeten zij bezitten, terwijl het distinctief op kraag en mouwen gedragen wordt.

Bestaat er kans, dat de expeditie lang, dat wil zeggen ettelijke maanden zal duren, dan wordt het noodig dat zich bij de bagage een derde stel kleederen voor ieder man bevindt, om het onbruikbaar gewordene te vervangen; altijd moet echter de tikar worden medegevoerd, deze is hoogst noodzakelijk wanneer op den vlakken grond moet gebivakkeerd worden; mogt bij gelegenheid van patrouilles deze echter onverhoopt

PERPUSTAKAAN NASIONAL

niet medegevoerd kunnen worden dan heeft men in den lederen mantel een plaatsvervanger daarvoor.

Niets belet deze zelfde kleeding ook voor het garnizoen te behouden, maar wol is vrij duur en in het garnizoen mag de soldaat wel netjes gekleed gaan; en het door ons aangegeven costuum moge dan al praktisch zijn, elegant is het minder.

De blaauwe kleeding, tegenwoordig in gebruik vinden we om verschillende redenen minder doelmatig, weshalve wij de voorkeur geven aan het grijze linnen, waarvan ook de pantalon te velde is vervaardigd; wij geven aan grijs boven wit den voorkeur omdat het de lichtstralen minder hel terugkaatst, hetgeen nadeelig op de oogen werkt; daarbij is op wit het geringste vlekje zigtbaar, op grijs niet.

De tunique zouden we het model geven der attila (*) om het ligchaam sluitend, met korte panden en niet al te naauwe mouwen, voor klein tenu voorzien van eene rij knoopen, voor groote tenue, zoo men wil met drie rijen, met of zonder tressen en schouderkwasten van grijs of zwart passement. Dergelijke versierselen zijn wel minder noodig maar kwaad doen zij niet, er zijn menschen, die van eenigen opschik houden, zonder die zaken kan eene kleedij evenwel toch zeer netjes zijn. Deze tunique moet voorzien zijn van knevels, om in den regenmousson den mantel op wacht mede te kunnen nemen; bij andere oefeningen is zulks minder noodig.

Voor den pantalon nemen we hetzelfde model als te velde, voor groote tenue voorzien van een bies of streep van dezelfde kleur als de tressen en biezen der tuniques.

De kwartiermuts van hetzelfde model als de bestaande; maar netter bewerkt, voorzien van luchtgaten en een tweede klep van achteren; met het nommer van het bataillon aan de voorzijde en voor groote tenue een kleine ponpon met kokarde. Waarom men aan onze soldaten niet zien kan tot welk korps zij behooren weten wij niet, mij dunkt het is een herkenningsmiddel en kan misschien indirect den korpsgeest bevorderen.

(*) Model der tegenwoordige Generaalsuniform.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

reedschap bezitten, dat geborgen kan worden in een der broekzakken.

Het is van het grootste belang, dat den soldaat onder het oog gebragt wordt, hoeveel nut hij uit een stel drooge kleederen kan trekken, daar het behoud van zijne gezondheid er van afhangt en dat er dus nimmer sprake van mag zijn, deze allernoodzakelijkste kleedingstukken achter te laten, dat hij zich in het belang van zijn ligchaam en van de dienst een weinigje moeite op marsch moet getroosten opdat de rust des te verkwikkender zij. Alleen dan wanneer men de zekerheid heeft dat eene patrouille voor den avond terugkomt, kan men volstaan met alleen de lederen mantel mede te nemen of ook deze met de andere kleeding onder bewaking van de in bivak of garnizoen liggende troepen achter te laten; in het gevecht zelve wordt natuurlijk zoo mogelijk alles achtergelaten. Het dragen van schoenen, sandalen, slobkousen en souspieds moet men echter aan de manschappen overlaten maar nimmer gedoogen, dat zij deze voorwerpen wegwerpen; er kunnen oogenblikken komen dat de soldaat die onnadenkend handelde daarover veel berouw zou gevoelen.

In de maanden Junij, Julij en Augustus moet immer met volle bepakking uitgerukt worden, om den man aan het dragen daarvan te gewennen; ook in andere tijden des jaars moet dit van tijd tot tijd gedaan worden.

Eindelijk behooren de Officieren eveneens uittgerust te zijn, willen zij echter meer goed medenemen, b. v. onderkleeding, het staat hun vrij, mits zij zelve het doen transporteren; de voorgeschreven kleeding moeten zij bezitten, terwijl het distinctief op kraag en mouwen gedragen wordt.

Bestaat er kans, dat de expeditie lang, dat wil zeggen ettelijke maanden zal duren, dan wordt het noodig dat zich bij de bagage een derde stel kleederen voor ieder man bevindt, om het onbruikbaar gewordene te vervangen; altijd moet echter de tikar worden medegevoerd, deze is hoogst noodzakelijk wanneer op den vlakken grond moet gebivakkeerd worden; mogt bij gelegenheid van patrouilles deze echter onverhoopt

niet medegevoerd kunnen worden dan heeft men in den lederen mantel een plaatsvervanger daarvoor.

Niets belet deze zelfde kleeding ook voor het garnizoen te behouden, maar wol is vrij duur en in het garnizoen mag de soldaat wel netjes gekleed gaan; en het door ons aangegeven costuum moge dan al praktisch zijn, elegant is het minder.

De blaauwe kleeding, tegenwoordig in gebruik vinden we om verschillende redenen minder doelmatig, weshalve wij de voorkeur geven aan het grijze linnen, waarvan ook de pantalon te velde is vervaardigd; wij geven aan grijs boven wit den voorkeur omdat het de lichtstralen minder hel terugkaatst, hetgeen nadeelig op de oogen werkt; daarbij is op wit het geringste vlekje zigtbaar, op grijs niet.

De tunique zouden we het model geven der attila (*) om het ligchaam sluitend, met korte panden en niet al te naauwe mouwen, voor klein tenu voorzien van eene rij knoopen, voor groote tenue, zoo men wil met drie rijen, met of zonder tressen en schouderkwasten van grijs of zwart passement. Dergelijke versierselen zijn wel minder noodig maar kwaad doen zij niet, er zijn menschen, die van eenigen opschik houden, zonder die zaken kan eene kleedij evenwel toch zeer netjes zijn. Deze tunique moet voorzien zijn van knevels, om in den regenmousson den mantel op wacht mede te kunnen nemen; bij andere oefeningen is zulks minder noodig.

Voor den pantalon nemen we hetzelfde model als te velde, voor groote tenue voorzien van een bies of streep van dezelfde kleur als de tressen en biezen der tuniques.

De kwartiermuts van hetzelfde model als de bestaande; maar netter bewerkt, voorzien van luchtgaten en een tweede klep van achteren; met het nommer van het bataillon aan de voorzijde en voor groote tenue een kleine ponpon met kokarde. Waarom men aan onze soldaten niet zien kan tot welk korps zij behooren weten wij niet, mij dunkt het is een herkenningsmiddel en kan misschien indirect den korpsgeest bevorderen.

(*) Model der tegenwoordige Generaalsuniform.

PERPUSTAKAAN NASIONAL

De distinctieve teekenen en dienstchevrons zouden ook wel een weinig netter van vorm kunnen zijn, terwijl we in plaats van geel, rood of grijs zouden verkiezen omdat deze kleuren constanter zijn.

Schoeisel, als te velde, een paar lederen schoenen voor dagelijksche dragt bij droog weder zou misschien niet kwaad zijn, leder is op den duur, wanneer het niet nat wordt, sterker dan linnen.

Voor de kleeding der Officieren in dienst, zouden we een fijner soort linnen verkiezen met vergulde knoopen en sterren op kraag en mouwen, zonder eenig meerder goudwerk, alleen voor de hoogere rangen zou de geborduurde kraag kunnen behouden blijven; geen schouderpassanten of kwasten, die voor dagelijksch gebruik lastig en kostbaar zijn; buiten dienst, een tunique van fijn grijs laken (*) met drie rijen vergulde knoopen, bestemd om in groote tenue de zijden tressen te bevestigen, welke voor de Generaal-Officieren van goud kunnen zijn; verder een kwartiermuts, voor groote tenue met een kleine witten panache, witte pantalon en verlakte schoenen. In ongewapende diensten is het dragen van deze kleeding ook toegestaan behalve bij inspectiën als wanneer de officieren volgens model moeten gekleed zijn. Met het oog op 't klimaat behoorde laken nimmer gedragen worden; maar zoo lang de particulieren niet het voorbeeld geven, en bij alle gelegenheden zoo verstandig zijn een kleeding te dragen die gemakkelijk is, moet de Officier een kostuum hebben waarmede hij zooals het heet, „gekleed" is. Verkiesselijk zou het zijn nimmer iets anders dan linnen kleeding te dragen, we zouden ons op marsch of in warme receptiezalen zeker aangenamer gevoelen.

De hoeveelheid kleedingstukken, die den soldaat verstrekt worden is ruimschoots voldoende, mits men hiervan uitzondert kousen en schoenen voor Europeanen; terwijl de eerste

(*) Grijs laken, zal zeker minder warm zijn dan zwart, het laatste absorbeert alle warmte; grijs staat daarbij zeer smaakvol, de Pausselijke Zouaven waren er mede gekleed.

uitrusting ook van de Inlanders wel met een pantalon vermeerderd zou kunnen worden. Oude soldaten hebben meestal stapels kleedingstukken en wij vinden als belooning voor zuinigheid, het uitbetalen der indemniteit een uitnemende maatregel; dat het goedverkoopen daardoor verminderen zal gelooven wij niet, het zijn niet de zuinige manschappen die hun goed verkoopen, maar zij die aan geldgebrek lijden, en, die juist nu, door het verkoopen van hun goed meer kans hebben dat magtig te worden dan vroeger. De betaling in eens, kan ook schadelijk werken op den Europeaan, die dan ligt is over te halen, „de bloemetjes eens buiten te zetten" en met een roes te huis komende. de eerste stap zet op den weg, waarop hij van kwaad tot erger vervalt en waarvan hij moeijelijk weêr is af te brengen; wanneer de uitbetaling over eenige weken verdeeld werd zou daar minder kans toe bestaan.

Als algemeene regel moet aangenomen worden, dat de soldaat niet meer kleederen heeft, dan strikt noodig is; drie, hoogstens vier stel is voldoende; met hetgeen de man meer heeft behoort hij te mogen doen wat hij wil, het is zijn eigendom; wanneer dit wordt vastgesteld dan zou de Administratie alweder vereenvoudigd worden daar de kleedingstaten alsdan kunnen vervallen, die toch zeer moeijelijk in orde zijn te houden en dikwijls de aanleiding waren tot oneenigheden over onbeduidende zaken, tusschen Pelotons- en Kompagnies-Kommandanten. Er moet echter door Sectie- en Pelotons-Kommandanten naauwkeurig toegezien worden dat het voorgeschreven aantal immer aanwezig en goed in orde is; terwijl hij, die dit goed verkoopt of verwaarloost voorbeeldig moet gestraft worden. Eindelijk zou het voor 't behoud van kleeding en wapenen zeer doeltreffend zijn als alle reparatiën, die niet bepaaldelijk het gevolg waren van onderdom voor rekening van den man geschiedden; al moest men hem dan ook een paar centen meer traktement geven, toch zou het voor het Gouvernement voordeelig zijn, daar de man in zijn eigen belang meer zorg voor zijn goed zou dragen dan thans, nu men gewoonlijk alleen in gevallen waar duidelijk moed-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

wil of onverschilligheid in het spel is de herstelling ten laste van den man doet komen.

c. *Verpleging.*

1. *Voeding.* Meermalen is er in de laatste jaren op gewezen, dat goede voeding van den soldaat noodzakelijk en zoowel in het belang van het leger als van den lande is; het gevolg daarvan is geweest dat krachtige maatregelen zijn genomen en sinds een goed jaar een voedingstarief is ingevoerd dat voor het leger een belangrijke verbetering mag genoemd worden. De voedingsmiddelen zijn over het geheel van goede kwaliteit en de verstrekte hoeveelheid is ruimschoots voldoende. Bij eenige zorg op het houden der menage en wanneer men de verstrekkingen zoo regelt, dat nu en dan vivres verkocht worden, dan gelooven we niet dat er één Inlander in onze gelederen dient, die voor dat hij in dienst kwam ooit zulk een voeding genoot, of hebben zal als hij de dienst mogt verlaten. De soep uit de soldatenkeuken willen wij wel dagelijks op onzen tafel zien. De azijn; die ook aan Inlanders verstrekt wordt is tamelijk overbodig, zij gebruiken die hoogst zelden.

Omtrent de menage der Europeanen kunnen we niet geheel hetzelfde zeggen, rijst is op den duur vrij eentonig; de Europeaan heeft niet zooveel behoefte aan rijst als de Inlander, hij wil wel eens iets anders; daarbij is het ration vrij groot; dit zou verminderd en in plaats daarvan boonen, erwten of iets anders verstrekt kunnen worden; men zou ook de indemniteit voor het niet verstrekte kunnen uitbetalen en daarvoor de genoemde ingrediënten kunnen inkoopen. Door het verkoopen van hetgeen overblijft kan men wel bijna hetzelfde resultaat verkrijgen, maar ongelukkig denken niet alle Kompagnies-Kommandanten eenstemmig daarover, omdat velen de treurige ondervinding opdeden, dat, niettegenstaande door hen de meeste zorg werd besteed om de voeding van hunne onderhebbenden te verbeteren, hun moeite met ondank werd beloond, ja zelfs dat zij dikwijls door den kortzigtigen soldaat verdacht werden zich ten zijnen koste te bevoordeelen.

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

Het brood intusschen laat wel eens te wenschen over, alweder een gevolg van het stelsel van uitbesteding. Ten gevolge van gebrek aan concurentie is men beperkt in de keuze aan wien de levering te gunnen; terwijl de leverancier zich tracht te bevoordeelen ten koste van den consument, tenzij hij de zekerheid heeft, dat zij die beoordeelen moeten of het geleverde aan de voorwaarden voldoet volkomen op de hoogte der zaak zijn. Kan men echter van den Troepen-Officier vorderen dat hij met eenigen grond het brood, dat hem ter keuring wordt aangeboden kan goed- of afkeuren wanneer het niet bepaald zuur of aangebrand is, maar uitwendig er niets bijzonders aan te zien valt? De oprigting van garnizoensbakkerijen zou, gelooven wij, zeer wenschelijk zijn; wel is dit niet in het voordeel van de particuliere industrie, maar de verbruiker behoeft toch niet ter wille van eene zuivere geldmakerij bedrogen te worden.

Met het keuren van het slagtvee, is het 't zelfde geval, wie, zonder daar studie van gemaakt te hebben, is in staat te beoordeelen of een rund een of andere ziekte heeft, wanneer het er uitwendig goed uitziet. De leverancier is wel zoo slim om geen beesten te presenteeren, waaraan een ieder zien kan dat zij ziek zijn, en vet zijn de runderen op Java over het algemeen niet, zoodat men zich wel met magere moet vergenoegen.

Maar het keuren van Vivres is ook eigenlijk niet de taak van den Troepen-Officier, het is het werk der Intendance, de Officieren tot die dienst bestemd behooren daartoe eene bijzondere opleiding te ontvangen. Wanneer de Troepen-Officier het aan zijne zorg toevertrouwde gedeelte van het leger wil doen zijn, zooals het behoort, goed geoefend en gedisciplineerd, dat wil zeggen, ten allen tijde strijdvaardig, dan heeft hij werk genoeg en kan daartoe den beschikbaren tijd best gebruiken.

Zoolang echter ons leger nog geen goed georganiseerde en kundige Intendance bezit zal de Troepen-Officier wel bovengenoemde werkzaamheden moeten verrigten; dan is het

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

te wenschen, dat deskundigen door het te boek stellen van de kenmerken der goede en slechte hoedanigheden der voedingsmiddelen, ons in de gelegenheid zullen stellen onzen pligt naar behooren te vervullen.

Van de proeven die weldra genomen zullen worden om den man betere koffij te verstrekken, verwachten wij de beste resultaten, de koffij zal beter worden terwijl men minder hoeveelheid noodig zal hebben en dus het overblijvende kan verkoopen, of wel er iets anders voor in de plaats kan geven.

Zorg, voortdurende, naauwlettende zorg voor de voeding van den soldaat is de pligt van ieder Officier, maar toch is het houden van den middenweg ook hier noodzakelijk, men moet niet het onmogelijke willen. Het is een waar woord, dat te 's Gravenhage in den gevel van het stadhuis geplaatst is: „Ne Jupiter quidem omnibus" (*); het zal moeijelijk zoo niet onmogelijk zijn een maaltijd uit te denken, waarop onder 120 menschen, er niet een is, die iets aan te merken heeft. Aan reclames moet niet al te gretig het oor geleend worden, de soldaat, vooral de soldaat, die weinig dienst doet, heeft altijd iets te pruttelen. Slechts één heeft in de kompagnie zich in het hoofd te zetten, dat de soep aangebrand is, en al is zulks ook niet het geval, onmiddelijk zullen een twintigtal hem bijvallen; de soldaat is somtijds niets meer dan een groot kind, men kan hem laten zeggen wat men zelf wil, al raakt het ook kant nog wal. Nauwkeurig onderzoek mag in zulke gevallen niet verzuimd worden, en nimmer moet men door aanhoudend te vragen of dit of dat wel goed is den soldaat ten slotte op het denkbeeld brengen dat er toch wel iets aan haperen zal. Wanneer iets niet is zooals het behoort dan staat de herarchieke weg om zich daarover te beklagen aan den soldaat open, hij weet dat even goed als wij en zal ook niet schromen daarvan gebruik te maken. En nu vragen wij een ieder in gemoede, of in een burgergezin het niet wel eens gebeuren kan, dat de kok of keukenmeid een verzuim

(*) Zelfs Jupiter kan het iedereen niet naar den zin maken.

pleegt, of dat door een andere oorzaak het eten een enkelen dag minder goed is dan gewoonlijk? Zou de soldatenkeuken dan daarvoor gevrijwaard zijn? Eindelijk zal het moeijelijk gaan vleesch te verstrekken zonder zenuwen of beenen en zal dus nu de eene dan weder de andere kompagnie naarmate zij het beter of minder goed treft, beter of minder goed vleesch krijgen, maar ieder heeft dat op den beurt, dat moet de soldaat leeren begrijpen.

Intusschen hebben wij meenen op te merken, welligt is het bloot toevallig, dat het vee, dat tegenwoordig geslacht wordt van mindere hoedanigheid is dan twee jaren geleden. Zou, hoe ongeloofelijk het ook schijne, reeds nu het meerdere verbruik invloed uitoefenen? mogt dit het geval zijn, dan verdient dit feit ernstige overweging, want dan wordt het bevorderen van de oprigting van veestapels een eerste pligt der regering.

2. *Betaling.* Moest ons oordeel over de voeding van den soldaat reeds vrij gunstig zijn, met de betaling, is zulks nog veel meer het geval. Wanneer we opmerken hoeveel vrouwen en kinderen in de kazernes op kosten der soldaten leven, hoevelen er onder de eersten gevonden worden met zilveren buikbanden zijden badjoes en slendangs, wanneer we nagaan, hoeveel geld in de cantines verteerd wordt, hetgeen in de verboden huizen nog wel het dubbele of driedubbele zal bedragen, wanneer we zien dat vele soldaten in staat zijn buitenmodel kleeding te koopen, wanneer we de menigte kleine toko's zien bloeijen, die voor een groot deel hun bestaan danken aan den soldaat, wanneer we de tallooze warongs, waar de soldaat zich gebak of vruchten kan koopen goede zaken zien maken, dan komen we tot de overtuiging dat zijne inkomsten niet zoo onvoldoende zijn, als wel eens eens beweerd wordt. De oppassende soldaat, kan het met spaarzaamheid een heel eind brengen, vooral wanneer netheid op zijn kleeding hem in de gelegenheid stelt, de indemniteit daarvoor te ontvangen.

Dit wil nu niet zeggen dat de soldaat overvloed heeft,

of in weelde leeft, verre van daar; als het budget het toeliet zou vermeerdering van traktement voor den minderen militair integendeel zeer wenschelijk zijn. Want al oordeelen we de betaling in het algemeen voldoende, zoo zijn er toch enkele graden, waarbij de bezoldiging niet geëvenredigd is aan de dienst, die gepresteerd moet worden.

De dienst van den Europeschen Korporaal is zwaar, want het is niet gemakkelijk om in onze Europesche kompagniën gezag uit te oefenen; wenschelijk zou het zijn dat hij als tegenwigt voor de vele moeijelijkheden waarmede hij te worstelen heeft, eenig meerder traktement ontving.

Ook de Sergeant-Majoor wordt slecht betaald, vooral onder de bestaande omstandigheden, de Administratieve werkzaamheden vorderen heel veel tijd en aan de Fouriers heeft men gewoonlijk weinig hulp; wil bij dat alles de Sergeant-Majoor met ijver zijn pligt betrachten, de politie in de kompagnie handhaven en op de hoogte te zijn van alles wat er gebeurt, dan voorzeker schiet er niet veel tijd tot uitspanning over, en dan zal ieder met ons eens zijn, dat eene bezoldiging van ƒ 1,— daags waarlijk niet te veel is; ook al gaat men er eenmaal toe over de werkzaamheden zooals wij voorstelden te scheiden, iets dat zeker in het belang der dienst zou zijn, blijft de bezoldiging nog te laag; want ook dan zijn nog de werkzaamheden verre van onbeteekenend.

De Pionniers zouden geheel en al op dezelfde wijze betaald en gevoed kunnen worden als de soldaat, in het garnizoen.

Over de traktementen der Officieren is reeds zoo dikwerf geschreven en gesproken dat wij alleen opmerken, dat de subalterne Officier, die geen middelen van zich zelven heeft, van zijn traktement leven kan, maar niet zoo als het publiek wil dat de Officier leeft; hij kan, wil hij zich niet in schulden steken, niet dan hoogst zelden in het publiek verschijnen; men moet dus nimmer een Officier er een verwijt van maken wanneer hij onopgemerkt stil daarheen leeft, zijn middelen laten meestal niet toe concerten, opera's of receptiën te bezoeken.

De pensioenen zijn over het algemeen voldoende, verhoo-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

ging zou echter niet anders dan een goede invloed op de dienst hebben, daar een betrekkelijk hoog pensioen het dienstnemen aanmoedigt.

3 *Huisvesting.* De Huisvesting laat veel te wenschen over, de kazernes zijn over het algemeen te klein en te laag, van verdieping; moeijelijk zal hierin verandering kunnen komen; eerst wanneer door lengte van tijd, de gebouwen onbruikbaar worden, kunnen nieuwe gebouwd worden, die, zoo wij hopen, geheel volgens de regelen der hygiëne zullen opgetrokken worden. Thans is er niets anders aan te doen dan zooveel mogelijk luchtverversching te bevorderen en den man zelve te doen beseffen dat zindelijkheid een der hoofdvereischten is tot het behoud eener goede gezondheid; velen hebben daar nog weinig begrip van. Worden er eenmaal nieuwe etablissementen gebouwd dan zal het in alle opzigten goed zijn, die meer binnenslands daar te stellen; kan men daarbij de gezelligheid der chambrès bevorderen en ze wat minder „unheimisch" maken dan thans, dan zal den soldaat een groote dienst bewezen worden. De kamers moeten ruim en luchtig en niet voor een groot aantal menschen bestemd zijn, de huisvesting sectiesgewijze komt ons beter voor dan kompagniesgewijze.

Wanneer ooit weder Officierswoningen gebouwd moeten worden hopen we dat men er aan denken zal ze niet al te digt bij de kazernes en ook niet onder één dak te maken; de persoonlijke vrijheid van den Officier wordt daardoor zeer beperkt, terwijl het wegens de eerste omstandigheid noodzakelijk wordt, dat de militaire autoriteit zich veel meer moet bemoeijen, met het particuliere leven van den Officier, dan aangenaam en nuttig is.

Veel is er aan de bestaande militaire kampementen niet te veranderen, maar enkele zaken kunnen en moeten verbeterd worden. Op vele plaatsen zijn de daken van dien aard, dat het water hier en daar bij stroomen naar binnen komt, elders weder wordt het in de rustkamers opbewaarde goed door talloze witte mieren opgegeten; de secreten en urinoirs hebben

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

dikwijls onvoldoenden afvoer, of zijn verkeerd gebouwd; dat men de toegestane gelden, met oordeel en verstand gebruike.

Eindelijk heerscht in alle kampementen, zonder onderscheid, des nachts een Egyptische duisternis, één oliepitje op het binnenplein en twee of hoogstens drie dito in alle chambrés waar 100 of meer menschen logeren is waarlijk niet te veel. Het wordt tijd dat daarin verandering komt. De verlichting van een locaal moet niet afhangen van de hoeveelheid manschappen die daar logeren, maar van de uitgebreidheid daarvan. Wij gelooven dat de verlichting met petroleum en op plaatsen, waar zulks mogelijk is, met gas, niet zooveel duurder zal uitkomen dan thans, maar al is dit ook niet het geval, en al moest men er schatten voor betalen, dan nog *moet* de verlichting beter worden. Stel u voor daar breekt in de onmiddelijke nabijheid van het kampement in het holst van den nacht oproer of brand uit, geen maan is te zien, het alarmsignaal klinkt, alles moet uitrukken; tengevolge van de schrik waarmede allen ontwaken, stoot een man de dikwijls niet eens in de daartoe bestemde lamparmen hangende olieglazen omver en alles is stikdonker, welk een verwarring, ja welke ongelukken kunnen daaruit voortspruiten, om nu niet eens te spreken van kwaadwilligheid die in het spel zou kunnen zijn. Die duisternis is daarbij zeer bevorderlijk voor spelen, amphioen schuiven en drinken, waar vele onzer soldaten onder hun slaaptafel, of in een hoek, waar het weinige licht niet vermag door te dringen den nacht mede doorbrengen; kortom onze chambrés, nimmer gezellig, zien er 's nachts vooral onheilspellend uit, en hebben wel eenige overeenkomst met de rooverholen uit de lectuur onzer kindschheid.

Waar we de huisvesting van den soldaat bespreken, kunnen we de cantines niet voorbijgaan, deze toch maken een gedeelte van zijn „te huis" uit, ten minste het behoorde zoo te wezen. Velen verkiezen echter nog altijd hun borrel te drinken in kroegen, waar de soldaat op alle mogelijke

PERPUSTAKAAN NASIONAL

wijzen wordt geëxploiteerd. Wel bestaan er verbodsbepalingen tegen het bezoeken van die huizen, maar we weten allen hoe dat gaat, het is een onmogelijkheid aan die bepalingen de hand te houden en dus is het zaak hoe eer hoe beter die verbodsbepalingen in te trekken, wij gelooven niet, dat het bezoek dier kroegen er door zal vermeerderen.

Velen zijn van oordeel dat de cantines moeten worden opgeheven en stellen zich voor dat er dan onmiddelijk goede koffijhuizen zullen verrijzen, waar de soldaat alsdan, in aanraking komende met burgers, een amusement zal vinden zooals hij in de cantine niet heeft.

Wij zijn volstrekt niet overtuigd van de mogelijkheid van dit beweren; waar bestaat in Indië die burgerstand die hier bedoeld wordt; naar ons voorkomt is die ver te zoeken. De in Indië gevestigde Europeanen, zijn ambtenaren, handelaren of grondbezitters; de in de kampongs wonende inlandsche kinderen, die de eigenlijke burgerstand uitmaken, zullen naar onze meening niet door den soldaat worden gezocht, het verschil in karakter en neigingen is daartoe veel te groot. Wie zullen dus die koffijhuizen oprigten, natuurlijk zij die eigenaars zijn van verboden drankhuizen, en die een vierde categorie van Europeanen vormen; maar van welk gehalte zijn die doorgaans, meerendeels zijn het gewezen militairen of verloopen ambtenaren of industrieelen, meestal geheel op de hoogte van al de „loopjes" om politie of andere verordeningen te ontduiken. Er zullen bij de opheffing der cantines nieuwe kroegen verrijzen, maar of ze zooveel beter zullen zijn als thans, of de concurrentie de eigenaars zal dwingen goede dranken te verkoopen, betwijfelen wij. Niet hij zal de meeste klanten hebben bij wien de beste dranken tegen billijken prijs te verkrijgen zullen zijn, maar hij, die onder den schijn van royaliteit en jovialiteit, den gemakkelijk te bepraten soldaat het gemeenste vocht schijnbaar tegen weinig geld zal weten aan te prijzen. De afgedankte cantinehouders, die óók geheel op de hoogte zijn van wat in de kazerne voorvalt zullen niet nalaten met de opheffing hun voordeel te doen en

PERPUSTAKAAN NASIONAL

het aantal concurenten in exploitatie nog vermeerderen. In Indië kan door gebrek aan publiciteit nog te veel geschieden, dat het daglicht niet mag zien. Neen, zoo lang de geheele Indische maatschappij niet verandert, zoo lang door het volgen van een ander systeem niet meerdere Europeanen in Indië komen, en er werkelijk een Europesche burgerstand ontstaat, hopen we dat de cantines zullen blijven bestaan; ja zelfs al ontstond die burgerstand te eeniger tijd, ook dan nog gelooven we niet dat de soldaat daar vinden zou wat we hem zoozeer toewenschen, tusschen die burgers en onze soldaten zou waarschijnlijk nog een te groot verschil in karakter zijn dan dat er ooit eenige punten van aanraking zouden ontstaan.

In welk van die illusoire koffijhuizen zou zoowel de Nederlander, als de Franschman of Duitscher nog eens in zijne moedertaal kunnen denken, waar zou de soldaat tegen een zoo matigen prijs als in de cantine goede dranken kunnen drinken, waar eindelijk zal de soldaat nu en dan *kosteloos* een aangename avond kunnen slijten? De cantine-fondsen kunnen den soldaat veel genot verschaffen, en het zou waarlijk jammer zijn, wanneer deze door de opheffing der cantines verloren gingen. Waarom worden de cantines nog altijd betrekkelijk weinig bezocht, is het eenvoudig de zucht naar het verbodene, is het om toch een enkele maal aan den band te ontsnappen die ook daar gevoeld wordt? wij weten het niet; maar dat neemt niet weg dat op den ingeslagen weg *moet* voortgegaan worden. Plaats de cantine in de onmiddelijke nabijheid, zoo mogelijk in de kaserne, de man moet niet ver behoeven te loopen om zich te kunnen ontspannen, (*) zorg voor boeken en spelen van allerlei aard, tracht nu en dan afwisselende amusementen daar te stellen, bevorder

(*) Opmerkelijk is het dat in de cantine te Meester-Cornelis hoogst zelden soldaten van het 11e. Bataillon aangetroffen worden; zij mogen niet door het kampement van het 10e. en moeten dus langs den grooten weg gaan, ze vinden het dus gemakkelijker in de digterbij gelegen kampong of wel in de kaserne hun borrel te drinken.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

de vorming van toneel-, muzijk- en schermgezelschappen, in een woord besteedt het geld van den soldaat in zijn eigen belang en wek hem met alle denkbare middelen vooral door overreding op, gebruik te maken van hetgeen hem wordt aangeboden; moge het doel dan niet geheel bereikt worden, de poging om den soldaat afleiding te schenken en te ontwikkelen zal niet anders dan prijzenswaardig zijn.

Maar de fondsen moeten niet misbruikt worden, zij zijn niet bestemd tot het doen van proefnemingen, al zijn die ook in het belang van den soldaat, waarvoor wordt anders een post „onvoorziene uitgaven" op de begrooting uitgetrokken?

4. *Verpleging van zieken.* Over de verpleging in de hospitalen of ziekengestichten, zullen wij niet spreken, we laten dit aan meer bevoegden over wij merken alleen op, dat het gehalte van het hospitaalpersoneel dringende verbetering eischt. Het pligtverzuim van oppassers en andere beambten is van dien aard, dat zij dikwijls drinken, spelen en rooken in de hand werken en op die wijze het hospitaal voor velen tot een aangename verblijfplaats maken.

Ten tweede stippen wij aan, dat hoe ver de geneeskunde ook gevorderd is, het den geroutineerden mallenger doorgaans niet moeijelijk valt wanneer er een zware exercitie zal geschieden den docter op het zieken rapport een rad voor de oogen te draaijen. Zonder naar het hospitaal te worden gezonden komt hij er dan gewoonlijk met kwartierziek af, iets wat hij juist wenschte; hij is vrij van dienst en krijgt niettemin soldij en vivres, blijft zelfs op het oogenblik dat de Officieren in de kazerne zijn op zijn bed liggen, maar naauw hebben zij zich verwijdert of hij gaat waarheen hij wil en zal er zelfs hoegenaamd niets in zien, wanneer hij lust heeft het kampement te verlaten en elders den nacht door te brengen.

Wij zouden voorstellen, in de nabijheid der politiewacht een locaal te bestemmen tot opname der kwartierzieken, welk locaal onder toezigt moet staan van den sergeant der wacht, die zorg zal dragen dat de manschappen hun eten krijgen, maar niet mag gedogen dat zij het locaal verlaten. Hier-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

door zal het aangename wegvallen, terwijl ook de verpleging van hen die werkelijk ziek zijn beter wordt; rust toch is bij elke ziektetoestand een eerste vereischte, en rust is in de chambrés te midden van meer dan 100 menschen waaronder schreeuwende vrouwen en kinderen, moeijelijk te denken. Eindelijk zouden we het billijk en in het belang der dienst vinden, dat de kwartierzieke, een gedeelte van zijn traktement, b. v. 3 of 4 ct. daags in de menage stort, dit zal een der meest afdoende middelen zijn, om den mallenger het noodeloos ziek melden af te leeren.

Daar het voorkomen van vele ziekten veel gemakkelijker is dan het genezen, zouden we in het belang der gezondheid, den maatregel gehandhaafd willen zien, dat iedere in de kazerne aanwezige vrouw voorzien moet zijn van een briefje waarop den naam moet gesteld zijn van den soldaat bij wien zij behoort, terwijl de straffen bedreigt tegen het verzwijgen van sommige ziekten en de oorzaken daarvan niet te streng kunnen worden toegepast.

Hoewel hier minder te huis behoorend, veroorlooven wij ons nu we toch over de soldatenvrouwen spreken de opmerking, dat het wenschelijk ware, dat zij wegens misdrijven in de kazerne gepleegd teregt stonden volgens het *Criminele Wetboek voor het krijgsvolk te lande*, en vooral dat bij geringe overtredingen de bepalingen van het *Reglement van Krijgstucht* geheel op haar toegepast werden. Zij oefenen op het leger een nadeeligen invloed uit, veel gebeurt er in de kazerne, dat niet zou voorvallen als zij er niet waren. De vrouwenloodsen behooren met meer zorg bewaakt en moeten vooral ontruimd worden door die vrouwen, die zonder bij iemand te behooren, heelsters zijn van gestolen goed, en door andere kwade praktijken het dobbelen en drinken in de hand werken en de goede geest in den troep totaal vernietingen.

d. *Administratie.*

Onder de oorzaken, die op het leger in vele opzigten een zeer nadeeligen invloed uitoefenen behoort voorzeker de zamengestelde Administratie, terwijl de Intendance, hoegenaamd

niet is zooals die behoort te zijn; bij het uitbreken van een eenigzins belangrijken Oorlog zou men hier te laat de nadeelige gevolgen van ondervinden; wat er van het leger wordt, wanneer Administratie en Intendance slecht of omslachtig werken heeft men in den laatsten oorlog kunnen opmerken.

Er moet zooveel tijd besteed worden aan het maken van allerlei staten en nog weder staten dat er bijna geen tijd overblijft voor andere even noodige zaken; we zijn nog slechts gebrekkig op de hoogte van dien chaos van orders en bepalingen en zullen nog veel moeten leeren om een regt begrip te krijgen, hoe ons leger geadministreerd wordt, maar we hebben toch een duistere voorstelling van de enorme massa papier, die verbruikt wordt zelfs bij het behandelen van de onbeduidendste zaken,

Dat de Administratie veel eenvoudiger kan zijn ingerigt dan bij ons, zien we alweder bij het Pruissische leger, waar per kompagnie van 200 man, de geheele Administratie in één boek, van geen grooten omvang, bevat is; daar nu de kompagnies-administratie een afspiegeling is van het geheel kunnen we gerust aannemen dat daar de Administratie zoo eenvoudig mogelijk is ingerigt en er niet meer geschreven wordt dan noodig is.

De voorname oorzaak, dat van ons leger de Administratie zoo omslachtig is, ligt in het wantrouwen dat er den wortel en de kern van uitmaakt; controle en altijd weder controle.

Wij geven toe controle is noodig, en de vroegere toestand van Indië, heeft het noodzakelijk gemaakt, die controle zoo uit te breiden. Maar thans heeft de meerdere publiciteit het ongestraft bedrijven van feiten, zooals die vroeger wel plaats grepen onmogelijk gemaakt, en nu moet men een stelsel laten varen waarbij veel meer omslag wordt gemaakt, dan nuttig en noodig is, mits men elke, tot zelfs de minste ontrouw, met onverbiddelijke gestrengheid straft; vroeger is dit maar al te dikwerf verzuimd.

't Is noodig dat het *Herdrukt Reglement van Administratie* door een geheel nieuw Reglement worde vervangen; met de

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

zamenstelling daarvan moeten mannen belast worden met zeer veel administratieve kennis, maar die vooral niet te lang onder het tegenwoordig bestaande reglement gewerkt hebben, want dan bestaat er kans dat we wel een nieuw Reglement zullen verkrijgen, maar dat zoo geheel zal zijn in den geest van het oude, dat we welligt zeer spoedig met geringe wijzigingen tot het oude systeem zullen terug keeren. Valt het altijd moeijelijk methoden van werken te laten varen, die men eens heeft aangenomen, waarin men geheel te huis is geraakt, vooral is dit het geval waar 't Administratie geldt, waar routine zoo veel, zoo niet alles, afdoet.

Onze Administratieve kennis is te gering om een schema te ontwerpen van een geheel nieuw Reglement, maar we zullen eenige wijzigingen aangeven waardoor de kompagnies-administratie, belangrijk vereenvoudigd zou worden en waarvan de invoering onmiddelijk zou kunnen geschieden.

Sedert eenigen tijd hebben de verschillenden korpsen hun eigen Administrateur, hetgeen in zoo verre eene vereenvoudiging is, dat bij het eventueel mobiel verklaren van een korps, er geen tijd behoeft verloren te gaan, met de overname der Administratie, zooal zulks vroeger moest gebeuren. Of echter in de gewone dagelijksche zaken daardoor heel veel vereenvoudiging gebragt is betwijfelen wij, ja de gedachte komt wel eens bij ons op, dat de decentralisatie mischien zal blijken minder te voldoen, omdat vroeger beter toezigt op het werk bestond.

Dit wordt een ander geval, wanneer het denkbeeld gevolgd wordt, dat wij in Hoofdstuk IV hebben aangegeven, daardoor toch zal het belangrijke voordeel verkregen worden dat de Kapitein zich niet met alle kleinigheden der Administratie behoeft te bemoeijen en niettemin, in staat zijnde de Administratie zijner kompagnie te kunnen controleren, verantwoordelijk blijft dat ieder man krijgt wat hem toekomt. Hij zal daardoor zich meer bezig kunnen houden met de hoofdzaak: het geschikt maken van zijne kompagnie voor de Velddienst.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

Op het bureau van den Kwartiermeester wordt dus de geheele Administratie van elke kompagnie bijgehouden in het Administratieboek, dat bestemd om gedurende een jaar te dienen, en van de grootte van het tegenwoordige uitbetalingsboek als volgt is ingerigt: na den titel staan op het eerste blad, de nommers van de bij de kompagnie in verantwoording zijnde geweren, met de namen der gebruikers, verder staat er op hoeveel stuks kazernering en slaapfournituren de kompagnie met het oog op de sterkte volgens formatie moet hebben; het aanhouden der verantwoording zooals dat nu geschiedt is bepaald onnoodig; ieder Kompagnies-Kommandant moet maar zorgen, dat altijd alles present is wat bij de kompagnie behoort te wezen daarvoor zijn tarieven aangegeven, niets belet daarvoor te zorgen. Nu de groote kleeding en velduitrusting, het eigendom van den man worden, vervalt door dezen maatregel, die ontegenzeggelijk zeer in het belang van den lande is, het aanhouden van de verantwoording daarvan van zelve.

Van af de tweede bladzijde van voornoemd Administratieboek, worden nu de namen achter elkander aan het hoofd der bladen geschreven, in dier voege dat voor ieder man over een ruimte van een blad, of twee bladzijden beschikt wordt, terwijl de bladen, evenals bij de tegenwoordige Controle, opvolgend genommerd zijn en er de noodige ruimte overblijft voor voorkomende mutatiën.

Ieder blad is als volgt ingerigt; op één palm afstand van den bovenkant wordt eene lijn evenwijdig aan die zijde getrokken, het daardoor ontstaande vak bevat, den naam, het stamboeknommer en den graad terwijl alle mutatiën die blijvend invloed hebben op de betaling, daar geboekt worden, zooals thans aan het hoofd der Controle geschied (Chevrons verhoogde soldij, Medaille voor Moed en Trouw enz.)

Onder dit vak wordt door een tweede evenwijdige lijn, een tweede vak ter breedte van een palm gevormd, dat in vier vertikale kolommen voor de vier kwartalen des jaars is verdeeld, tot aanteekening van de mutatiën die tijdelijk van

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

invloed op de betaling en voeding zijn, als: gaan naar het hospitaal, vermist raken of gedetacheerd worden. Ook de data waarop de vernieuwing verstrekt, of de indemniteit daarvoor uitbetaald is, worden daar geboekt.

Het overige van dit blad, zoowel aan de voor- als achterzijde wordt door eene vertikale lijn in twee helften verdeeld waarvan op den linker helft wordt geboekt wat den man iedere vijf dagen competeert, terwijl regts alle inhoudingen worden aangeteekend; deze, afgetrokken van het competerende doen zien wat de man ontvangen moet, het is dus eene vereenvoudigde combinatie van het schuld- en het uitbetalingsboek, zoo dat met men een oogopslag kan zien hoe het met de rekening van ieder man staat.

Achter in dit boek worden de ontvangen Vivres aangeteekend, daartoe zijn de daarvoor bestemde bladen door een vertikale lijn in twee deelen gedeeld, waarvan het linksche, in de noodige kolommen verdeeld, aangeeft de *effectieve sterkte* op iederen dag, overgenomen van het bij de kompagniën aangehouden Dagelijksche Rapport, dat altijd den grondslag der Administratie uitmaakt; deze aanteekening komt overeen met hetgeen thans de *korte aanteekening der sterkte* genoemd wordt, doch is veel eenvoudiger omdat verscheidene rubrieken kunnen vervallen. In de regterhelft worden iedere tien dagen het aantal gefourageerde rations geboekt en de vivres ook in ponden, kannen, enz. uitgedrukt. Ook voor de algemeene rekening zooals die in het schuldboek wordt aangehouden, moet voor ieder kwartaal een blad open blijven.

Behalve deze boeken worden op het bureau van den Kwartiermeester ook de reparatie-boeken van kleeding ledergoed en wapening aangehouden, zoodanig dat deze boeken in vier deelen zijn verdeeld, voor ieder der Kompagniën een, en gedurende een kwartaal gebruikt worden, de Fouriers nemen onder toezigt van de Officieren der week van de Sectie-Kommandanten de defecte stukken in en brengen die op het bureau, waar de Kwartiermeester of de Adjudant-Onderofficier der Administratie den aard de reparatiën opgeeft en de stuk-

ken aan den kleeder-, schoen- of geweermaker afgeeft, de afrekening met dezen blijft zooals die tot heden geschiedde.

Bij de Kompagniën wordt in de eerste plaats het Dagelijksche Rapport aangehouden; uithoofde van het belangrijke van dat stuk, zouden we de gedrukten daarvoor ten getale van 365, in een boek bijeenvoegen, de vorm van het blad zou daarvoor eenigzins gewijzigd moeten worden, terwijl het juist voor een jaar voldoende zou zijn, overigens wordt het met enkele vereenvoudigingen juist aangehouden als tegenwoordig; ook de straffen worden er op aangeteekend, want hoewel naar onze meening de Kapitein geheel onafhankelijk moet zijn in het opleggen van straffen, zoo moet de Majoor toch in de gelegenheid zijn dagelijks te kunnen zien wat er bij het korps voorvalt.

Het tweede boek, bij de Kompagnie aangehouden draagt den naam van Controle, dit is iets grooter dan het tegenwoordige Schuldboek, het eerste blad na den titel is geheel gelijkvormig met het eersteblad in het Administratieboek.

Op de volgende bladen worden de namen in dezelfde orde geschreven als in het Administratieboek. De voorzijde van dat blad bevat het Extract-stamboek, waarbij datgene, wat invloed heeft op de betaling op een duidelijk zigtbare plaats wordt aangeteekend. Verder bevat dit blad het nummer van het stel wapens dat de man in gebruik heeft, met de jaartallen van indienststelling daarvan, zoo wel als van de groote kleeding of velduitrusting, die gedurende een bepaalden tijd moeten gedragen worden.

Aan de keerzijde is het blad in vier kolommen verdeeld waarin kwartaalsgewijze de mutatiën worden geboekt, die invloed hebben op betaling en voeding, terwijl daarin ook wordt vermeld, op welken datum de vernieuwing is ontvangen, dan wel of de indemniteit daarvoor is uitbetaald.

In de derde plaats wordt bij de Kompagniën het Strafboek, aangehouden, geheel op dezelfde wijze als tegenwoordig, waarbij in het belang der dienst echter niet de kortheid ten koste der duidelijkheid moet bevorderd worden. De duide-

PERPUSTAKAAN NASIONAL

lijke en nauwkeurige omschrijving van strafredenen is het beste middel tegen veelvuldige reclames.

De wijze waarop nu de Administratie bijgehouden wordt is deze: des avonds ten zeve ure wordt het Dagelijksche Rapport, waarop de in den loop van den dag voorgevallene veranderingen geboekt en door de handteekening van den Kompagnies-Kommandant gewaarmerkt zijn, naar het bureau van den Kwartiermeester gebragt, nadat de Bataillons-Kommandant, op het Rapport dat ten 5 ure gehouden is, van die veranderingen heeft kennis genomen; de Sergeant-Majoors der politie komen op het rapport (*). De Sergeant-Majoors der Administratie brengen deze veranderingen voor zoorver zij op betaling en voeding betrekking hebben in de Administratieboeken over, hetgeen door den Kwartiermeester of den Adjudant-Onderofficier der Administratie wordt geferifieerd; alle veranderingen die na 7 uur 's avonds voorvallen behooren tot den volgenden dag. Dien morgen om 8 uur wordt het Dagelijksche Rapport weder bij de kompagniën terug bezorgd, als wanneer de Sergeant-Majoor der Politie daarop aanteekent, wat er den vorigen avond of 's morgens gebeurd is; de vivresbons worden insgelijks 's avonds om 7 uur volgens de sterkte van dien dag op het bureau van den Kwartiermeester opgemaakt en des middags ten 5½ ure, met het Dagelijksche Rapport bij den Kapitein ter teekening bezorgd.

Het traktement wordt op dezelfde dagen als tegenwoordig uitbetaald; de boeken moeten den vorigen avond ten 9 uur bijgewerkt zijn, waarna de Sergeant-Majoor der Administratie eene lijst maakt, waarop de namen achtereenvolgens voorkomen, met hetgeen per hoofd uitbetaald moet worden. De lijst wordt daarop met het Administratieboek bij den Kapitein bezorgd ten einde die te verifieren.

Eerst na dat deze de berekening heeft gecontroleerd en dit Extract voor accoord geteekend heeft, geschiedt den volgenden morgen de uitbetaling in tegenwoordigheid van den Officier der week, die voor de juiste uitbetaling van het bedrag

(*) Zie: *e.* Dienstregeling.

PERPUSTAKAAN NASIONAL REPUBLIK INDONESIA

die lijst eveneens teekent en die doet terugzenden naar den Kwartiermeester, die daaruit ziet dat de door hem des morgens aan den Sergeant-Majoor der Administratie verstrekte gelden behoorlijk uitbetaald zijn, deze staten worden gedurende het loopende kwartaal bewaard om bij voorkomende verschillen te kunnen dienen.

Het voeren der menages is aan de Kompagnies-Kommandanten opgedragen, het toezigt over de menage der Onderofficieren en Korporaals is ook aan twee Kapiteins opgedragen, de inkoopen worden door een daartoe aangewezen Onderofficier gedaan, maar de Sergeant-majoor der Politie houdt het Menage-boek aan; tot het doen der inkoopen, ontvangende Kompagnies-Kommandanten voorschot van den Kwartiermeester, van welke voorschotten in het Menageboek melding wordt gemaakt; ook dit boek kan eenvoudiger worden ingerigt, wanneer men in de rubriek ontvangsten eenvoudig boekt, wat iederen dag door de manschappen in de menage gestort wordt; wij zouden daartoe het blad door een verticale lijn in tweën deelen. In de linkerhelft wordt geboekt over hoeveel geld iederen dag beschikt kan worden, de sterkte is b. v. 80 dan kan beschikt worden over den inleg van 80 man à zooveel centen daags, als naar mate van de marktprijzen vastgesteld wordt, daaronder volgen de provoostgelden of andere voordeelen, in de regterhelft worden de inkoopen geboekt en voor iederen dag afzonderlijk opgeteld welk montand echter niet noodzakelijk met de beschikbare gelden behoeft overeen te komen. Op het eind der vijf dagen wordt het boek afgesloten, en het voordeelig saldo, dat altijd aanwezig moet zijn op den volgenden dag overgebragt. Aan het hoofd van iedere rekening wordt het door den Kapitein ontvangen voorschot gesteld en na optelling der competeerende gelden wordt beneden aangeteekend wat er te veel of te weinig is ontvangen waarop bij het volgende voorschot gerekend wordt.

Aan het einde van ieder kwartaal wordt de rekening van ieder man afgesloten, terwijl hij voor de ontvangst van de

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

competeerende gelden en vivres teekent. Dit gebeurt eveneens bij overgang naar een ander korps.

Wanneer we deze wijze van Administratie houden vergelijken met de tegenwoordige, dan zien we dat de geest der bestaande bepalingen behouden is, maar dat de uitvoering eenvoudiger is, dat bij de Kompagniën de controle van wapening, de verantwoording van kazernering en de zakboekjes vervallen, welke laatsten wij geheel onnoodig achten, de man heeft dat boekje toch nooit in handen, en volgens het voorgestelde kan hij toch zien hoe het met zijne rekening staat; bij overgang krijgt de man als bewijs zijner identiteit een afschrift mede van de eerste bladzijde der Controle, daarop wordt echter weggelaten, het wapennumer en de jaartallen van indienststelling; maar duidelijk wordt omschreven tot welk tijdstip de man gevoed en betaald is, terwijl het tevens als marschorder wordt ingerigt. Dit brengt de man bij de Kompagnie mede terwijl gelijktijdig verzonden worden een Extract-strafregister, waarop aan het slot het oordeel van den Kompagnies-Kommandant omtrent gedrag en geschiktheid gesteld wordt en een ophouding van betaling. Maar ook de overige boeken worden eenvoudiger doordien zij bijeengevoegd worden; de groote *Kompagnies-papierkist* kan dus vervangen worden door eene van veel kleinere afmetingen, op expeditie van groot voordeel.

Tot het ferifieëren der Administratie na afloop van het jaar worden het Administratieboek en het Dagelijksche Rapport aan de daartoe bevoegde autoriteit opgezonden.

Nog iets is er dat we niet geheel met stilzwijgen kunnen voorbijgaan, wij bedoelen, de Periodiek, waarbij ook weder heel wat papier verbruikt en noodelooze dingen geschreven worden, ten minste wij gelooven dat ook daarbij veel kan vervallen; waartoe velen van die in te dienen stukken dienen is ons niet regt duidelijk, we zien daarbij alweder hetzelfde als bij de exercitiën, de chefs treden in de competentie hunner ondergeschikten en hebben daardoor geen tijd om zich met de hoofdzaken bezig te houden.

Wij zullen ons nu niet verdiepen met na te gaan hoe de verdere Administratie gevoerd en Controle gehouden wordt

PERPUSTAKAAN NASIONAL

maar stippen alleen aan dat naar onze meening het aanhouden van Controles bij de Onder-Intendanten vervallen kan, wanneer men maar een weinig meer vertrouwen stelt in hen, die verantwoordelijk zijn. Vertrouwen, gepaard met strengheid bijaldien dat vertrouwen geschonden wordt is het beste middel om de Leger-Administratie geregeld te doen werken, zonder dat die te zamengesteld wordt. Gevaar dat daardoor wellig groote verliezen zouden kunnen geleden worden, bestaat al zeer weinig, omdat de militaire kassen, doorgaans niet zoo goed voorzien zijn dat men er veel gevaren voor zou willen trotseeren, om daarvan in het bezit te komen, terwijl het bovendien den militair moeijelijker dan iemand zal vallen, ongemerkt te verdwijnen.

e. *Dienstregeling.* Bij elk onderwerp dat we tot nu toe behandelden, hadden de wijzigingen die wij voorstelden, de strekking de troep meer geschikt te maken voor de dienst te velde; dit doel moet bij de Dienstregeling evenmin uit het oog verloren worden, terwijl tevens volkomen veiligheid van personen en goederen en eene goede orde zoo wel in als buiten de kampementen moet gewaarborgd zijn; wel moet in het oog gehouden worden, dat het niet de bestemming der militaire magt is om doellooze vertooning te maken.

Over het algemeen doet de soldaat in onze dagen te weinig dienst, terwijl dat weinige dan nog niet zeer geschikt is hem lust in te boezemen of tot een goed veldsoldaat te vormen. Een à twee uur per dag exerceren, nog een inspectie van een half uur en eenige appèls kunnen toch waarlijk geen belangrijke diensten genoemd worden, het schoonhouden van het kwartier en eenige andere corveën zijn zoo geheel en al in het belang van den soldaat, dat ze bezwaarlijk als dienst aan den Lande kunnen aangemerkt worden, wanneer men daarbij bedenkt wat de soldaat per dag verdient en dan eene vergelijking maakt met den arbeider zoowel in Europa als in Indië, dan is het voordeel aan de zijde van den soldaat, de daglooner moet vrij wat meer werken om hetzelfde loon te verdienen. 't Is waar, de dienst te velde legt een groot

PERPUSTAKAAN NASIONAL

tegenwigt in de schaal, maar de oorlog behoort nog niet tot de dagelijks voorkomende zaken, terwijl het Leven, dat de soldaat dan in dienst van den Staat veil heeft, niet met goud te betalen is.

Ook de dienst der Officieren, hoewel somtijds zwaarder dan die der soldaten, is niet zoo zwaar als wel sommigen het voorstellen, het onaangename ligt niet in de zware, maar in de vervelende dienst. Gerustelijk kan men eenige meerdere uren dienst vorderen, mits die niet doelloos is, en men de overtuiging heeft nuttig werkzaam te zijn.

We hebben reeds in het hoofdstuk over de Oefening aangetoond hoe de Exercitiën moeten geleid worden, willen zij nuttig en aangenaam tevens zijn, op tijd moet daarbij niet gezien worden; al blijft men ook een uur of zes uit, het doet er niet toe, dan wordt er den volgenden dag maar eens niets gedaan. Sommige oefeningen als veiligheidsdienst, schijfschieten, marscheren en anderen, moeten, willen zij nuttig zijn, eenige dagen achter elkander gedaan worden. Voor dit alles moet tijd beschikbaar zijn, en moeten geene andere diensten dengene die de oefening leidt aan banden leggen. Ook moet de troep bij elke oefening altijd zoo sterk mogelijk en in zijn geheel uitrukken.

Ten einde dit doel te bereiken zouden we in de eerste plaats de uren der verschillende diensten eenigzins wijzigen; de appèls zouden wij stellen als volgt: morgen-appèl na de reveille om 5½ uur en ontbijt, middag-appèl om 12 uur, daarna eten, namiddag-appèl om 5 uur, daarna avondeten en eindelijk om 10 uur avondappèl. We hebben het appèl van 10 uur op 12 uur gebragt omdat nu de morgen geheel vrij blijft tot het doen der morgenoefening terwijl de troep toch meestal niet later te huis zal komen dan 11 uur blijft er altijd nog eenigen tijd over om voor het eten zich te kunnen verfrisschen en een weinig uit te rusten.

Ten einde de Bataillons-Kommandant in de gelegenheid te stellen deze oefeningen bij te wonen wordt het Rapport niet meer om 8 uur 's morgens, maar om 5 uur 's middags

gehouden, waarbij aan den Bataillons-Kommandant gerapporteerd wordt wat er dien dag is voorgevallen en door dezen de orders voor den volgenden dag gegeven worden.

Wanneer geen andere oefening op dat uur gehouden wordt, dan ontvangen de manschappen die zulks wenschen; 's morgens van 5½ tot 6½ uur onderwijs in het schermen, dat bovendien dagelijks geschiedt 's middags van 4 tot 5 uur. Niet ligt is er iets uit te denken dat den militairen geest meer bevorderd dan de met takt geleidde oefening in de behandeling der wapens. De aanmoediging daarvan, met alle ten dienste staande middelen is een eerste pligt der Korps-Kommandanten.

Op het middagappel om 5 uur staat het den Kompagnies-Kommandanten vrij om zelve een inspectie te houden of de Pelotons-Kommandanten zulks te laten doen, zij behooren daarin geheel vrij te zijn. De manschappen blijven in allen gevalle in de kazerne tot na afloop van het Rapport, als wanneer de orders van den Bataillons-Kommandant bekend gemaakt worden. Wanneer deze dat wil dan gelast hij dienst voor het geheele bataillon en maakt de Kompagnies-Kommandanten bekend met wat er uitgevoerd zal worden, wordt dit niet gelast, dan zijn de Kompagnies-Kommandanten geheel vrij welke oefening zij willen maken, tenzij de Bataillons-Kommandant hun een opdragt geeft, of wel twee kompagniën te zamen of tegenover elkander wil laten manoeuvreren; altijd moeten echter de Kompagnies-Kommandanten aan den Chef kennis geven waarheen zij gaan en wat zij daar willen doen. Zij moeten volstrekt niet door eenig diensttableau gebonden zijn en zoo lang kunnen uitblijven als zij willen doch moeten zoo mogelijk om twaalf uur te huis zijn.

Nadat de orders van het Rapport aan de gezamentlijke kompagniën zijn bekend gemaakt, wordt het eten uitgegeven. Wij hebben dit iets later gesteld, omdat de inlander ook thans veelal zijn eten tot 's avonds laat staan. Het ontvangen van vivres, innemen van reparatiën, enz. geschieden om 4½ uur in tegenwoordigheid van den Officier der week,

wanneer er echter veel te doen is, dan kan deze daarmede ook vroeger beginnen.

Behalve deze en andere wijzigingen die we in den loop van ons geschrift reeds hebben aangegeven blijft de Inwendige Dienst op den tegenwoordigen voet, met dit onderscheid, dat we diensten, die dagelijks door de Officieren der week verrigt worden, niet nu en dan door een Officier van den dag zouden laten waarnemen; wanneer het noodig geoordeeld wordt, dat dagelijks per kompagnie een Officier de soep proeft en het menageboek verifieert, dan begrijpen wij niet, waarom zulks des zondags niet noodig is.

In de maanden Junij, Julij en Augustus, worden zooals wij reeds opmerkten oefeningen op groote schaal gehouden, alle geschikte terreinen in den omtrek der garnizoenen worden daartoe gebezigd, en alle zaken die in den oorlog kunnen voorkomen worden dan uitgevoerd. Wij hebben met voordacht deze maanden gekozen omdat de weêrsgesteldheid dan vrij standvastig is en er geen bezwaar bestaat om de korpsen nu en dan twee à drie dagen in het veld te houden.

Mogten er intusschen in de nabijheid der garnizoenen geene geschikte terreinen gevonden worden, maar deze op al te grooten afstand gelegen zijn, dan is het meer dan noodig dat ten spoedigste door den aankoop of het in huur nemen van eenig stuk lands van voldoende grootte, daarin voorzien wordt, waarbij dan vrijheid gelaten moet worden om op dat land, alles te doen wat men verkiest, als: de opwerping van sterkten, het slaan van bruggen, enz., welke terreinvoorwerpen alsdan zeer goed bij de oefeningen zouden te gebruiken zijn.

Een punt van het hoogste belang rest ons nog te bespreken, namelijk de Inspectiën, die zulk een belangrijk, tegenwoordig een *te* belangrijk deel, van de dienst uitmaken. De wijze waarop de Inspectiën gehouden worden is naar onze meening niet in het belang van het leger. Hier geldt hetzelfde als in vele andere zaken, de Chefs doen dikwerf wat ondergeschikten behoorden te doen; het gevolg hiervan is dat deze

PERPUSTAKAAN NASIONAL

laatsten het eenvoudig niet doen. Wanneer we daar een Bataillons- of Afdeelings-Kommandant eene chambré zien binnenkomen en hier en daar soms zelfs bij ieder man een kleedingstuk van het bed zien nemen en nazien of daar wel alle knoopen aanzitten, dan gelooven wij niet dat zulks een goeden indruk op den soldaat zal maken, het prestige dat een Chef in hooge mate moet hebben, zal daardoor niet vermeerderen; zulk inspecteren is het werk van den Escouade- of Sectie-kommandant, zelfs de Pelotons-Kommandant moet slechts nu en dan een man op die wijze onderhanden nemen; maar wanneer er dan iets niet in orde is moet èn de soldaat, die geen of weinig zorg betoonde te hebben voor zijne kleeding èn de Korporaal of Sergeant, die daarvan niet rapporteerde, onverbiddelijk gestraft worden. Men meene niet dat de soldaat in handelingen als boven bedoeld worden vaderlijke zorg ziet, hij denkt gewoonlijk zoo ver niet door, maar ziet meestal in zijn meerdere niet anders, dan iemand, die hem narijdt en met allerlei dingen lastig valt Het is hopeloos te verwachten dat de soldaat daardoor ooit ondergeschiktheid en orde zal leeren. Neen, alleen moreel overwigt en doortastendheid wanneer gehandeld moet worden, gepaard met gelijkmatige strengheid kan tot dat resultaat voeren.

Inspectiën moeten nimmer op gezette tijden, maar altijd onverwacht geschieden, dan kan men het beste zien of aan de zaken behoorlijk de hand gehouden wordt; 't spreekt van zelve dat men daarbij niet op elke kleinigheid moet vitten, het is onmogelijk, elken dag ieder man na te gaan, dit zou voor den soldaat ondragelijk worden; wanneer men dus onverwacht een bataillon, eene kompagnie, een peloton of eene sectie inspecteerd, dan zal er altijd wel 't een of ander niet in orde zijn maar als een kleinigheid mankeert of een enkel stuk niet genommerd is, dan is dat nog volstrekt geen bewijs, dat de Kommandant van dat bataillon, van die kompagnie, van dat peloton of van die sectie zijn pligt niet gedaan heeft, verre van daar. Men moet den takt trachten te verkrijgen met een oogopslag te zien of

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

door de verantwoordelijke persoon de zaak wordt behartigd; want ook hier moeten als in zoo vele andere zaken de bestaande bepalingen worden nagekomen, en de verantwoordelijkheid werkelijk dat zijn wat zij behoort te wezen. Allereerst is de man verantwoordelijk voor de goederen en wapenen die zijn eigendom zijn, of die hij in gebruik heeft. Hij is dus, ingeval van weinige zorg daarvoor ook in de eerste plaats strafbaar; wanneer echter in eene escouade over het algemeen de wapenen of de kleeding slecht onderhouden worden dan is het de Korporaal, Escouade-Kommandant, die daarvoor moet worden gestraft. Nimmer moet echter de Korporaal gestraft, en de man zelve, die achteloos op zijne goederen was, geëxcuseerd worden.

De komst van den Kapitein in de kompagnie moet reeds een zaak van belang zijn, een ieder moet de overtuiging hebben, dat wanneer dan iets niet in orde is, zulks niet zonder gevolg blijft. Wanneer een Luitenant zijnen Kapitein rapporteert dat zijn Peloton in orde is, en zulks is niet het geval, dat wil zeggen, als uit alles blijkt, dat die Officier de zaken laat loopen, dat de manschappen blijkbaar willens en wetens slordig gekleed zijn of vuile geweren hebben; dan is hij strafbaar. Waar de Kompagnies-Kommandant reeds de Pelotons-Kommandanten, vrijheid van handelen moet geven, vertrouwen in hen moet stellen, en niet alles zelf moet willen doen, daar is zulks nog zooveel te meer het geval met Korps- en Afdeelings-Kommandanten zij moeten zich niet afgeven met de details der dienst, en willen nagaan of de sokken wel gestopt, of de corveelijst wel goed aangehouden is; maar zij moeten onderzoeken of de troep geschikt is om in het veld op te treden; wanneer bij den aanval op een terreinvoorwerp of de verdediging daarvan, een goede orde heerscht, wanneer juistheid in alle bewegingen doorstaalt, wanneer stilte heerscht en ieder Officier, Onderofficier of soldaat daarbij zijne plaats weet en zijnen pligt doet, dan kan men overtuigd zijn, dat bij eene Kompagnie waar zulks het geval 's, de tucht gehandhaafd wordt, en waar tucht heerscht daar

PERPUSTAKAAN NASIONAL

zal ook ten allen tijde stiptheid en orde daarmede gepaard gaan. Wanneer men op die zaken zijn oordeel grond over de meerdere of mindere bruikbaarheid van eene Kompagnie of haren Kommandant, dan zal men het veel meer bij het regte einde hebben dan wanneer men dat oordeel laat afhangen, van de meerdere of mindere netheid van de Chambré, het gerigt staan van kribben of slaaptafels, of het genommerd zijn van sabelkwasten of politiemutsen: alle, zaken die in de dagen welke de komst van den Inspecteur voorafgaan in orde kunnen gemaakt zijn, terwijl in gewone tijden daaraan niet of weinig de hand gehouden wordt; want niettegenstaande alle Inspectiën, hoe uitvoerig ook gehouden, is dit alles meestal toch niet of slechts gebrekkig in orde, alleen doordien de verantwoordelijkheid uit het oog wordt verloren; bovendien is dat ook onmogelijk, altijd zal er wel iets niet in orde zijn. Dat men nimmer hoofdzaken over het hoofd zie en bijzaken lette, de vijand die wij alleen op welligt zullen te bevechten hebben, zal niet vragen of alles genommerd is.

Slechts hoogst zelden moet een Korps- of Afdeelings-Chef zich in de chambré vertoonen, en wanneer hij daar komt, dan moet hij zooveel kennis van zaken hebben, dat hij, zonder veel te zien, beoordeelen kan of de Kapitein zijnen pligt doet, deze is het alleen met wien de Inspecteur iets te maken heeft, want hij is verantwoordelijk. Wanneer dit stelsel algemeen in toepassing gebragt wordt; dan zullen weldra de gevolgen merkbaar worden, dan zal de Sergeant zijne sectie wel in orde houden, dan zal hij niet langer denken, „de Luitenant of „de Kapitein zal het wel doen"; want tegenwoordig doen de Onder-officieren en Korporaals niets, hoegenaamd niets, om de eenvoudige rede, dat men hun niets toevertrouwt.

Daar is nog iets dat op Inspectiën veelal plaats grijpt, en dat wij altijd hebben afgekeurd: gewoonlijk wordt door den Inspecteur gevraagd of de manschappen „iets te *reclameren* „hebben," of zij alles, soldij, vivres, enz ontvangen hebben. Wij vinden een dergelijke vraag, beleedigend voor den Kompagnies-Kommandant aan wien de zorg voor zijne soldaten

is opgedragen, er ligt wantrouwen in die vraag, en het kan niet missen of de soldaat, zelve maar al te gereed zijnen meerdere van ontrouw te verdenken, ziet daarin ook wantrouwen; het natuurlijk gevolg is dat hij in dat wantrouwen gesterkt wordt. Iets anders is het echter wanneer de vraag op deze wijze wordt ingekleed. „Heeft er iemand ook iets „te *vragen*", dan zal het prestige van den Chef verhoogd worden zonder dat het vertrouwen in den Kapitein geschokt wordt, wanneer op die wijze door hem een gunst wordt verleend, die in gewone tijden de Kompagnies-Kommandant om zekere redenen niet kan toestaan; nimmer moet een Officier door aan- of opmerkingen in tegenwoordigheid zijner minderen gecorrigeerd of vernederd worden.

Dit alles in aanmerking genomen gelooven we niet dat de Dienstregeling praktisch en nuttig is ingerigt; men wil tegenwoordig den man te veel *bezig houden*, van daar die doellooze exercitiën, die vervelende theoriën en die eentoonige inspectiën. De tijd moet gedood worden het koste wat het wil, terwijl men nietemin huiverig is, die diensten langer dan 1 à 1½ uur te laten duren. Er kan gerust meer van den soldaat gevergd worden, de buitenwereld schenkt hem geen afleiding men moet hem die geven door nuttige bezigheid; wanneer de soldaat inziet, dat hij niet zonder doel werkt, dan kan men een oefening wel zoo lang van duur maken, dat hij nog wel een halve dag noodig heeft om wêer op zijn verhaal te komen, en dan zal hij den vrijen tijd niet besteden met allerlei denkbeeldige grieven tegen zijne meerderen te zoeken, die zijn wrevel doen toenemen en van mond tot mond gaande een allerverderfelijkste uitwerking hebben; want thans doet de soldaat het weinige dat hij doen moet met tegenzin, daar hij verwend is. In de tegenwoordige omstandigheden zou het intusschen niet zeer raadzaam zijn op eens een geheel anderen weg in te slaan, slechts langzamerhand moet men daartoe overgaan.

Zooals we reeds opmerkten behoort het ook tot de pligten van het Leger in en buiten de kampementen de rust en orde te hand-

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

haven, terwijl de bewaking van sommige belangrijke punten daaraan is toevertrouwd. De bepalingen volgens welke zulks geschiedt, zijn hoofdzakelijk vervat in het *Reglement op de Garnizoensdienst*, dat onder allen, in de eerste plaats dringende verbetering behoeft; hoevele bepalingen komen daarin voor die door veranderde omstandigheden niet meer kunnen toegepast worden; onbegrijpelijk is het echter dat het nog altijd in werking blijft, hoewel vele voorschriten door lengte van tijd geheel in onbruik zijn geraakt, terwijl nog enkele worden nagekomen, die ieder met gezond oordeel begaafd mensch een spottende glimlach afpersen. Ook in dit reglement, hoewel wij op den titel steeds lezen, „gewijzigd voor het In„dische Leger", heeft men verzuimd op Indische toestanden te letten; waarom moeten ook onze reglementen altijd gewijzigd zijn? waarom kan het Indische Leger niet zijne eigene reglementen hebben? De toestanden zijn dikwerf zoo hemelsbreed verschillend, dat men met eene eenvoudige wijziging der Nederlandsche reglementen niet in de behoeften voorzien kan. Veel moet er in het Leger vernieuwd en gewijzigd worden maar vooral is eene radicale hervorming der Dienstreglementen, en daaronder van het Reglement op de Garnizoensdienst allereerst, meer dan noodzakelijk; wat is de reden dat men daartoe nog niet overging, wij weten het niet maar herhalen, wat we in ons eerste Hoofdstuk reeds zeiden, dat het niet nakomen van bestaande bepalingen, zoo als thans veelal het geval is, nadeeling werkt op het behoud der discipline.

Zonder in bijzonderheden te treden, willen wij slechts een paar punten bespreken, die ons nog al van belang voorkomen.

Het voornaamste gedeelte der Garnizoensdienst is het betrekken der wachten, bestemd tot het bewaken van Gouvernementsgebouwen en tot het handhaven der goede orde buiten de kampementen, terwijl de Politie-wachten bestemd tot de handhaving der orde in de kampementen tot de Inwendige dienst behooren. Alle kompagniën in een Garnizoen aanwezig leveren hunne kontingenten tot aanvulling dier

wachten, waardoor het dus zeer goed mogelijk is dat Kader en manschappen van verschillende kompagniën met elkander op wacht komen. Dit komt ons voor een groot nadeel te zijn en we zouden het wenschelijk vinden dat aan een zelfde wacht altijd manschappen van één zelfde kompagnie optrokken, terwijl we het onderscheid tusschen Garnizoens en Politie-wachten onnoodig vinden wegens de gesteldheid der kampementen in Indië, die dikwijls vrij groot en niet zooals in Nederland aan alle zijden besloten zijn of slechts één ingang hebben, waardoor, wil men met kracht waken tegen het zonder vergunning verlaten der kampementen en allen doen arresteren, die beschonken binnen komen, het aantal Politie-wachten zeer sterk moet zijn. Het plaatsen van enkele schildwachten tot handhaving van orde of veiligheid is daarbij een allergebrekkigste maatregel, ook al komen die Schildwachten hunne consignes stipt na; iets dat tegenwoordig hoogst zelden, meestal alleen dan, plaats heeft wanneer zulk een Schildwacht direct onder het oog van den Wachtkommandant of een andere autoriteit geplaatst is. In allen gevalle zijn zij toch altijd gebonden aan hunnen post en mogen zich daarvan niet verwijderen waardoor het het dus meestal onmogelijk wordt den Kommandant der wacht te waarschuwen bijaldien er het een of ander voorvalt, de schuldige die beschonken of niet in tenue gekleed een wacht passeert is dien ten gevolge reeds lang verdwenen wanneer de aflossing of de komst eener patronille de Schildwacht in staat stelt het voorgevallene te rapporteren.

Om de meeste waarborgen te hebben, dat het doel, bij het betrekken der wachten beoogd, bereikt wordt, moet het aantal Schildwachten tot een minimum gebragt worden en zij alleen op die punten geplaatst worden, waar zulks tot voortdurende bewaking bepaald noodzakelijk is; tot handhaving der orde zouden we voortdurend patrouilles doen heen en weêr trekken, die in geval de Kommandanten hun pligt doen vrij wat beter in staat zijn voorkomende wanordelijkheden of overtredingen tegen te gaan, dan enkele op zich zelven

PERPUSTAKAAN NASIONAL

staande Schildwachten. Wil men echter de zekerheid hebben dat wachten en patrouilles hunnen pligt doen, dan moet er meer toezigt gehouden worden dan tegenwoordig. In groote garnizoenen ten minste, is het voor den Plaatselijken Adjudant, die bovendien andere werkzaamdeden heeft zeer moeijelijk na te gaan of allerwege de consignes stipt worden nagekomen, wel wordt hij in dat werk bijgestaan door een Officier van Piket, maar als, die, b. v. te Batavia of Samarang, twee maal per dag het geheele garnizoen doorwandelt en dan nog 's nachts de ronde maakt kunnen we niet anders zeggen, dan dat die Officier zijn pligt heeft gedaan; maar 't zal niet wegnemen dat er gedurende zijne afwezigheid veel kan gebeurd zijn, dat hij niet opgemerkt heeft.

Ten einde op de beste wijze in deze leemten te voorzien, zouden wij voorstellen, dat naarmate de grootte van het Garnizoen, een of twee kompagniën beurtelings werden aangewezen tot het verrigten der Garnizoensdienst, waaronder we dan verstaan, het handhaven der orde zoowel in als buiten de kampementen. Een voorbeeld zal onze bedoeling volkomen duidelijk maken; stel dat te Batavia twee bataillons in garnizoen liggen van de formatie, zooals wij die aangaven, en dat voor de geheele garnizoensdienst ongeveer een 100 man noodig zijn, dan zouden we beurtelings ieder der kompagniën van deze bataillons voor die dienst kommanderen, het verder aan den Kapitein overlatende zijne kompagnie over de verschillende wachten te verdeelen, waarbij echter zooveel mogelijk de sectiën en escouaden bij elkander moeten blijven. Deze kompagnie levert nu de manschappen voor alle wachten zoovel de Garnizoens- als de tegenwoordige Politiewachten met het noodige Kader, terwijl ook die Onderofficieren en Korporaals welke hier en daar als Planton moeten dienen, daaruit worden getrokken. Wij gelooven stellig dat de orde op deze wijze beter gehandhaafd zal kunnen worden dan thans; maar sommige dagen zullen er hierdoor niets dan Europeanen en andere slechts Inlanders in dienst zijn. Velen zal dit als een bezwaar voorkomen omdat

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

de Inlandsche soldaat in hunne schatting minder vertrouwen verdient dan de Europeaan. Wij deelen dat gevoelen niet; wij gelooven dat de Inlander even goed tot een flink soldaat te maken is, omdat de vorming van den soldaat naar onze meening bijna geheel alleen afhangt van de handhaving eener uitstekende tucht. Discipline kan een boer tot een uitstekend soldaat, ja een lafaard tot een held maken; maar daarenboven bezit de Inlander eenige eigenschappen, die hem bepaald geschikt maken voor den soldatenstand; hij is kalm en bedaard, kent weinig vrees voor den dood en stelt vertrouwen in diegenen, die hem zulks weten in te boezemen; wanneer hij deze eigenschappen niet bezit dan is dit meest altijd het gevolg van een verkeerde behandeling. Tot heden heeft men den Inlander eigentlijk nog nimmer aan een behoorlijke tucht gewend, omdat men vreest, dat een al te knellende band hem weêrbarstig zou maken. Mogt dit waar zijn; en de Inlander niet aan tucht te wennen zijn, dan is ons alles streven vruchteloos want dan zullen wij nimmer in staat zijn een krachtigen vijand het hoofd te bieden. Maar wij deelen die vrees niet; mits de overgang tot een anderen toestand geleidelijk zij en ten allentijde slechts met wijze bedachtzaamheid worde te werk gegaan en strengheid toch vooral met nuttige bezigheid gepaard ga.

De sterkte der wachten en het aantal posten moet zoo geregeld worden, dat er altijd aan iedere wacht een voldoend aantal manschappen beschikbaar is voor het maken van patrouilles. Wanneer eene kompagnie niet voldoende is voor de dienst in een garnizoen, dan kommandeert men er twee, al wordt daardoor de sterkte misschien wel wat groot, dan doet dit niets ter zake, want de wachtdienst wordt minder zwaar, al komt die binnen zekeren tijd, eenige malen meer voor. Men moet echter altijd in het oog houden, dat de dienst in een garnizoen, afhankelijk moet zijn van de sterkte der bezetting, en niet omgekeerd. Wanneer bij een dergelijke regeling al de Officieren dier kompagnie eens of twee maal per dag, vergezeld van eene patrouille, door het geheele

PERPUSTAKAAN NASIONAL

garnizoen hun ronde doen, en daarbij de achterbuurten niet vergeten, dan gelooven wij dat aan vele wanordelijkheden, die nu nog gebeuren, weldra voor goed een eind zou gemaakt zijn, terwijl in voorkomende gevallen van oproer of brand de tegenwoordigheid der Officieren waaronder de manschappen gewoon zijn te dienen betere maatregelen kan doen verwachten dan bij de tegenwoordige regeling.

Opdat de wacht in staat zoude zijn het gezag der wet of de opvolging van bestaande bepalingen des noods met geweld handhaven zijn de meeste wachten voorzien van een zekere hoeveelheid scherpe patronen, die echter uit angstige vrees voor ongelukken in een gesloten trommeltje opbewaard worden, zoodat een schildwacht, op een of ander belangrijken post staande niets heeft om deze met hoop op succes te verdedigen, want zoodra ook maar een tweetal personen het er op toeleggen een schildwacht te bekruipen, hetgeen bij de in Indië des nachts algemeen heerschende duisternis niet zeer moeijelijk is, dan heeft hij aan zijn geweer als stootwapen zoo bijzonder veel niet. De vrees om den man patronen in handen te geven, die we ook bij de schietoefeningen zien werken, oefent een zeer nadeeligen invloed uit, daar de ongewoonte om met patronen om te gaan, den man angstig en zenuwachtig maakt wanneer zijn geweer een enkele maal geladen is; het op expeditie veelal voorkomend munitie verspillen zelfs als geen vijand gezien wordt is daar alweder een gevolg van. Het misbruik dat een enkele maal door schurken is gemaakt van in hun bezit zijnde patronen, is de oorzaak van die vrees; maar om een misdaad te begaan behoeft men geene in de laboratoriums van het Gouvernement vervaardigde patronen; kruit en lood zijn op alle passers verkrijgbaar; bovendien heeft ieder soldaat zijn kapmes en zijn bajonet, waarmede hetzelfde doel bereikt kan worden; al was dit laatste ook niet het geval, dan mag men die vrees toch niet als motief aannemen om daarop den bestaanden toestand te gronden; want wat doet men met soldaten, die gevoelen dat men hen vreest, of voor

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

schurken aanziet? Zoo er slechts een goede discipline heerscht dan zijn zulke voorzorgen onnoodig. Het komt ons voor dat de soldaat, waar hij op post gesteld is, behoorlijk in staat moet zijn dien post, het koste wat het wil, te verdedigen in geval van aanranding, en de wet te handhaven zoo men zich daaraan vergrijpen wil en dat hij dus altijd patronen in de tasch moet hebben; eerbied voor den schildwacht op zich zelve bestaat in Indië helaas niet, hoe zou dat ook mogelijk zijn wanneer de eerbied voor de wet en voor den meerdere niet veel meer dan schijn is.

We zullen het hierbij laten en de Dienstregeling niet uitvoeriger bespreken dit ligt buiten ons bestek, we drukken echter den wensch uit, dat als nieuwe dienstreglementen mogten ingevoerd worden, dat men dan niet vergete daaromtrent het advies in te winnen van Officieren die nog actief in den troep dienen, zij toch zijn ontegenzeggelijk beter in staat om de behoeften van de dienst te kennen dan diegenen die een, twee of meer jaren op een bureau werkten, welke talenten zij ook overigens mogen bezitten; wordt dit niet gedaan, dan zullen wijzigingen en empliatiën aan de orde zijn.

Wij hebben de ons opgelegde taak ten einde gebragt, en daarbij getracht de waarheid getrouw te blijven; wij schreven niet omdat we onzen naam op het titelblad eener brochure wilden zien prijken, wij schreven niet met het doel personen te kwetsen, maar wij hadden gebreken, groote gebreken, opgemerkt die naar het ons voorkomt niet algemeen ingezien worden, en die naar onze meening van dien aard zijn, dat ze het Leger dat zulk eene schoone roeping te vervullen, dat zulk een schoon verleden heeft, geheel buiten staat zullen stellen die grootsche taak te vervullen.

Want hoewel de romantiek het verleden dikwerf schooner heeft gekleurd dan de werkelijkheid, zoo zijn er toch episoden in de geschiedenis van het Indische Leger, die ons met eerbied en bewondering doen staren op hen, die daarin de

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

hoofdrol speelden; dan klopt ons hart sneller, dan zegenen we het oogenblik, toen wij het besluit namen in de gelederen van dat leger te dienen, maar dan ook gevoelen we maar al te zeer dat wij niet mogen blijven berusten in dien ouden roem, dat een krachtig streven naar vooruitgang ons doel moet zijn, willen we de zekerheid hebben dat wanneer eenmaal het gevaar drijgt, het leger zijnen pligt zal kunnen doen, en den ouden ook in het buitenland beroemden naam zal weten te handhaven. Het insluimeren op ouden roem was een der oorzaken van de nederlagen bij Jena en Auerstädt, en van Metz en Sedan.

Want ook Indië moet den loop der wereldgebeurtenissen volgen en is onderworpen aan de der menschheid gestelde wetten, ook daar zal strijd gevoerd worden, eenmaal zal het Allah-il-Allah door de bergen weêrgalmen of de donder van het geschut langs de kusten bulderen, ja, die geluiden kunnen welligt gelijktijdig ons oor treffen. Daarop moeten wij voorbereid zijn, want de strijd die dan zal ontbranden, zal heftiger zijn dan ooit te voren; omdat het tevens een strijd van beginselen zal zijn; met de hand in den boezem moeten we ons zelven afvragen: hoe zal het dan gaan, zullen we den worstelstrijd tegen fanatisme en overmagt met goed gevolg kunnen ten einde brengen?

Wij wagen het niet op die vraag een beslissend antwoord te geven, de toestand van het Leger is niet van dien aard dat wij met vol vertrouwen de toekomst te gemoet zien. Daar woelt een ziekte in den boezem van het Leger rond, die zich in onrustbarende verschijnselen vertoond, en, niet bedwongen nu het nog tijd is, tot volslagen vernietiging kan voeren.

Het zoo onmisbare vertrouwen tusschen Chefs en Officieren en tusschen Officieren en minderen bestaat niet, de oorzaken daarvan zullen we laten rusten, die behooren tot het verledene; dat we met dat verledene breken, voor zoover het verkeerd was, o! dat wij een ieder konden doen gevoelen, dat zonder onderling vertrouwen, gepaard met stipte pligtsbetrachting een Leger niet bestaan kan, en dat met den val van

PERPUSTAKAAN NASIONAL

dat leger ook de individuën, die er toe behooren verloren zijn.

Zelfstandigheid van hen aan wien het bevel over de onderdeelen is toevertrouwd, zoo hoogst noodzakelijk, omdat alleen daardoor ijver en eerzucht geprikkeld worden en pligtsbetrachting te verwachten is, bestaat evenmin; en gelijk overal, zoo is ook in Indië in beslissende oogenblikken het Leger reddeloos verloren wanneer de Chefs der onderdeelen niet zelfstandig weten op te treden, want, Hoofd-Officieren van het Indische leger, als eenmaal het uur van den strijd daar is, als tallooze drommen verbitterde en dappere vijanden u van alle zijden bedreigen, als kruitdamp u het gezigt belet, als de donder van het geschut uwe stem verdoofd, als de vijandelijke scherpschutter met bedaarde zekerheid zijn doel kiest, als uwe soldaten bij tientallen worden neêrgeveld, dan zullen er oogenblikken komen dat uw gezag ophoudt, dat ge u geheel op uwe ondergeschikten zult moeten verlaten, dat de vernietiging van uw korps, ja, van het Leger, of wel de overwinning en daarmede het behoud van Indië zullen afhangen van de slechte of goede maatregelen genomen door uwe Officieren of Onder-Officieren. Hoe zal het dan gaan als uwe ondergeschikten niet zelve hebben leeren denken en handelen? Twijfelt soms de een of ander aan de waarheid van ons beweeren, welnu de geschiedenis der laatste oorlogen is daar om dat te staven. (*)

Dikwerf wanneer we onder kameraden den toestand van ons Leger bespraken, stemde men in vele opzigten met ons overeen, maar schreef de oorzaken der vele leemten toe aan te groote afhankelijk in alle zaken, het Leger betreffende, van het Ministerie van Koloniën en in de weinige geneigdheid die de Volksvertegenwoordiging toont om de benoodigde gelden toe te staan; we beamen ten volle dat er meer geld moest worden toegestaan en dat 't wenschelijk ware, dat de mili-

(*) Aan een ieder bevelen wij de lezing aan eener brochure getiteld: *Taktische beschouwingen naar aanleiding van den Oorlog van* 1866, door een Pruissisch Officier, vertaald door den heer Eyenwel: in de ons bekende Militaire werken, hebben we zelden een duidelijker voorstelling aangetroffen van den loop van het gevecht.

taire zaken door een militair persoon behandeld werden, maar onder de tegenwoordige omstandigheden zou dat alles zeer weinig uitwerking hebben. Al werden morgen alle tractementen verdubbeld, de kleingeestigheid, de gemakzucht, ja we moeten het helaas zeggen het voorkomende pligtverzuim zouden daardoor niet verdwijnen; of is het niet opvolgen van bestaande wetten en bepalingen iets anders dan pligtverzuim of gemakzucht, is het niet begrijpen van weder andere orders niet het bewijs van bekrompenheid? Wilt ge bewijzen, welnu lees de Algemeene Orders No. 68 en 69 van 1869, No. 202 van 1870, No. 21, 51, 54 van 1871.

Is het niet een treurig verschijnsel dat die orders moesten uitgevaardigd worden; vinden we niet in al onze bestaande reglementen het daarin voorkomende geheel en al terug wanneer we maar wilden lezen; indien die wetten en bepalingen niet of hoogst gebrekkig werden begrepen en opgevolgd, welken waarborg bestaat dan dat die *Orders* nu zullen nagekomen worden?

Men zal ons misschien verwijten, dat wij de zaak te ernstig inzien; wij hooren ons de uitdrukking toevoegen „het „is zoo erg niet, het zal zoo'n vaart niet loopen". Maar moeten wij er dan op wijzen dat een leger, tot heden algemeen bekend als het beste der wereld, zonder in staat te zijn den vijand een oogenblik tot staan te brengen, binnen weinige dagen geheel verniettijd werd? moeten we de groote overeenkomst aantoonen, die er bestond tusschen den toestand waarin het Fransche leger voor den laatsten oorlog verkeerde, en dien van het onze? Wij zullen dat niet doen, het zou ons te vervoeren; maar we bevelen een ieder de lezing aan van een stuk, voorkomende in den *Spectateur militaire* van Junij, Julij en Augustus, 1871, dat, geschreven vóór den oorlog, dus niet onder den indruk der laatste gebeurtenissen, in groote trekken den toestand van het Fransche leger in die dagen weêrgeeft. (*) Wanneer men de daarin voorkomende opmerkingen omtrent bestaande groote en diepliggende gebreken grondig bestudeert,

(*) Conférences regimentaires, par A. Petitgeand.

dan wordt het duidelijk dat ook tegenover een minder doortastenden en krachtigen vijand de uitslag niet beter had kunnen zijn, de ziekte was te diep geworteld en er werd niet geluisterd naar hen, die den moed hadden de waarheid bloot te leggen,

O! dat wij ons daaraan spiegelen, dat we, thans nu het nog tijd is, den weg verlaten, waarop we voortstrompelend ten verderve gaan; de geest in het Leger moet veranderen. Want, al beschreven we in de vorige bladzijden meer in het bijzonder den toestand waarin de Infanterie verkeert, veel, zoo niet alles van hetgeen wij zeiden is ook geheel toepasselijk op de andere Wapens.

Sulbalterne Officieren van het Indische leger, door uw aantal, door de voortdurende aanraking waarin ge met uwe ondergeschikten komt, kunt gij een onbegrensden invloed op het Leger uitoefenen, van u hangt het hoofdzakelijk af of er beterschap zal komen of niet; de handen ineengeslagen en het hervormingswerk met kracht aangevangen. Dat niet langer een sober pensioen ons eenig levensdoel zij, dat wij niet wachten van de toekomst, wat die ons nimmer geven zal. Wanneer de stand van zaken blijft voortduren dan zullen velen niet eens dat tijdstip bereiken. Laat ons bedenken dat de mensch niet alleen voor zich zelven leeft, dat ook wij in onzen kring in het belang der Menschheid werkzaam zijn en dat een leven zonzer doel niet den naam van leven verdient. Dat het welzijn, de ontwikkeling van het Indische Leger ons gemeenschappelijk doel zijn, dat we daartoe al onze krachten aanwenden, en wij zullen er ons wel bij bevinden. Officieren, laat uwe gaven, uwe talenten, uwe ondervinding niet nutteloos verloren gaan, wendt ze aan in 't belang van het Leger, jongeren en minder begaafden zullen er u dank voor weten. Maar vooral gij, die het voorregt hebt de vorming van toekomstige Onder-Officieren of Officieren aan uwe zorgen te zien toevertrouwd, bedenkt welk een duren pligt op u rust, bedenkt dat het van uwe wijze van opleiding geheel afhangt, in welke rigting zij zich zullen ontwikkelen, of hun streven

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

en arbeiden zal medewerken tot het behoud of tot de vernietiging van het Leger; beziel hen met achting en eerbied voor de Mannen wier naam ons roemrijk in ooren klinkt, en die het Leger onder alle rangen heeft opgeleverd. Leer hun dat wij in pligtsbetrachting ons hoogste geluk moeten zoeken, want dikwerf toch worden we door den burger miskent, wanneer hij ons niet noodig heeft, en weelde is nimmer ons deel; wanneer we dan in onzen werkkring, in het levensdoel dat wij ons scheppen geen tegenwigt vinden dan is het treurig met ons gesteld, want in Indië heeft ook de buitenwereld niets om onzen geest te voldoen.

Wanneer wij allen dit beginsel huldigen dan gaan we een betere toekomst te gemoet, want hoe donker deze ons thans schijne, wij wanhopen niet; daar zijn zulke goede elementen in het Leger. Daar is reeds ontegenzeggelijk vooruitgang merkbaar, krachtige pogingen worden van hoogerhand in het werk gesteld tot verbetering van den bestaanden toestand; uit den boezem van het Leger verheffen zich nu en dan stemmen, die met kalme waardigheid op bestaande gebreken wijzen, en niet meer door vinnige en hatelijke insinuaties de achting en het vertrouwen der minderen voor de Chefs ondermijnen en langzamerhand geheel vernietigen, want we kunnen ons niet voorstellen dat de stukken van dien aard, die we ook nu nog van tijd tot tijd in de dagbladen vinden, door militairen zijn geschreven. De publiciteit door de pers kan veel goeds tot stand brengen, maar, misbruik daarvan kan op de onontwikkelde menigte een heilloozen invloed hebben, de jongste gebeurtenissen in Parijs zijn daar het bewijs van; de minder ontwikkelde denkt niet genoeg door en neemt zelfs de ongerijmdste beschuldiging tegen meer bevoorregten, met graagte als waarheid aan. Vooral op het Leger kan een enkel dagbladartikel een uiterst nadeeligen invloed hebben. Wij hopen dat de Dagbladpers in Indië uiterst voorzigtig zij met het bespreken van militaire zaken en dat zij nimmer vergete, dat dagbladen niet bestemd zijn tot het uitmaken van persoonlijke veten.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
PERPUSTAKAAN NASIONAL RI.

Wij herhalen, daar is vooruitgang, maar lang niet allen doorzien den toestand ten volle, terwijl dikwijls gevolgen met oorzaken worden verward en men door de uitwendige verschijnselen weg te nemen de ziekte genezen wil zonder tot den oorsprong op te klimmen.

Omdat wij dit opmerkten, omdat ons hart warm klopt voor het Indische leger, omdat de belangen van Nederland ons meer dan dierbaar zijn en omdat alleen het volle besef der waarheid tot verbetering kan voeren, besloten wij, niet zonder inwendige strijd, onze denkbeelden aan de kritiek van het bevoegde publiek te onderwerpen, omdat wij vertrouwen, dat het doel door ons beoogd niet miskend zal worden, ook al mogten we hier of daar tengevolge van onze weinige ondervinding een verkeerde opvatting gehad of een verkeerden toon aangeslagen hebben.

Geestverwanten, wij weten gij zijt talrijk in het leger, steun onze zwakke pogingen tot bereiking van het beoogde doel; door elkander de hand te reiken en met een vast vertrouwen op de toekomst den strijd te aanvaarden tegen bekrompenheid en onverschilligheid vermogen wij veel, onnoemelijk veel. Vooral op u, ambitieuse Officieren van het Indische Leger vestigen wij onze hoop, bij wien het vuur der jeugd nog niet is uitgedoofd, op u, die nog ilusiën hebt, en in het leven nog iets anders ziet, dan het voldoen aan materieële behoeften, behoudt die ilusiën, schroomt niet overal en onder alle omstandigheden de goede zaak voor te staan; alleen door zonder ophouden op waardige wijze op de bestaande gebreken de aandagt te vestigen kan het doel bereikt worden en zal er verbetering komen.

Wanneer allen de handen in een slaan, dan zullen we voorbereid zijn als het alarmsignaal klinkt, en hoe de omstandigheden dan ook mogen loopen, dan zullen we de zelfvoldoening hebben onzen pligt te hebben gedaan. O! dat hij die daartoe de kracht in zich voelt niet aarzele den strijd te aanvaarden.

20 *Junij* 1871.

ERRATUM.

Op blz. 16 na het eind der eerste alinea is bij de correctie abusivelijk uitgevallen:

Degradatie, een uitmuntende straf, mits hij, die haar ondergaat minstens twee jaren zich goed moet gedragen hebben om weder een graad te kunnen bekleeden, en men niet wacht met de toepassing tot dat de gegradueerde door aanhoudende dronkenschap en daarop gevolgde provoost, en cachotstraffen totaal gedemoraliseerd is, daar alsdan geen sprake van zedelijke verbetering zal zijn.

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

PERPUSTAKAAN NASIONAL
REPUBLIK INDONESIA

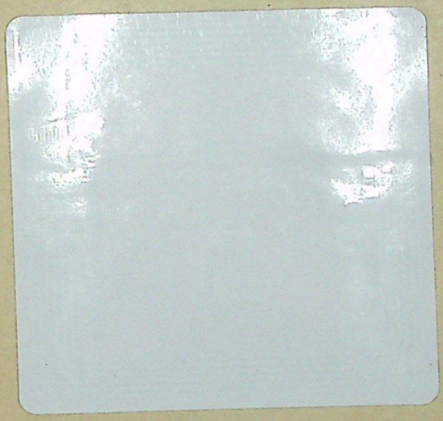

PERPUSTAKAAN NASIONAL